

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Sectio IV. De impedimentis voti & ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

invitâ, resiliere, nisi intulisset damnum alio modo irreparabile. Vide Disp. 11. Sect. 7. Conclus. 8. sequentis tenoris: *Qui injustè coëgit ad Matrimoniam, posset antè sententiam, altero invito, resiliere, nisi intulisset damnum alio modo irreparabile. Est quippè eadem utrobique ratio.*

Tantum addo hic doctrinam Glossæ cap. *Si quis ingenuus* 4. 29. q. 2. verb. *Faciât*, ubi sic ait: *Sed pone, quod liber ignoranter contraxit cum serva, postea Dominus manumittit eam, & ipse cognoscit eam post ejus manumissionem, post comperit eam fuisse ancillam tempore contracti Matrimonij; queritur, an possit eam dimittere? Et dicimus, quod sic; quia consensus ille ab initio nullus fuit....*

257.
Ad quid tenetur ante sententiam.

Sed pone, quod libera contraxit cum eo, quem credebatur liberum; sed postea comperit conditione servitutis, nihilominus vult stare secum, sed ille recusat. Dicunt quidam hoc Matrimonium esse ex una parte, & non ex altera, ut Extra de Eo qui duxit in Matrimonium c. 1. Sed dico, quod quantum ad neutrum est Matrimonium: unde neuter cogitur stare cum altero quantum ad vinculum Matrimonij, sed ratione fidei promissa bene tenetur ei.

Idem posset dici, cum major contrahit cum minori, quod quantum ad neutrum est Matrimonium, & quantum ad vinculum Matrimonij, æquè potest major recedere à minori, sicut minor à majore; sed non est ita quantum ad fidem promissam.

258.
Inducitur Auctoritas.

Equidem si verum foret, quod Matrimonium invalidum in ratione Matrimonij, valeret semper, aut saltem in hoc casu, in ratione sponsalium, crediderim faciliè, deceptorem servum vel ancillam, qui se finxit liberum, non posse, etiam antè sententiam, resiliere, alterâ parte invitâ, licèt deceptus id posset; quippè in aliis etiam casibus non rarò contingit, ut unus sponsorum possit resiliere, & non alius; ut patet in sponsalibus coactis vi aut metu, quæ non sunt nulla ipso jure, quàmvis injustè coactus possit resiliere, secus qui injustè coëgit.

Sepe unus sponsorum resiliere potest, & non alius.

Similiter Votum Religionis, ejusque ingressus tribuunt alteri parti jus resiliendi à sponsalibus, minime illa dissolvunt ex parte utriusque. Aliaque plura exempla ad hoc propositum adduci possent, quæ videantur Disp. præced. Sect. 2. per multas Conclusiones. Cur ergo similiter fieri non posset, ut sponsalia liberi cum serva, de-

tectâ servitute, obligarent servam; estò liber posset pro libitu suo resiliere? Non video rationem dubitandi.

Si ergò Matrimonium invalidum inter liberum & servam habeat rationem sponsalium, ut videtur Glossa illa sentire, dum comparat hoc Matrimonium Matrimonio Majoris, id est, puberis cum Minore, id est, impubere, quod interpretatione juris habet rationem sponsalium, dicerem consequenter, deceptorem, quantum ad fidem promissam non posse resiliere, alterâ parte invitâ, etiam antè sententiam.

Idemque sentio dicendum de eo, qui gravi metu injusto coëgit ad Matrimonium, eo supposito, ut tale Matrimonium valeat in ratione sponsalium. An autem hoc suppositum subsistat est alia quæstio. Vide Disp. præced. Sect. 1. Conclus. 15. ubi probabile diximus, Matrimonium clandestinum puberum non habere rationem sponsalium, nec minùs probabile oppositum.

Certum omninò est, deceptum posse resiliere & recedere. Sed nunquid propriâ auctoritate? Dico (inquit Sanchez sup. n. 7.) Cessante scandalo, id licitum esse. At quando id non cessat, quia conjux liber non abit in partes longinquas, sed manet in loco, ubi publicum est Matrimonium, & impedimentum dirimens occultum, tunc vera est sententia asserens, non licere propriâ auctoritate recedere, sed necessariam esse auctoritatem publicam, per quam declaretur & servitus, & ignorantia servitutis.

Imò tametsi foret notoria ignorantia servitutis, adhuc desideraretur auctoritas publica; quia, ut notat Sanchez ibidem in fine, quando est impedimentum dirimens omninò Matrimonium, non potest conjux propriâ auctoritate recedere, quàmvis notorium sit, quin concedatur alteri restitutio; idque ad evitanda inconvenientia, quæ nata forent sequi, si unusquisque prohibito suo se posset separare.

Porrò cui incumbat probatio ignorantiae, jam sup. diximus, & quia nihil aliud occurrit, quod de servitute hoc loco specialiter explicandum censeo, pono calamum, & transeo ad impedimenta Voti solemnitis, & Ordinis sacri, pro quibus instituitur.

259.
Qualiter deceptor hic non possit resiliere.

260.
Deceptus potest resiliere, aliquando propriâ auctoritate, aliquando non: Sanchez.

261.
Tametsi foret notoria ignorantia servitutis.

SECTIO IV.

D E

IMPEDIMENTIS VOTI & ORDINIS.

1.
Quare de his duobus impedimentis simul tractatur.

Ametsi in vulgari enumeratione impedimentorum dirimentium Matrimonium, non solum distincta, sed & distantia sint hæc duo impedimenta, Votum & Ordo, at inter se ita connectuntur, ut in tractatione separari non debeant, nec

solcant; quoniam alterum ex alterius intelligentia pendet; & hinc fortè Doct. Subtilis in sua enumeratione ea conjunxit, dicens: *Ordo sacer, Votum &c.*

Ut autem incipiamus à voto, quod est magis amplum, spectans utique tam ad fœminas, quàm ad viros; Ordo verò tantum ad viros: Dico

Divisio voti
(Scotum)

continentia ex Scoto.

(Scotum auditis 4. dist. 28. q. un. n. 2.) quod votum continentia potest esse publicum vel privatum, simplex vel solemne. Nec ista dua distinctiones sunt eadem; quia tam publicum, quam privatum potest esse simplex vel solemne. Votum enim non solemnizatur, nisi aliquo istorum modorum, qui ponuntur extra de Voto & voti redempt. & est hodie in 6. lib.

2. Quod votum debeat dici solemne ad dirimendum Matrim. ex c. un. de Voto in 6.

Hæc sunt verba juris: Quod votum debeat dici solemne, ac ad dirimendum Matrimonium efficac, nos consulere voluisti: Nos igitur attendentes, quod voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesia est inventa: Matrimonij vero vinculum ab ipso Ecclesia capite, rerum omnium conditore, ipsam in paradiso, & in statu innocentia instituta, unionem & indissolubilitatem acceperit: Presentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solemne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per suspensionem sacri Ordinis: aut per Professionem expressam vel tacitam, factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis. Reliqua vero vota, & si quandoque Matrimonium impediunt contrahendum, & quanto manifestius sunt, emissa, tanto propter plurimum scandalum & exemplum durior poenitentia transgressuribus debeat: non tamen rescindere possunt Matrimonia post contracta. Ita Bonifacius 8. Erit igitur.

CONCLUSIO I.

Professio solemnis expressa vel tacita, facta alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis, dirimit Matrimonium post contractum: eaque sola jure communi.

3. Professio-nem solem-nem dirime-re est defini-tum in Trid.

Quod Professio solemnis, dirimat nemo Catholicorum dubitat, est que in terminis definitum à Concil. Trident. sess. 24. de Matrim. can. 9. Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto,.... anathema sit.

Alia jura antiquiora sunt obscuriora. c. 3.

Omitto jura antiquiora, cap. 3. Qui Clerici vel voventes, ibi: Respondemus, quod si quisquam, qui se Religioni devovit, & habitu suscepto Professionem fecit, postmodum sibi aliquam copulaverit, est cogendus ab ea recedere, & ad Ecclesiam, cui se contulit sine contradictione transire.

Et cap. 7. Qui Clerici vel voventes.

Item cap. 7. eod. ibi: Mandamus, quatenus si premisis veritas suffragatur, prafatam mulierem ad male dimissum Religionis habitum resumendum, & servandum quod vocit, monere & inducere procuretis, & (si opus fuerit) per censuram Ecclesiasticam coercere.

4. Trid. ea intellexit de Professione solemni castitatis.

Omitto, inquam, hæc jura; quia obscuriora sunt, & clarissime hodie res illa definita est, ut jamjam vidimus, per Concil. Trid. quod hæc jura intellexit de Professione solemni castitatis, Bosco de Matrim. Pars II.

id est, de voto castitatis, quod solemnizatum fuerit, ut loquitur Bonif. 8. sup. per Professionem expressam vel tacitam, factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.

Rogas: quæ sit Professio tacita? Respondet Glossa in cap. un. de Voto & voti redempt. in 6. verb. Tacitam: Quæ sit, cum major sponte & sciens recipit habitum professorum, ubi est distinctus, sup. tit. prox. c. 1. & cap. Constitutionem; vel cum habitum indistinctum fert per annum, ut sup. eod. tit. cap. Ex parte, & cap. 1. eod. lib.

Et hinc alia Gloss. cap. Rursus, 6. Qui Clerici vel voventes, verb. Apud Deum, inquit: Votum solemne est, quod fit interveniente aliqua istarum solemnizatum, videlicet per suspensionem sacri Ordinis, 28. dist. Diaconi, & 84. dist. Cum in præterito. Item per suspensionem sacra vestis, quantum profitentibus dari debet, sup. de Regular. Statuimus, & maxime si cum aliis incipit cantare & oblationem facere in Ecclesia, 27. q. 1. Vidua, & sup. de Regular. Vidua, & 27. dist. Interrogasti.

Tertio modo, cum per professionem devovet se alicui Religioni in manu Abbatis vel Abbatisse, vel etiam in manu Monachi, sup. de Regular. Statuimus, & sup. eod. Consuluit, & inf. eod. cap. prox. presentibus testibus, per quos possit probari Professio, si ille negaret; & ne hoc negari possit, fiat inde publica scriptura, 29. q. 1. Omnes feminae, in qua scriptura profiteatur, se velle religiose vivere, 30. q. 1. Vidua.

Et tale votum impedit Matrimonium contrahendum, & dirimit jam contractum, 27. q. 1. per totam usque ad cap. Nuptiarum, alias autem votum continentia factum, quamvis coram multis, dicitur simplex, quasi non vestitum sive institutum aliqua solemnitate, & tale votum impedit Matrimonium contrahendum, sed non dirimit jam contractum, quasi dicat non debet contrahere post tale votum, tamen si contrahat, tener. Hactenus Gloss.

Quam Doct. Subtilis sup. n. 3. videtur redarguere, dicens: Isti tres modi, qui hic ponuntur, & illi qui ponuntur in alio capite in 6. lib. non sunt juris nisi duo, scilicet per suspensionem sacri Ordinis, & per votum Religionis verum vel presumptum. Presumptum quidem est, quando recipit habitum professorum, ubi est distinctio inter habitum professorum & novitiorum; & etiam quando ultra annum moratur in monasterio, absque protestatione de non profiendo.

Dicitur ergo solemne, non quia publicum; sed quia in se habet aliquid annexum, ut in publicum debeat venire; & per quod voventis ponitur sub alterius hominis potestate, & sic est precise in suspensione sacri Ordinis, per quem suscipiens constituitur minister Ecclesia, & aliter quam prius sub Episcopi potestate: quia Episcopus potest eum cogere ad statum clericalem servandum, & ad vitandum ea, quæ repugnant statui clericali. Unde si predictum Ordinem susciperet in secreto, adhuc esset solemne, propter rationem jam dictam. Sicut etiam professio Religionis facta in manu ejus, qui potest recipere, habet in se aliquid annexum, unde debet in publicum venire.

Quæ sit Professio tacita.

Quod sit votum solemne, & quomplex.

Dirimens Matrimonium, ex Gloss.

Scotus tantum duos modos solemnitatis ponit.

Quare ali-quod votum dicatur solemne.

quia oportet talem, vitam saecularem dimittere, & cum aliis in clauetro sui Ordinis conversari, & inde est solemne, etiamsi fieret in occulto. Hucusque Scotus.

8. Sed, pace Doct. Subt., tres modi, qui ponuntur in Glossa, coincidunt cum duobus modis, quos ipse ponit; nam secundus modus, qui ponitur in Glossa, scilicet, susceptio sacrae vestis, idem est, quod votum Religionis praesumptum, sive professio tacita, ut patet ex d. cap. Statuimus, quod sic sonat: Statuimus, novitios, in probatione positos, ante susceptum Religionis habitum, qui dari profitentibus consuevit &c.

Ubi Gloss. verb. Qui dari profitentibus, ait: Nota, quod est habitus professionis, qui votum habet annexum, & eo ipsa, quod quis talem habitum recipit, Monachus efficitur, & per talem habitum intrando Religionem, solemnizat votum; quare postea reclamare non potest, ex quo coepit cum aliis canere, & de tali habitu loquitur hic.

Itaque omnes modi, qui ponuntur in Glossa, sunt juris, sive antiqui, cap. un. de Voto, & voti redempt. in 6. sive novi Concilij Trident. sess. 24. de Matr. can. 9. Licet enim Concil. non exprimat Professionem tacitam, equidem intelligenda venit sub generali nomine Professionis.

9. Sed nunquid Scotus sup. bene distinguit votum solemne, a simplici, in eo praecise, quod istud habeat aliquid annexum, propter quod debeat venire in publicum, & per quod vovens ponitur sub alterius hominis potestate; secus votum simplex. Si hodie viveret Doct. Subtilis, procul dubio aliquid praeterea requisivisset ad votum solemne, scilicet perpetuitatem, non solum vovens, sed etiam Superioris, Professionem admittentis.

Cujus utique defectu, vota emissa in Societate Iesu post biennium, licet aliquid annexum habeant, propter quod in publicum debeant venire, & per quod vovens ponitur sub alterius hominis potestate; equidem non solemnia, sed simplicia sunt, & ab omnibus pro talibus habentur.

10. Sed haec vota incognita erant tempore Scoti, quando vota cujuscumque Religionis, a Sede Apostolica approbatae, erant perpetua, tam ex parte vovens, quam Religionis ea acceptantis. Quidquid sit de tempore primitivae Ecclesiae, in quo juxta Pontium lib. 7. c. 12. vota Religionis non habebant perpetuitatem ex parte Religionis; sed Superior poterat subditos suos ad saeculum remittere, dissolvendo eorum vota; quod an verum sit, non est hujus loci disputare.

11. Breviter aliquid tangam de effectu impediendi & dirimendi Matrimonium contrahendum, quem idem Auctor negat Professioni religiosae ante Concilium Rom. quod fuit celebratum an. 1139. ex quo desumptus est can. Vt lex, 27. q. 1. ubi sic legitur: Vt lex continentia, & Deo placens munditia, in Ecclesiasticis personis & sacris Ordinibus dilatetur, statuimus, quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Regulares Canonici, Monachi, atque conversi professi, qui sanctum

transgredientes propositum, uxores sibi copulare praesumpserint, separentur. Hujusmodi namque copulationem, quam contra Ecclesiasticam regulam constat esse contractam, Matrimonium non esse censemus. Ita Innocentius 2. in Concil. sup. dicto c. 7.

In hoc ergo Concilio, & non antea, putat Pontius sup. c. 14. irritata fuisse conjugia Religiosorum; quoniam in omnibus Sanctionibus, ante Concilium istud, nullum est verbum, quod invaliditatem sonet, ut ibi diffusissime conatur ostendere.

Sed nos praeced. Disp. Sect. ult. Conclus. 9. probavimus, a tempore Innoc. 1. & forte ante illud, votum Religiosae professionis habuisse talem effectum. Videantur ibi dicta.

Addam hic aliquot testimonia D. August. ex quo Basilius sup. cap. 16. probat, cum fuisse in sua sententia. Ita enim (utor verbis Pontij) distincte in lib. de Bono viduitatis asserit, post vota Religiosorum valere conjugia, ut non parum mirer, tam apertis testimoniis nonnullos tenebras offundere conatos esse.

Inquit ergo cap. 9. Damnantur tales (post votum scilicet nubentes) non quia conjugalem fidem posterius inierunt, sed quia continentia primam fidem irritam fecerunt. Quod ut breviter insinuaret Apostolus, noluit eas dicere habere damnationem, quae post amplioris sanctitatis propositum nubunt; non quia non damnantur, sed ne in eis ipsa nuptia damnari putarentur.

Sed apertius & distinctius cap. 10. Proinde qui dicunt, talium nuptias non esse nuptias, sed potius adulteria, non mihi videntur satis acute ac diligenter considerare, quid dicant. Fallit eos quippe similitudo veritatis. Quia enim conjugium Christi dicuntur eligere, quae Christianam sanctitatem non nubunt, hinc argumentantur quidam dicentes: Si viro suo vivo, quae alteri nubit, adultera est, sicut ipse Dominus in Evangelio definiit: vivo ergo Christo, cui mors ultra non dominatur, quae conjugium ejus elegerat, si homini nubat, adultera est. Qui hoc dicunt, acute quidem moventur, sed parum attendunt hanc argumentationem quantum sequatur absurditas. Quam in sequentibus late prosequitur Aug.

Et cap. 11. Quapropter non possum quidem dicere, a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulteria esse, non conjugia; sed plane non dubitaverim dicere, lapsas & ruinas a castitate sanctiore, quae vovetur Deo, adulteriis esse peiores. Haec tenet Aug.

In quibus apertissime eorum opinionem, qui hujusmodi nuptias nullas, atque adeo dirimendas existimabant, inconsideratam esse pronuntiat; & sumptam a Christi immortalis viri conjugio similitudinem, a praecedentibus nonnullis Patribus usurpatam, nihilominus fallacem esse, & non uno pede claudicare; & denique ejusmodi nuptias, quamvis illicite & sacrilege contrahantur, ratione voti praecedentis, & ob hujusmodi sacrilegium peiores sint adulteriis; atamen nequaquam censendas esse adulteria, sed veras & legitimas nuptias.

Merito quidem affirmavit Claudius Spencæus

Tres modi qui ponuntur in Glossa, coincidunt cum 2. modis Scoti.

An Scotus bene distinguit votum solemne a simplici.

Vota Societatis Iesu simplicia, post biennium emissa, erant incognita Scoto.

An ante Concil. Romanum Professio habuerit vim dirimendi Matr.

Negat Pontius.

12. Aliquot testimonia D. Aug. pro Pontio.

Primum.

13. Secundum.

14. Tertium.

cæus lib. 5. de Continent. cap. 2. Augustinum in hac re facilius negari, quam solvi; neque enim ejus apertissima verba aliò detorqueri possunt. Hucusque Pontius.

15.
Præcluditur
votio.

Nec bene dixeris: Aug. locutum fuisse de voto castitatis, emisso extrâ Religionem; quia (inquit Pontius sup. n. 5.) universè nullâ exceptione aut distinctione factâ locutus est; mirum autem non distinxisse, si inter votum castitatis in Religione, aut extrâ, illis temporibus quoad hoc esset ulla distinctio.

Adde etiam: nullibi in ejus scriptis aliquid reperiri, quo sententiam hanc, de firmitate nuptiarum post votum, limitet, explicet, aut revocet. Quare de nuptiis post quodvis votum sinè dubio intelligitur D. Aug.

Deinde: nonnulli Patres, inter quos sunt D. Basilius, & alij, similitudine illâ petita ex conjugio carnali frequenter utebantur, agentes de Religiosarum & consecratarum conjugijs; quam tamen similitudinè longè à veritate abesse docet. Agit ergò de nuptiis etiam Religiosorum, aliàs extrâ rem loqueretur; nec in refutando scopum attingeret Aug.

16.
Quartum
testimonium
D. Aug. ad
idem propo-
sitionem.

Adde etiam: eundem August. lib. de sancta Virginitate c. 34. hæc habere: *Nec tamen ait, (Apost. 1. Timot. 5.) nubunt, sed, Nubere volunt; multas enim earum revocat à nubendo, non amor præclari propositi, sed aperti dedecoris timor, veniens & ipse à superbia, quæ formidatur magis hominibus displicere, quam Deo. Haec igitur, quæ nubere volunt, & idè non nubunt, quia impune non possunt, quæ melius nubere, quam urerentur, id est, quam occultâ flammâ concupiscentia in ipsa concupiscentia vastarentur, quas penitet professionis, & piget confessionis &c.*

Expenditur
à Pontio.

Quibus verbis (inquit Pontius) apertissime docet, virginibus, quæ præclaram castitatem voverunt, etiam post votum melius illis esse nubere, quam uri; quamvis si non nubere, & aliàs libidinem non vincant, ait habendas esse pro mortuis juxtâ Apostolum: *In deliciis vivens mortuus est.* Aug. autem sibi consonus in libro de Bono viduitatis, hujus etiam de sancta Virginitate meminit, quasi eandem doctrinam contineret.

17.
Et ostendi-
tur debere
accipi de con-
jugijs post
vota, ex D.
Bernardo.

Locum verò istum Augustini ex lib. de S. Virginitate, de Religiosarum foeminarum conjugijs post vota accipi debere, manifestum facit Bernardus, qui in lib. de Præcept. & dispens. cap. 21., ita inquit: *Item postulari absolvi vobis, cur vel B. Gregor. nescio quem Venantium, habitum monachalem, quem pie susceperat, impieq; rejecerat, non solum resumere non coegit; sed etiam omnem legitur indulsisse communionem apostata perduranti; vel S. Augustinus conjugy legi votum quodammodo subijciat continentia, ita ut in lib. de Virginitate (alij, Viduitate) asserere videatur, nec cælebis quidem vita propositum posse præscribere conjugali, quò minus indissolubile maneat, etiam quòd à continentibus, fallente diabolo, fracto sanctitatis voto, initum fuerit Matrimonium.*

Ecce dubitationem Bernardi propositam de validitate Matrimonij post emissum votum,

Bosco de Matrim. Pars. II.

quam eò libro asseverate videtur Augustinus. Vide quid respondeat Bernardus: *Et ad hæc nihil ad præsens certius breviusq; respondendum occurrit, nisi quòd ita sancti Antistites sapuerunt, rectène, ipsi viderint. Nam ego in sensibus actibusq; illustrium Patrum, cautus profectò sum, omnino non aliud estimare, quam quòd, B. Apost. teste, quaritur jam inter dispensatores, ut videlicet fidelis quis inveniat. Certus sum enim, sive in suo abundaverint sensu, sive in Dei spiritu, sicut & in cæteris, ita & in his ambo extitisse fideles, illum in dispensando, quòd præ manibus erat, istum in scribendo, quòd senserat.* Hactenus Bernardus.

Quòd si Augustinus de voto castitatis, extrâ Religionem emisso, tantummodò verba fecisset, & non de Matrimonio post quodcumque in universum votum; facillimum esset Bernardo dicere, illum locutum de indissolubili Matrimonij vinculo post votum simplex, non verò post Matrimonium in Religione. Neque enim cogitare possumus, ignorasse Bernardum, Matrimonium post votum simplex, extrâ Religionem emissum, validum & indissolubile esse. Supponit ergò Bernardus, Augustinum de Matrimonio etiam post Religiosorum castitatis votum agere; quorum tamen Matrimoniorum nullitas, jam invaluerat tempore Bernardi, cum anno 1150. vitâ functus fuerit.

Denique Bellarminus lib. 2. de Monachis c. 34. affirmat, dici posse, Aug. in hac esse sententia de validitate Matrimonij, post emissâ Religiosorum vota, tamen ignorasse legem Ecclesiasticam irritantem ejusmodi connubia. Potius certe dicere debuisset, Augustini ætate hujusmodi legem non extitisse, quam Augustinum, duarum maximarum Religionum in Latina Ecclesia erectorem, istam legem latuisse. Usque adhuc Pontius, ut sua sententia Augustinum habeat patronum.

Sed nunquid etiam Bernardum habet? Affirmat idem Auctor sup. c. 17. n. 8. & probat ex Epist. 76. Bernardus enim (inquit ille) ab Abbate Pultariensi hæc super re consultitur. Quidam Monachus jam professus institutum dederat, nupserat. Quæritur à D. Bernardo, quid faciendum? Ille autem, quamvis illicitam fateatur habitus dimissionem, & Matrimonij copulam, inquit tamen: *Non nobis videtur tutum, illum illam non consentientem dimittere, nisi prius Episcopali consilio fretum, vel imperio, aut certe Ecclesiastico judicio.* Addit tamen in fine Epistolæ, posse Episcopum rectè judicare, ut separarentur.

Constat ergò tempore Bernardi adhuc sub dubio esse, an valerent hujusmodi conjugia, & Bernardum tutius existimasse, ne proprio consensu separarentur post semel initum Matrimonium. Sentit ergò valere, aliàs si adulterium aut scortatio esset, non expectaret Bernardus judicium Ecclesiasticum. Hæc ille.

Respondeo: ad evitandum scandalum hoc consuluisse Bernardum; quia irritatio tunc temporis non erat ita manifesta, sicut de facto est; & Matrimonium fuerat publicè ac solemniter celebratum. Alioquin quæ fuerit mens Bernardi,

18.
Confirmatur.

19.
Bellar. præ-
ter dici posse
D. Aug.
fuisse in illa
sententia.

20.
An etiam
Bernardus
affirmat
Pontius.

21.
Explicatur
Bernardus.

fatis patet ex iis, quæ sup. retulimus ex lib. de Præcept. & dispens. ibi: *Ipsi viderint*, quibus verbis sufficienter indicat, se esse in contraria sententia.

22. *Quid dicendum ad D. August.* Quantum ad D. Aug. miror valde, quod cum ejus tempore manifesta foret distinctio inter virgines velatas, & non velatas, quæ extrâ Religionem voverant continentiam, ut patet ex Innoc. 1. Epist. 2. ad Victricium cap. 12. & 13. secundum alibi dicta, miror, inquam, Augustinum ita generaliter fuisse locutum, & nulpam mentionem hujusmodi distinctionis fecisse, quam tamen non est dubium, eum cum Innocentio, cujus fuit contemporalis, optimè agnovisse.

Non satis clarè mentem suam explicavit. Fortè ita generaliter locutus fuit contrâ illos, qui generaliter asserabant, per votum perpetuæ continentiæ dirimi subsequens Matrimonium, haud clarè distinguentes inter votum virginum velatarum, sive intrâ Religionem, & non velatarum, id est, extrâ Religionem. Hoc certum est, Augustinum potuisse apertius mentem suam declarare, quam fecerit. Quare non fecerit, fateor me nescire.

23. *Testimonium D. Basilij contra continentium.* Scio tamen Basilium magnum in Epist. ad Amphilocium con. 6. dixisse: *Canonicorum fornicatio pro Matrimonio non reputetur, sed eorum conjunctio omnino divellatur. Hoc enim Ecclesiæ ad severitatem est utile, & non dabit hæreticis adversus nos ansam, quod propter peccandi libertatem ad nos attrahamus.* Canonicorum autem nomine Monachos & Moniales intelligi, interpretatur ibi Theodorus Balsamon; & constat ex phrasi familiari Basilii, cum animadversiones scribit ad Canonicos & Canonicas. Plura testimonia Basilij ad idem propositum, vide apud Pontium sup. c. 18.

Præterea: multa sunt Concilia antiquiora Concilio Romano sub Innoc. 2. in quibus Monachi nubentes separari jubentur; citat ea Pontius sup. Ipse autem c. 19. his omnibus duplicem adhibet solutionem, dicens: Ad hæc omnia, quæ ex PP. & Conciliis objecta sunt, duobus modis responderi potest.

24. *Prima res. Pontij.* Primò: forsan illis temporibus Patres aliquos in suis Ecclesiis & Diocæsisbus cœpisse irritare ejusmodi conjugia, cum penes Episcopos esset potestas constituendi impedimenta; atque in his forsan fuisse Basilium; Augustinum autem & alios Patres non adhæsisse illorum sententiæ, immò neque id ab universali Ecclesiâ observatum fuisse.

Secunda. Secundò (inquit) uno verbo respondetur: tam Basilium, quam Gregorium, & Concilia explicari, scilicet loqui de separatione quoad totum, non verò de separatione quoad vinculum. Vinculi namque nullitatem nullus eorum insinuat. Jubebantur itaque separari, & ad Monasteria revocari, non tamen dirimebatur Matrimonij vinculum validè contractum, quamvis interveniente sacrilegio.

25. *Quare Patres & Concilia jussit.* Justissimè autem id disposuere Patres, atque Concilia aliqua, ut hac ratione petulantia Monachorum, & lasciviæ fœminarum

occurrerent, quæ ne manerent partim sine viro, partim ad ineundum cum alio inhábiles, ob Matrimonium initum cum Monacho, sacrilegium quidem, firmum tamen, Matrimonium cum sacris hominibus & fœminis recusarent. Afficiebantur autem, si contraherent, justissimâ pœnâ, quia cum Monachis scienter Matrimonia celebraverant. Itaque manebat simul utrumque vinculum, illis ad Monasterium revocatis. Hæc ille.

Sed quæro ego: quid si ignoranter & bonâ fide cum Monachis celebraverant Matrimonia, nunquid & tali casu justissimâ pœnâ afficiebantur? Videtur hæc aliquibus planè contrâ justitiam; cur enim privaretur jure acquisito ille, qui nihil peccavit? Ita interrogat Suarius tom. 3. de Relig. lib. 9. c. 21. n. 11.

Si dixeris: legem illam de tali separatione non extendi ad illum casum: contrâ est (inquit idem Auctor) quia decreta generaliter & sine limitatione loquuntur, coguntque ejusmodi religiosum non solum, ut neget debitum; sed etiam, ut relinquat conjugem, & ad pristinum statum redeat; & nisi hoc faciat, privat illum perpetuâ communionem, nihilque distinguunt de bonâ vel mala fide alterius; neque aliquid curant de jure illi acquisito, sed supponunt potius nullum esse posse. Hæc ille.

Et profequitur: Dices fundari in præsumptione; quia qui cum Religioso vel Moniali contrahit, præsumitur malâ fide contrahere. Sed hoc non satisfacit; quia aliàs, ubi cessaret præsumptio, & bona fides sufficienter probaretur, sustinendum esset tale Matrimonium, & jus suum tali conjugii reddendum, quod est contrâ intentionem talium jurium, & eorum absolutam ordinationem. Imò etiam si in exteriori foro Ecclesiæ non excluderetur præsumptio, in conscientia non posset negari jus proprium vero & innocenti conjugii, si in contrarium veritas subsisteret, & de ea in conscientia constaret.

Præterea: etiam si intercederet culpa ex parte conjugis cum Religioso contrahentis; si tamen nihilominus Matrimonium esset validum, fuisset durissima pœna, & cum magno periculo animæ, cogere illum ad perpetuam continentiam, quam nunquam promisit; quæ coactio manifestè sequitur ex dicta separatione; hæc ergò separatio, tam generaliter commendata in antiquis decretis, est apud me magnum indicium, talia Matrimonia jam tunc fuisse invalida. Hæc Suarius.

Igitur separatio in hac materia intelligi videtur quoad vinculum, non quia vinculum, quod antea erat validum, dissolvatur, sed quia nullitatem suam manifestè sequitur ex dicta separatione; hæc ergò separatio, tam generaliter commendata in antiquis decretis, est apud me magnum indicium, talia Matrimonia jam tunc fuisse invalida. Hæc Suarius.

pro.

An pœna illa fuerit iusta.

26. *Evasio præcluditur, ex Suario.*

Alia reprobat, ex eod.

27. *Fuisset durissima pœna juxta Suarium.*

Ipse intelligendam putat separationem quoad vinculum in decreto Calixti 2.

probabilem sententiam, irritationem etiam in rigore includit.

28. Probatio.

Et addit: Contracta quoque Matrimonia ab huiusmodi personis, disjungi & personas ad penitentiam redigi debere, juxta sacrorum Canonum diffinitiones judicamus. Ubi etiam testificatur, legem illam antiquiorem in Ecclesia fuisse. Exponit autem Glossa talia Matrimonia debuisse disjungi quoad copulam; non quia putaret durare quoad vinculum, sed potius quia supponit illa nulla fuisse.

Hæc sunt verba Glossæ verb. Disjungi: Quoad carnis copulam, quia quod non est, non potest dissolvi, neque accusari, extrao. de Despons. impub. Ad dissolvendum, sed dicit lex, quod Matrimoniam non dicitur dissolvi, quod ab initio nullum fuit, ut in Authent. de nuptijs, §. Si verò ab initio.

29. Simile decretum Concil. Turon. 2.

Similia Decreta (inquit Suarez sup.) sunt multa 27. q. 1. Optimum autem mihi videtur Decretum Concil. Turonensis 2. sub Ioan. 3. ut habetur in tom. Conciliorum, vel sub Pelagio 1. ut alij volunt: uterque autem ferè per 500. annos Innocentiana 2. antecessit: ibi ergo c. 16. sic habetur: Si qui in Monasterio conversi sunt, aut converti voluerint, nullatenus exinde habeant licentiam evagandi, nec (quod absit) ulius eorum conjugem ducere, aut extraneorum mulierum familiaritatem habere; nam, sicut sup. dictum est, si uxorem duxerit, excommunicatur, & de uxoris male sociata consortio etiã judicis auxilio separatur.

Et infra: Qui infelix Monachus, tali conjunctione factatus, si per cuiuscumque patrocinium se conatus fuerit defensare, & is, qui in hac pertinacitate perdurat, & ille, qui eum exceperit ad defendendum, ab Ecclesia segregentur, donec revertatur ad septa Monasterij, & indictam ab Abbate, quamdiu præceptum ei fuerit, agat penitentiam.

Sanè non aliis verbis solent nova jura invaliditatem talis Matrimonij nobis significare, ut videre licet in cap. ult. Qui cler. & vovent. cum similibus.

Conclusio Suarj.

Concludo igitur antè Innoc. etiam 2. vel etiam antè Calixtum 2. fuisse vota solemnia Religiosorum, quoad hanc vim irritandi Matrimonium postea contractum. Hactenus Suarez.

30. His decretis opponit Pontius alia, in quibus validè conjugati jubentur separari. Foro-Julienf.

Sed his Decretis opponit Pontius sup. c. 20. & 21. alia Decreta, in quibus aliqui jubentur separari, inter quos tamen erat validum Matrimonium; v. g. qui contraxerant post votum continentia, emissum extrà Religionem; Concil. Foro-Julienf. sub Adriano 1. anno 791. can. 11. Item placuit de feminis cuiuscumque conditionis, puellis scilicet vel viduis, quæ virginitalis sive continentia propositum spontaneè pollicentes Deo, emancipata fuerint, & ob continentia signum nigram vestem, quasi religiosam, sicut antiquus mos fuit in his Regionibus, induta fuerint, licet non sint à sacerdote sacrata, in hoc tamen proposito perpetim perseverare mandamus. Si verò postea sese, sive clanculo corruerint, sive publice nupserint, dignis quidem mundano iudicio corporalibus exercitiis vindictis, se-

gregentur ab invicem, & agant cunctis diebus vitæ suæ penitentiam. &c.

Præterea: Matrimonia relictarum ab initiatis valida erant, ut constat ex Tolet. 1. an. 404. can. 18. Si qua vidua Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, maritum acceperit, nullus clericus, nulla religiosa cum ea convivium sumat, nunquam communicet; morienti tantum ei sacramentum subve- niat.

E quibus planè colligitur valere, quàmvis ob delictum à communione fecernatur Religiosorum & Ecclesiasticorum, & à communione Eucharistiæ, nisi in mortis articulo. At istos separari jubent Canones, Aurelianensè 1. sub Symmacho Papa anno 507. can. 15. Si se cui-cumque mulier duplici conjugio Presbyteri vel Diaconi relicta conjunxerit, aut castigati separentur, aut certè, si in criminum intentione perstiterint, pari excommunicatione plectantur.

Epaunensè eodem tempore can. 32. Relicta Epau-nensè Presbyteri sive Diaconi, si cuiuscumque renupserint ea-tenus ab Ecclesia elongentur, donec a conjunctione illicita separentur, maritum quoque ejus simili usque ad compunctionem severitate plectendum.

Matifconensè 2. sub Pelagio 2. anno 588. Et Matifco- nensè c. 16. Illud quoque reitum nobis visum est dispone- re, ut quæ uxor Subdiaconi, vel Exorcista, vel A- celythi fuerat, mortuo illo, secundo se non audeat so- ciare Matrimonio. Quod si fecerit, separetur, & in canonijs puellarum Dei tradatur, & ibidem usque ad exitum vitæ suæ permaneat.

Et ne aliquis responderet, ea Concilia solum fuisse provincialia, addit Pontius Decisionem quamdam Rom. Pontificis, scilicet Greg. ma- gni lib. 11. Epist. ultima ubi cum Fanti- nus defensor puniret Petrum, quod Diaconi re- lictam marito tradidisset: Petrus verò contem- deret, non fuisse Diacono junctam: Respondit Pontifex hisce verbis: Si in conjugio Diaconi mulierem, de qua agitur, junctam fuisse consisterit, & superscriptus lator memorato defensori & rectori patrimoni ad vindictam modis omnibus tradatur, & cum competentem emendatione hi qui male sociati sunt, disjungantur.

Maneat ergò (inquit Pontius sup. c. 21 n. 1. in fine) eà phrasi vel separationis verbo, quo nonnulli canones usi sunt, non convinci invalidi- tatem Matrimonij Religiosorum prioris sæculi, sed tantum separationem tori.

Planè non convincitur; neque hoc asserit Suarez, sed solum dicit, vehementem conjectu- ram esse invaliditatis, quoties Ecclesia lege uni- versali præcipit, omnia Matrimonia contracta cum aliquo impedimento dissolvi ac separari: ut constat adhuc hodiè dissolvi ac separari Matri- monia contracta post votum solemnè castitatis, aliis constitutionibus pœnalibus sublatis; idque quia Ecclesia judicat, illa ab initio fuisse invali- da; & ita merito oportet conjuges putatitios se- parari, ne vivant in continua fornicatione & in- cestu.

Quod probè sciens D. Basilus, sup. Matri- monium Canonicorum fornicationem appel- lavit. Et alibi, adulterium.

31. Aurelianensè.

32. Occurritur responsioni.

Decretum Greg. mag- ni ad idem propositum.

Conclusio Pontij.

33. Quia do- ceat Sua- rez.

34.
Qualiter D.
Basil. Mar.
Canonico-
rum appel-
laverit for-
nicationem.
& adalte-
rium, ex
Pontio.

Respondet Pontius sup. c. 19. n. 2. Fornicationem appellavit Basilus; quia usus istius Matrimonij post emissum votum peccatum erat. Adulterium autem vocat planè metaphoricè, non in rigore sermonis, & quia permanente obligatione voti Deo facti, non plenè transibat foeminae corpus in potestatem viri, quandoquidem & illicitus usus, utpotè in quo interveniret violatio voti: idè utitur comparatione, desumpta ab ea, quæ vivente viro, alteri nubit; non quidem ut eandem utriusque rationem esse quoad vinculum affirmaret, quod in casu Matrimonij post vota, firmum, post priora verò connubia invalidum est: sed quoad corporis usum, qui in utroque casu non est sine peccato.

Unde meritò separari jubentur; quia in eo quòd maneat simul vinculum Religionis & conjugij, nullum peccatum, nec repugnantia, in usu verò culpa committitur. Meritò etiam communione privantur, donec separantur invicem, & nullatenus antè separationem admittuntur ad poenitentiam; quia manent in actuali peccato, & ejus occasione, dum votum non rescinditur. Hæc ille.

35.
Contra ar-
guitur.

Sed non valent, nisi ad summum in unico casu, quando videlicet uterque conjux haberet votum castitatis; nam si unus liber est à voto, hic potest sine peccato debitum exigere, & alius, non obstante suo voto, potest sine peccato, & tenetur debitum reddere; quo ergò jure illi separari jubentur, aut communione privantur, donec separantur invicem, & nullatenus antè separationem admittuntur ad poenitentiam? Quispe non sunt in peccato actuali, & occasio peccandi in eo, qui habet votum, solum est remota, tametsi votum non rescindatur. Quin etiam majus periculum peccandi subesse videtur, si cogantur, maxime sine sua culpa, vitam coelibem ducere, ut sup. ex Suario indicavimus.

36.
Hodie non
separantur,
qui cum vo-
to simplici
contrahunt.

Censeri, quòd hodie invicem separarentur, & privarentur communione ac poenitentia, qui cum voto simplici castitatis contraxissent Matrimonium? Scio quòd non censeas. Sed cur hoc? An fortè jam minus peccatum est, quàm olim fuerit? Patet, quòd sit sacrilegium æqualis gravitatis cum sacrilegio, quod olim committebatur, quando votum erat emissum extrà Religionem. Et consimiliter, si hodie votum simplex emitteretur intrà Religionem, Matrimonium post contractum æqualis foret malitiæ cum Matrimonio, quod olim contrahebatur post votum emissum in Religione. Cur ergò hodie non plectitur eadem poenà? Quia Ecclesia judicat melius esse, ut supposita validitate Matrimonij, simul maneat conjugati, obtentà seu concessà dispensatione voti, ad evitandum periculum peccati.

37.
Nullum vo-
tum sim-
plex jure
communis est
impedimen-
tum divi-
niens.

Quidquid ergò sit de tempore antiquæ Ecclesiæ, constat hoc tempore votum simplex castitatis sive emissum in Religione, sive extrà Religionem jure communi non dirimere Matrimonium post contractum, sed hunc effectum competere soli voto solemnni.

Quare dixerim, jure communi, patebit infra,

postquam paucis declaravero, quæ sit distinctio inter votum simplex & solemnne.

Et quidem coram Deo non minus obligare votum simplex, quàm solemnne, docet Celestinus 38. 3. cap. Rursus, 6. Qui Cler. vel vovent, hisce verbis: *Vnde a fraternitate tua requisisti arbitramur, quòd cum simplex votum apud Deum non minus obliget, quàm solemnne, pro eo quòd juravit temerè poenitentiam agat, & votum quod Deo fecit, studeat observare. Quòd si postquam hujusmodi prestitit juramentum, ad nuptias proprio motu convolasset, cum votum simplex Matrimonium impediat contrahendum, non tamen dirimat jam contractum &c.*

Sed cur non dirimit? An fortè solemnitas voti consistit in illo effectu? An verò in potentia causandi talem effectum, seu reddendi voventem inhabilem ad Matrimonium contrahendum? Aut datur votum simplex, quod reddat voventem inhabilem, ut infra videbimus; ergò in solo illo effectu, seu potius virtute causandi illum effectum, nequit consistere solemnitas voti castitatis. In quo ergò?

Observat Pontius sup. c. 7. n. 1. solemnitatem nihil aliud esse, quàm externam actus formam, ritibus & caeremoniis constantem, à personis, locis, temporibusque desumptam. Potest autem dividi (inquit ille) in essentialem & accidentalem. Essentialem solemnitatem voco formam, quæ actum aliquem constituat, & ab aliis distinguat. Accidentalem autem, quæ, ut juxta Regulas Dialecticorum definiamus, abesse & adesse potest absque subjecti corruptione. Hæc autem duplex est, quædam ea, quæ appelletur à nobis legitima, sine qua aliàs actus validus esse posset; at ex voluntate Legislatoris necessariò adjungenda est. Alia autem omninò extrinseca, sine qua actus validus esse potest, etiam secundum Legislatoris voluntatem.

Explicemus hæc omnia exemplo contractus Matrimonij. Ejusmodi contractus solà traditione & acceptatione corporum, cum verbis aut signis, animum significantibus, constituitur ex natura sua, & ita celebratus valet à principio. Hanc formam contractus Matrimonij, quæ multis sæculis constitit validus, voco solemnitatem essentialem. At postea Ecclesiæ constitutione cautum est, ut celebraretur coram Parocho & testibus, ita ut aliter celebratus non valeat. Hanc voco solemnitatem accidentalem, legitimam tamen; quia licet aliàs validus esse posset contractus, attamen ex voluntate Legislatoris, adjungente ejusmodi formam, non valet, si secus fiat.

Præcipitur etiam, ut præcedant denuntiationes publicæ, & requiratur consensus patris, & alia hujusmodi. Hanc voco solemnitatem accidentalem extrinsecam; quia, etiam secundum Legislatoris voluntatem, omisâ hæc solemnitate, valet Matrimonium. Hactenus Pontius.

Rogat aliquis ab eo, an etiam eæ tres solemnitates distingui possint & debeant in votis Religionum? Respondet sup. n. 18. affirmativè. Prima, inquit, est essentialis, forma scilicet status Religionis, Divino jure introducta; constatque

38.
votum sim-
plex non
gat coram
Deo, quàm
solemnne, ex
cap 6 Qui
Clerici.

Quare non
dirimas
Matr.

39.
Quid sit
solemnitas
voti, &
quod duplex
ex Pontio.

40.
Explicatur
exemplo
Matr.

41.
Ostenditur
in votis Re-
ligionum.

statque donatione & promissione trium votorum vinculo firmata, quæque communis est omni statui Religionis, quæ verè Religio sit. Secunda, quam appellamus legitimam, quamque Ecclesiæ constitutione inventam esse probavimus, & in quo consistat explicabimus capitibus sequentibus. Tertia omninò accidentalis, ut quòd ea vota emittantur die festo, Sacerdote Eucharistiam in manibus tenente, plurimis adstantibus, quæ purè extrinseca est, ita ut sine illa etiam actus sit legitimus. Hæc ille.

Et quidem de hac posteriori seu omninò accidentaliter solemnitate tractare, non spectat ad hunc locum, quia nihil confert ad impedimentum dirimens. De prima seu essentiali quid dicam? Sine ipsa non invenitur solemnitas legitima, ipsa tamen invenitur sine solemnitate legitima.

42. *Per vota simplicia in Societate Iesu constituitur quis verus Religiosus, ex Bulla Greg. 13.*
Rogas, ubi? Respondeo: in votis simplicibus emissis in Societate Iesu post biennium, per quæ constituitur vovens verè & substantia-
liter Religiosus, juxta declarationem Greg. 13. Bulla: *Quanto fructuosius*, 26. apud Rodr. ibi: *Ad hæc dictam Societatem firmo declarationis nostræ præsidio communire volentes*, statuimus ac etiam decernimus, non modò eos, qui in Coadjutorum formarum, sive spiritualium sive temporalium, gradus & ministeria admittuntur; sed etiam alios & quoscumque, qui in ipsa Societate admisi, biennio probationis a quocumque peracto, tria vota prædicta, tametsi simplicia, emisserint, emittentq; in futurum, verè & proprie Religiosos fuisse & esse, & ubique, semper, & ab omnibus censeri & nominari debere, ac si in Professorum prædictorum numerum adscripi fuissent. Præcipimusq; & interdiximus, ne quisquam scrupulum, de hoc cuiquam injicere, neque illud in controversiam, dubium vel suspensionem ponere audeat quoquo modo.

Cùmque hoc præceptum aliqui parùm curarent, & adhuc pergerent illud in controversiam, dubium & suspitionem ponere, idem Pontifex, ad reprimendam magis eorum audaciam, novam edidit Bullam, quæ incipit: *Ascendente Domino*, in qua eidem ferè verbis idem declarat dicens: *Ad hæc dictam Societatem firmo Sedis hujus præsidio communire volentes, hæc nostrâ perpetuâ constitutione, motu, scientiâ, & potestatis plenitudine similibus, statuimus atque decernimus, tria vota hujusmodi, etsi simplicia, ex hujus Sedis institutione, ac nostrâ etiam Declaratione & confirmatione, esse verè substantialia Religionis vota ac in dicta Societate, tamquam in Religione approbata per Sedem eandem, admissa fuisse & esse, ac per Nos admitti, nec in illis a quoquam præter Nos, & Sedem hujusmodi, dispensari; nec ea ullo alio modo, quam per legitimam dimissionem à Societate, cessare posse: & non modò eos, qui in Coadjutorum formarum, sive spiritualium, sive temporalium, gradus & ministeria, ut præfertur, admittuntur; sed & Scholares ipsos, ac supra dictos alios omnes, & quoscumque, qui in ipsam Societatem admisi biennio probationis à quolibet eorum peracto, tria vota substantialia prædicta, tametsi simplicia emisserint, aut emittent in futurum; verè & proprie Religiosos fuisse & esse ac fore*

43. *Alia Bulla ejusdem Pontif. ad idem.*

44. *Ubiq; semper & ab omnibus censeri & nominari debere; non secus, atque ipsos tum Societatis, tum quorumvis aliorum Regularium Ordinum professos, suisq; Præpositis in omnibus & per omnia obedire, & huic Sedi immediatè subjectos; & à quorumvis Ordinariis & delegatorum seu aliorum Iudicum jurisdictione omninò exemptos, prout Nos etiam vigore præsentium eximimus.*
Denique ut omnium Societatis privilegiorum, juxta Generalis Præpositi dispositionem, sunt participes; ita quoque excommunicationis majoris lata sententia, & aliis Apostatarum penis, si qui à Societate deficiant subiacere, ac tanquam veros Apostatas puniri posse; nec à quoquam nisi per nos, & Sedem prædictam, aut Generalem Præpositum, ab eisdem penis absolvi, nec ante hujusmodi absolutionem, & à Societate dimissionem Matrimonium contrahere, quinimò eos omnes ad contrahendum inhabiles, ac contractus hujusmodi nullos & irritos esse, prout irritos facimus & annullamus.

Ubi, ut clarè vides, novum constituitur Matrimonij impedimentum dirimens. Nam ante hanc Bullam seu Extravag. neque vi constitutionis Bonif. 8. *Quod votum*, de Voto & voti redempt. in 6. neque vi Concil. Trident. sess. 24. de Matrim. can. 9. dicta vota simplicia Societatis Iesu voventes inhabiles reddebant ad Matrimonium contrahendum: quippè de sola Professione solemnè loquuntur, ut patet ex antedictis; immò Constitutio Bonif. 8. expressè negat hunc effectum votis simplicibus.

Et quàmvis Trident. non dicat explicitè, sola Professione solemnè dirimi Matrimonium; quidem sic intelligendum est, ne alioquin diminitam tradiderit doctrinam, relinquens Matrimonia post votum simplex contracta valida, cum tamen essent irrita, & ita dedisset causam multorum peccatorum, cum tamen facilè potuisset ea præcavere.

Unde etiam in eodem Canone subjungit: *Posteq; omnes contrahere Matrimonium, qui non sentiant se castitatis, etiamsi eam voverint, habere datum &c.* Ubi generaliter agit de quocumque voto, & solùm significat illicitè contrahi Matrimonium.

Igitur jure communi vota simplicia Societatis non dirimunt Matrimonia; & idèò consultò in Conclus. addidi *Iure communi*; juxta quod jus loquitur Scotus 4. dist. 38. q. un. n. 4. ibi: *Hæc tamen opinio est communis, quòd votum simplex non impedit simpliciter, sicut habetur ibi in textu (cap. Rursus, Qui Cler. vel vovent.) licet enim impediatur Matrimonium contrahendum non tamen dirimit jam contractum, & solùm hoc dicimus simpliciter impedire. Votum autem solemnè simpliciter impedit sicut habetur ibidem cap. Insinuante. Hæc ille.*

Qui, si modò viveret, exciperet indubiè votum simplex Societatis Iesu, propter particularem Constitutionem Greg. 13. *Ascendente Domino*. In qua utiq; expressè derogatur Constitutioni Bonif. 8. & aliis, ibi: *Non obstantibus recol. memor. Bonif. Papa 8. qua incipit: Quod votum, & aliis apostolicis Constitutionibus &c.*

45. *Trid. intelligendum de sola Professione solemnè.*
46. *Iure communi vota simplicia Societatis non dirimunt Matrimonia.*

47. *Quæ*

47. *Habent solemnia: em, quam Pontius vocat essentialem in vinctam.*

Quæ cum ita sint, liquet profectò, quòd dicta vota Societatis, etiam antequam habent hunc effectum, fuerint vota solemnia, ea solemnitate, quæ apud Pontium vocatur essentialis intrinseca: intrinseca, inquam, votis quibuscumque constituentibus statum Religionis seu Religiosi; & in eo consistit, quòd in emissionem votorum interveniant duo illi quasi contractus, donationis & promissionis, quibus & fit promissio Deo, & donatio Religioni, & quòd Religio approbata sit à jurisdictionem habente, sive sit Episcopus, sive Romanus Pontifex.

48. *Hanc solemnitatem putat hic Auditor esse juris divini.*

Atque hanc solemnitatem putat Pontius esse juris Divini; quàmvis enim, inquit sup. c. 7. n. 16. quòd Religio approbetur tantum à Romano Pontifice, sit juris Ecclesiastici; attamen quòd approbetur à Prælato tacitè vel expressè, juris Divini est. Hæc autem omnia essentialia sunt statui religioso sive constet votis solemnibus solemnitate Ecclesiastica, sive his, quæ ad differentiam illorum appellantur simplicia: cumque ista requirantur ex institutione Christi, sic instituentis statum Religionis, eaque institutio juris Divini sit, censendam, prædictam solemnitatem esse etiam ex jure Divino. Itaque uno verbo, hanc solemnitatem intrinsecam & juris Divini, dico esse eam formam, quam status Religionis habet ex jure Divino, quam non habent vota extrà illum emissà. Ita ille.

Sed quorsum hæc omnia? Ut cum communiore sententia concludamus, quòd sequitur:

CONCLUSIO II.

Professio solemnisi solo jure Ecclesiastico dirimit Matrimonium post contractum.

49. *Quo jure solemnisi Professio dirimat Matrim.*

Tamet si omnes Catholici libenter concedant Professionem solemnem dirimere Matrimonium post contractum, nihilominus disputant inter se, quo jure dirimat. Quidam existimant jure solum Ecclesiastico id statutum esse; alij ex jure Divino positivo id confurgere, & tertij ex jure naturali Divino eam vim habere.

Secus docet jure Ecclesiastico id facere.

Elegimus porrò primam sententiam, quia & hæc magis placuit Doctori nostro Subtili, & firmioribus nititur fundamentis, ut in progressu patebit. Incipiamus à verbis: Ratio duplex (inquit 4. dist. 38. q. un. n. 4.) assignatur (cur potius dirimat votum solemnem, quàm simplex) Una quia solemnem probari potest, non autem simplex. Sed hoc nihil est; quia, ut dictum est, simplex, esse sit publicum, & probetur, non tamen dirimit.

50. *Ratio pro jure naturali Divino.*

Alia ratio est; quia per votum solemnem dat aliquis illi, cui vovet, jus sui ad actum sequentem illud votum, & per consequens vovens solemniter continentiam, dat illi, in cujus manu vovet jus sui ad faciendum illud observari: igitur non potest dare jus sui ad actum oppositum, quia jam non habet illud.

Oppugnatur à Scoto.

Hæc ratio (prosequitur Doctor) probabilis est (& per consequens tertia sententia ex sup. e-

numeratis, quæ illi rationi innititur) instaretur tamen; quia vovens voto privato, dat corpus suum Deo quantum ad actum voti; igitur non posset postea dare corpus suum conjugi ad actum contrarium: non enim minus transferi aliquis à se, quòd immediatè dat Deo, quam quòd dat sibi mediante homine vicario.

Si dicatur; quòd Deus noluit potestatem corporis immediatè sibi dari, sic quòd datio sequens ad conjugium, simpliciter nulla esset: sed sic voluit de datione facta sibi mediante homine. Sed unde hoc? Scriptura non videtur continere istam voluntatem Dei.

Addit tertiam rationem, dicens: Alia ratio est, quòd vovens solemniter mittit in possessionem illum, cui vovet solemniter: vovens autem private non, sed quasi promittit: Sed hæc valet minus, quam secunda; quia omnia intrinseca vota, ut respicit actum voluntatis, per quem obligat se vovendo, & transfert Dominium suum in alterum (quia per solam voluntatem est Dominus, & transfert dominium) omnia, inquam, ista sunt equalia hinc inde: igitur non magis datio hic, quam ibi, nec promissio hic, quam ibi.

Sed neque hic finis: si ponatur (inquit Scotus) quarta ratio; quòd transgressio voti solemnisi est scandalosa, & ideo ad ejus observantiam tenetur, non tantum Deo & sibi, sed etiam toti Ecclesia: nis sit transgressio voti privati non est sic scandalosa. Hoc dalaosa nihil arguit, nisi gravius peccatum hic, quam ibi; sed de hoc non quaritur: non enim semper peccatum gravius tollit potestatem ad contrahendum.

Consimiliter, si de peccato ageretur, videretur illicitum contrahere post votum privatam; quia simpliciter peccat mortaliter in contrahendo, cum intentione consentiendi & consummandi actum carnalem: & ideo non potest licitè contrahere, nisi cum intentione non consentiendi, & per consequens intrandi Religionem. Quando etiam consummat, videtur peccare mortaliter, quia contra votum suum; licet secundum Aliquos, post primum actum non peccet mortaliter in reddendo; quia ad illud jam est obligatus vinculo fortiori, peccat tamen mortaliter petendo, quia nihil habet juris in hoc, cum renuntiaverit tali juri in voto. Hæc etiam ratio de scandalo non cogit; quia votum publicum, esse non solemnem, inducit scandalum, si vovens transgrediat finaliter.

Ecce quomodo Doct. Subtilis pro viribus rejiciat rationes, quibus Aliqui conantur probare, irritationem Matrimonij provenire ex ipsa natura voti, secluso omni alio præcepto superaddito. Quam utique sententiam tenet Doct. Angel. 4. dist. 38. q. 1. a. 3. quæstionem 3. in corpore, ubi lego sequentia verba: Ad tertiam quæstionem dicendum, quòd omnes dicunt, quòd votum solemnem sicut impedit Matrimonium contrahendum, ita dirimit Matrimonium contractum. Quidam autem assignant pro causa scandalum: sed hoc nihil est, quia etiam votum simplex quandoque scandalum habet, cum sit quodammodo publicum quandoque. Et præterea: insolubilitas Matrimonij est de veritate vitæ, quæ non est propter scandalum dimittenda. Et ideo Alij dicunt, quòd hoc est propter statutum Ecclesiæ: sed hoc etiam non sufficit, quia secundum hoc Ecclesiæ posset contrarium statuere, quòd non

51. *Alia ratio rejectur, ex eod.*

52. *Quod transgressio voti solemnisi sit scandalosa, hoc dalaosa nihil arguit, nisi gravius peccatum hic, quam ibi; hic probat, ex eod.*

53. *Doct. Angel. asserit jus naturæ.*

non videtur verum. Et ideo dicendum cum aliis, quod votum solemnne ex sui natura habet, quod dirimat Matrimonium contractum, in quantum scilicet homo per ipsum amisit sui corporis potestatem, Deo illud ad perpetuam continentiam tradens, ut ex dictis patet, & ideo non potest ipsum tradere in potestatem uxoris ad Matrimonium contrahendum.

54.
Vt utam
Doct. Seraph.

Ejusdem opinionis fuit Doct. Seraphicus 4. disp. 38. a. 2. q. 1. in corp. Subdo ejus verb: Respondeo dicendum, quod votum continentie est tale votum, quod generaliter impedit Matrimonium contrahendum, sed non generaliter dirimit jam contractum, nisi solemnizatum; & rationem hujus assignant aliqui Ecclesie institutionem. Quod enim vovens sit persona illegitima, hoc non est ex voto; quia in ipso Matrimonio perfecto continentia servari potest ab eo, qui debitum non exigit, sed solvit. Vnde Aug. dicit, quod computatur pro sanctificatione perfecta, si non exigit, sed reddit, quod debes. Sed quod impediatur, hoc est ex constitutione Ecclesie, cujus est personas legitimas, vel illegitimas Matrimonio determinare.

55.
Reprobat
rationem
opposita a
sententia.

Ratio autem, quare Ecclesia de voto solemnne instituit (ut dicunt) est, quod in voto solemnne non potest decipi, & potest in fractione ejus scandalizari, quia publicum est; sed in voto simplici neutrum habet locum, quia privatum est. Sed hac solutio videtur supponere duplex falsum, unum quod sit ab institutione Ecclesie talis illegitimitas; quia Ecclesia, ut communiter dicitur, non potest ibi dispensare: potest autem dispensare generaliter in suis constitutionibus. Aliud falsum est, quod votum solemnne non dicitur, quia notorium vel publicum; quia votum quantumcumque publicetur (nisi aliud adsit) simplex judicatur, nec impedit Matrimonium jam contractum. Vnde aliud est votum publicum, aliud occultum.

56.
Assignat
rationem
sua sententia.

Ideo alia ratio assignatur, & accipitur a voti solemnizatione. Votum enim tripliciter solemnizatur, scilicet Ordinis susceptione, Professionis emissione, & habitibus Professorum assumptione, cum aliis que hominem professum ostendunt. Et hoc est commune in omni solemnizatione, quod fiat coram persona, que locum Dei tenet, & que votum potest approbare; quia in recipiente votum continentia transfertur potestas corporis voventis, quia alius adest, qui recipit: sed in voto simplici, ubi homo merà se obligat voluntate, & in nullius manibus hoc facit, obligatur quidem, sed tamen Dominium sui corporis in alterum non transfertur. Et quia, quod translatum est in potestatem unius, non potest transferri in potestatem alterius; ideo emissio voti solemnne non potest Matrimonium contrahi, in quo est translatio dominij proprii corporis. Sed quod translatum non est, adhuc transferri potest; ideo voto simplici emissio potest mulier potestatem sui corporis in Matrimonio dare: ideo & si contrahat, contractum est.

57.
Confirmatur.

Amplius: in voto solemnne Deo & homini obligatur; sic & in Matrimonio: & quoniam utrobique est par obligatio, & par obligatio non solvit vinculum paris obligationis, sed bene prepotens super vinculum minoris obligationis; ideo obligatio voti solemnne non potest infringi per superveniens vinculum Matrimo-

Bosco de Matrim. Pars II.

nij. Hoc autem non ideo dico, quod faciat scandalum; quia illud potest esse in voto simplici, sed hoc facit obligatio duplex, cum translatione potestatis in alterum. Est igitur hac summa rationis, quod votum solemnne obligat equaliter districtè ex opposito, non simplex; ideo impedit. Usque adhuc D. Bonaventura.

Ego autem dico cum Doct. Subtili sup. n. 6. Ratio ad hoc (puta, quod solemnne votum dirimat Matrimonium) poni potest hac, scilicet quod Ecclesia illegitimavit sic voventem. Et hoc fuit rationale; quia ipse posuit se in potestate Ecclesie, quantum ad oppositum ejus, ad quod contractus Matrimonij. Voventem autem privatè non illegitimavit, quia non sic se posuit in manu Dei, ad oppositum servandum, & consuluit anime sue apud Deum, ne transgrediat: nam Ecclesia reliquit eum judicio Divino.

Et si queras (prosequitur Scotus) quare non illegitimavit eum, cum peccet mortaliter contrahendo, nisi cum proposito non consummandi? Respondeo, non omnia mala punit, ut propterea penas Ecclesiasticas injungat: & fortè majus malum sequeretur ex illegitimatione voventium voto simplici, quam ex non illegitimatione; quia ibi sequeretur frequentior culpa in actu carnali, si nollent continere, sicut valde probabile est de multis: nec haberent suas quibus contenti essent, & si non petendo, tamen reddendo licitè uterentur.

Igitur secundum Scotum ultimata ratio, quare votum solemnne continentie dirimat Matrimonium, secus votum simplex, est voluntas seu constitutio Ecclesie, qua illegitimavit solemnne voventem, secus voventem simpliciter. Quà proinde sublatà (quod fieri posset, quamvis D. Bonav. & D. Tho. videantur hoc negare) votum continentie, quod jam dirimit Matrimonium, cras non dirimeret. Sicuti si hodie Ecclesia acceptaret aliqua vota simplicia ad effectum dirimendi Matrimonium, hodie dirimerent Matrimonium, quod heri non fecissent.

Et sic vota simplicia Societatis, post biennium emissã, hodie ex Constitutione Greg. 13. Ascendente Domino, dirimunt Matrimonium, cum tamen ante illam Constitutionem id non fecissent. Et putas; quia modernus Pontifex non posset tollere illum effectum ab his votis? Noli putare, si non vis errare. Cur ergo similiter nequeat tollere illum effectum ab aliqua solemnne Professione Religionis, & facere, ut vota, quæ hodie sunt solemnne, cras tantum sint simplicia?

Censet, Ecclesiam non posse facere, ut votum Ordinis sacri, quod hodie est solemnne, & dirimit Matrimonium, cras tantum sit simplex, non dirimens, sed tantum impediens Matrimonium? Et cur hoc, nisi quia solemnitas illa inventa est ex sola constitutione Ecclesie? Porro sicut solemnitas voti Ordinis sacri inventa est ex sola constitutione Ecclesie, ita etiam solemnitas Professionis.

Enimverò eodem modo de utraque loquitur Bonif. 8. in d. cap. Quod votum, de Voto & voti redempt. in. 6. ibi: Nos igitur attendentes, quod

58.
Ratio ex
Scoto pro
sua sententia.

Quare Ecclesia non illegitimavit voventem voto simplici, ex eod.

59.
Ultimata
ratio, quare
unum votum dirimat, & non aliud, est secundum Scotum, constitutio Ecclesie.

60.
An Ecclesia possit tollere illam constitutionem.

Posset facere, ut Ordo sacer amplius non dirimeret Matr.

61.
Bonif. 8.
eodem modo
voti

boquitur de
solemnitate
Ordinis &
Professionis.

voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesie est inventa. Et infra declarat, illud solum votum debere dici solemnne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem &c.

Sicque intellexit Bonifacium Greg. 13. d. Bulla: Ascendente Domino, ubi loquens de solemnitate votorum Religionis, sic ait: Nos considerantes voti solemnitatem sola Ecclesia constitutione inventam esse; tria; hujusmodi Societatis vota, tametsi simplicia, ut substantialia Religionis vota ab hac Sede fuisse admessa; illa; emittentes in statu Religionis vere constitui: quippe qui per ea ipsa se Societati dedicant, atque actu tradant, seq. Divino servitio in ea mancipant &c.

62.
Solemnitas
voti non
constitit in
traditione.

Ecce vota simplicia, ut substantialia tamen Religionis, à Sede Apostolica admessa, & à Superiore Religionis acceptata, per quæ vovens seipsum tradit Religioni, idque pro perpetuo, quantum est ex parte ipsius non minus, quam per solemnem professionem: ergò in illa traditione non potest consistere solemnitas voti, de qua hic tractamus, id est, solemnitas legitima, quæ irritat Matrimonium subsequens; quippe illa vota, ut sup. diximus, non irritabant Matrimonium subsequens ante illam Constitutionem, estò forent vota substantialia Religionis. Ergò vota substantialia Religionis ex natura sua non habent talem effectum.

63.
Evadio.

Si dixeris: non est traditio omnino perfecta, sive perfectissima, quæ tradentem semetipsum privat totali corporis dominio; nam temporalis est ex parte acceptantis, qui potest ea vota solvere, & voventem restituere pristina libertati ad contrahendum Matrimonium; secus quando est Professio solemnns, cujus vota perpetua sunt, non solum ex parte voventis, sed etiam acceptantis.

Præcludi-
tor.

Respondeo: & quis dedit illam perpetuitatem ex parte acceptantis, quando vota sunt solemnna? Num ipse Deus? Sed ubi? Num ipse vovens? An forte tradens mihi seipsum, ita in me potest transferre dominium corporis sui, ut ego veim nolim debeam illud acceptare, & acceptato dominio, nequeam illud à me abdicare? Nonne qui emit servum, potest eum manumittere, dum sibi placuerit? Quis ergò prohibuit Superiori, ne dimittat Religiosum à suo dominio, & restituat illum suæ libertati? Quilibet potest rem suam alienare, nisi à Superiore prohibeatur.

Planè, inquis; sed prohibetur Prælati à Superiore, scilicet à Deo, sive à Pontifice, qui vice Dei vota illa acceptavit.

64.
A quo ori-
tur perpe-
tuitas Reli-
gionis.

Fateor, prohibetur à Pontifice; & hoc est, quod contendimus, perpetuitatem illam ex parte Religionis immediatè oriri ab Ecclesia seu Pontifice, qui, si vellet, posset Superiori Religionis dare potestatem relaxandi dicta vota, sibi autem illam potestatem reservavit respectu solemnns Professionis, secus respectu votorum simplicium, Ac proinde immediatè oritur ex

voluntate Pontificis, ut hæc vota sint solemnna, illa autem tantum simplicia; & per consequens, ut hæc vota solvant Matrimonium post contractum, secus illa.

Cur autem Pontifex potius reservet hæc vota, quam illa, & potius illegitimet hunc voventem, quam illum; non est, quia unus publicè vovet, alter solum privatim; vel quia ex transgressione unius voti natum est oriri scandalum, secus ex transgressione alterius; vel etiam, quia per unum votum homo se tradit Deo, & non per aliud, ut patet ex hæcenus dictis: sed quia ipse edoctus à Spiritu sancto, judicavit expedire bono communi, quòd esset aliquis status perfectionis in Ecclesia perpetuus, non solum ex parte voventis, sed etiam Superioris vota acceptantis, qui dissolveret Matrimonium ratum prius contractum, & dirimeret Matrimonium post contrahendum; & hujusmodi vota sic acceptata, & qualificata, voluit vocari vota solemnna, ad distinctionem aliorum votorum, quæ emittuntur vel extra Religionem, vel etiam in Religione, non habentia illam perpetuitatem & qualificationem, seu efficaciam dissolvendi Matrimonium ratum, & dirimendi Matrimonium contrahendum.

Ex his festinè cognoscet quilibet, in quo consistat legitima solemnitas votorum; quia non in traditione, non in publicitate & scandalo, non in translatione dominij, aut approbatione Religionis; sed in perpetuitate extrinseca ex parte acceptantis, scilicet quòd Prælati sit sublata facultas liberum dimittendi Religiosum; & in illegitimatione, quæ ex lege Ecclesiastica accessit hæc votis, quæ redditur vovens inhabilis & ad Matrimonia ineunda, & ad dominia rerum acquirenda; denique in efficacia ad dirimendum Matrimonium ratum non consummatum, quam etiam efficaciam habent ex sola lege Ecclesiastica, ut alibi ostendimus, & diffusè probavimus.

Neque obstat 1. (inquit Pontius sup. cap. 9. n. 2.) quòd inhabilitates istæ videantur non solemnitas ipsa, sed solemnitatis effectus. Nam inhabilitates istæ effectus quidam sunt legis præcipientis, non verò solemnitatis; sed potius forma, sub qua hujusmodi vota emittuntur. Hæc ille.

Neque etiam obstat (prosequitur idem Autor) quòd in cap. Quod votum, de Voto & voti redempt. in 6. cum explicaret Pontifex, quòd esset votum solemnne, respondit: Quod solemnizatum fuerit per Professionem aut sacri Ordinis susceptionem. Si enim solemnitas esset ea inhabilitas, respondere deberet, solemnne esse, quòd inhabiles reddidit ad Matrimonium.

Respondetur enim: Pontifici eam propositam fuisse quæstionem: quòdnam votum esset solemnne, & ad dirimendum Matrimonium efficax? Responditque, illud esse solemnne ad post contractum Matrimonium dirimendum, quòd emittitur in Professione & sacri Ordinis susceptione. Itaque assignavit responsum ex subjecto. Si enim quæsitum est, quòd ita solemnne, ut inhabilem

65.
Cur potius
unum vo-
tum sit per-
petuum ex
parte accep-
tantis, quam
aliud.

66.
Legitima
solemnitas
votorum
constitit in
quibusdam
inhabilita-
tibus.

67.
Prima obje-
ctio solvitur,
ex Pontio.

Objicitur 1.

68.
Solvitur ex
cod.

habilem voventem redderet ad Matrimonium, non respondere deberet, quod inhabilem reddit; sed quod emittitur in Professione, vel susceptione Ordinis: imò cum rationem assignat Pontifex, quia solemnitas voti ex sola Ecclesiæ constitutione ortum habet, planè indicavit, non aliâ ratione esse solemne, nisi quia voto in Ordine & Professione eam inhabilitatem adjunxit Ecclesia, & non aliis votis, cum tamen possit. Ita Pontius.

Pontius & Sanchez docent sententiam Scoti. Docet autem nobiscum, votum solemne solo jure Ecclesiastico dirimere Matrimonium ibidem c. 22. n. 4. Quam etiam sententiam omninò amplectendam esse, ait Sanchez lib. 7. disp. 26. n. 4. in fine, postquam n. 2. eam varriè probasset.

69. In primis, quòd nulla sit ratio cogens affirmare, id jure naturæ inductum esse. Quia traditio rei, vel personæ, ex justitia descendens, est alterius rationis ab ea, quæ ex Religione existit; neque hæc duæ traditiones suapte naturâ repugnant, nec una alteram expellit, ut manifestè constat. Conjugatus enim potest de licentia alterius conjugis validè profiteri, & sine licentia, altero adulterante; & tamen non dissolvitur prior traditio, cum vinculum Matrimonij perseveret. Ergò ex eo, quod Religiosis professio consistat in traditione, non sumitur efficax ratio ad concludendum, traditionem postea factam per contractum Matrimonij esse irritam.

Confirmatio. Et confirmatur: nam servitus & Matrimonium simul consistunt, cum tamen servus sit prius Domino traditus, & sub ejus possessione. Traditiones igitur diversæ rationis simul stant. Hæc ille.

70. Respondent Adversarij: vinculum Matrimonij in fieri, id est, quoad sui initium, ita adversatur professioni Religionis præcedenti, ut nullatenus simul consistere possint; secus in facto esse, id est, postquam semel est legitime initum Matrimonium, tunc enim potest stare cum Professione valida.

Ratio discriminis est; quia non potest validè iniri Matrimonium absque plena translatione potestatis corporum, & jure ac potestate utendi illo, & obligatione mutuo cohabitandi; quæ translatio & jus adversantur è diametro Professioni, utpotè quæ plenè transfert dominium corporis professi in Deum, cum obligatione perpetua abstinendi à quibusvis venereis, & usu conjugali: atque ita suapte naturâ obstat Professioni Matrimonio validè ineundo. At postquam semel legitime contractum est Matrimonium, cum plena hæc translatione potestatis & juris, potest Matrimonij essentia permanere, amisso jure usus corporis & cohabitationis. Et constat, quando alter adulteratur, vel alter ex conjugis licentia proficitur. Hæc illi.

71. Respondetur: Matrimonium posse validè iniri, absque plena translatione potestatis corporum, & jure ac potestate utendi illo, & obligatione mutuo cohabitandi, ut patet in conjugio fervorum, Domino contradicente; & alibi ostendimus, ab initio Matrimonij validè & licitè se-

Bosco de Matrim. Pars II.

parari posse jus proximum usûs corporis, ab ejus dominio, per legem, pactum, vel votum ex mutuo consensu. Igitur hæc ratio discriminis non subsistit; ac proinde manet, illa vincula non repugnare, etiam in fieri; quia sunt diversæ rationis, unum justitiæ ex Matrimonio ad actum carnalem, alterum ex Religione ad abstinenciam à tali actu. An fortè putas, Religiosum peccare contrà justitiam, dum fornicatur, aut aliter peccat contrà castitatem?

72. Quare neq; Deo, neque Religioni, per solemnem Professionem acquiritur jus justitiæ, quo Religiosus obligetur perpetuò abstinere à quibusvis venereis & usu conjugali; ut clarissimè patet in eo, qui post contractum Matrimonium validè fuit professus; hic enim utendo conjugem suâ, nullatenus peccat contrà justitiam, sed tantum contrà votum castitatis, ut Omnes fatentur. Igitur qualiscumque sit illa traditio, quæ homo se tradit in jus Ordinis seu Religionis, homo tamen semper manet Dominus corporis sui, ut illud alteri tradat ad usum Matrimoniale; quippè ad talem usum nulli alteri debitum est.

73. Ex quo patet solutio hujus argumenti Adversariorum: Iure naturæ res uni tradita, invalidè traditur alij: Nemo enim transferre potest in alium, quod jam non habet, juxta regulam traditam cap. Quod autem, 5. de Iure patron. in fine: Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de jure donare. At per votum solemne Religiosi, transfertur dominium personæ in Deum, ita ut jam non habeat Religiosus dominium sui corporis ad usum Matrimonij: ergò jure naturæ est irrita translatio dominij in conjugem per Matrimonium.

Et confirmatur: quia hæc ratio est jure naturæ irritum Matrimonium initum à conjugato, vivente priori conjugate: quòd corpus priori conjugate traditum non possit validè alij tradi.

Hoc, inquam, argumentum cum sua confirmatione jam solutum est; quippè negavimus, Religiosum non habere dominium sui corporis ad usum Matrimonij, cum nemini faciat injuriam, si corpore suo utatur; facit autem injuriam conjugatus comparti suæ, si corpore suo utatur extra primum conjugium, priori conjugate vivente, ut Omnes debent admittere; quoniam prior conjux, quamdiu vivit, jus justitiæ habet, ad actus conjugales.

Nunquid etiam Superior Religionis? Cur ergò Religiosus non possit dare alteri jus ad illos actus, cum nulli alteri debiti sint? Et ideo non habet hic locum dicta regula: Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de jure donare: siquidem Religiosus dat corpus suum ad actus conjugales, quod potest de jure, id est, sine cuiusque injuria, donare.

Hinc etiam non valet, quod in ulteriore confirmatione propositi argumenti adducunt Adversarij, dicentes: quamvis irritatio Matrimonij subsequens pendeat ex Ecclesia, quasi acceptante votum solemne; at id non obstat, quòd minus, ubi acceptavit, dicendum sit, non

Per Professionem non acquiritur ulli jus justitiæ ad abstinenciam à venereis.

Alia arg. Adversariorum.

Confirmatio.

74. Respondetur, Religiosum habere dominium sui corporis ad usum Matrim.

75. Alia confirmatio Adversariorum.

ex jure Ecclesiastico, sed ex ipsa rei natura dissolvi Matrimonium postea subsequens: ut institutio præbendæ Ecclesiasticæ ex auctoritate Ecclesiæ ortum habet; at illâ institutione suppositâ, est contra jus naturale Divinum, illam vendere. Similiter contractus Matrimonij pendet ex alterius conjugis acceptatione; at ea præmissa, dissolvit vi suâ & jure naturæ alium Matrimonij contractum subsequentem. Et ratio est; quia auctoritas Ecclesiæ non concurrir, quasi statuentis, dirimi Matrimonium post initium, sed quasi acceptantis: ut in Matrimonio consensus alterius conjugis. Hæc illi.

76.
Reprobatur.

Sed valde allucinantur, ut patet ex jam dictis, & iterum declaro. In primis per contractum Matrimonij datur & acceptatur jus in solidum ad actus conjugales; quid ergo mirum si vi suâ dissolvat alium contractum Matrimonij consequentem, per quem idem jus traditur & acceptatur? Nonne repugnat, rem uni venditam in solidum, & traditam, alteri in solidum vendi, & tradi?

At verò per vota, quæ fiunt in Religione approbata & acceptantur ab Ecclesiâ, neque traditur, neque acceptatur jus ad actus conjugales; imò neque jus justitiæ ad abstinentiam ab illis actibus; cur ergo nequeat Religiosus validè tradere corpus suum alteri ad tales actus, cum ipse eorum sit Dominus?

Alia repro-
batio exem-
plo votorum
Societatis.

Nonne vota simplicia in Societate post biennium emissa, acceptantur ab Ecclesiâ, & tamen ante D. Constitutionem: *Ascendente Domino*, haud dirimebant Matrimonium subsequens? Iam autem dirimunt: quâ vi? quo jure? Nunquid vi suâ, suppositâ acceptatione Ecclesiæ? Iam Ecclesiâ non aliter ea acceptat, quàm antea acceptabat, & tamen nunc habent eum effectum, quem antea non habebant, neque modò alterius naturæ sunt, quàm tunc erant; nam manent vota simplicia.

77.
Evensio.

Planè, inquis; sed idèò manent simplicia, quia non acceptantur ab Ecclesiâ pro perpetuò, sed solum pro beneplacito Superioris.

Præcluditur.

Fateor, sed quid tum? Pono, quòd aliquis donet rem suam, & tradat alteri pro certo tantum tempore, quo expleto, dominium ad se revertatur; putas, quòd eamdem rem, pro eodem tempore, possit tertio donare, & tradere? Donet eam absolutè pro semper, num quia donatarius, qui acceptavit donationem, potest eam re-donare, quando sibi placuerit, idèò donans potest eam tertio donare & tradere? Manifestum est, secundam donationem & traditionem esse invalidam ex natura rei.

78.
Concluditur
& simili.

Ergò à simili: quòd Ecclesiâ acceptet mea vota pro perpetuò, vel ad beneplacitum Superioris, nequit facere, ut traditio corporis, quæ fit in Matrimonio sit valida vel invalida ex natura rei. Proinde vota simplicia Societatis hodie dirimunt Matrimonium non ex natura rei, sed ex sola constitutione Ecclesiæ; & consimiliter vota solemnia, sive professio solennis in Societate dirimunt Matrimonium non ex natura rei, sed ex sola constitutione Ecclesiæ; quippè non

aliter inter se distinguuntur, quàm ratione perpetuitatis ex parte acceptantis.

Voluit itaque Ecclesiâ, ut vota, quæ Religione emittuntur, & perpetua sunt, tam ex parte votantis, quàm acceptantis, haberent talem effectum, quem aliàs non habuissent; eundemque effectum voluit habere vota simplicia in Societate post biennium emissa.

Quantum ad simile sup. adductum de institutione Præbendæ Ecclesiasticæ: Respondeo: vendere Præbendam, ab Ecclesiâ institutam planè formaliter, quatenus est jus fructuum, obtingens per officium sacrum, jure divino est illicitum; non ratione institutionis Ecclesiæ, sed quia non potest vendi officium sacrum; non solum post institutionem, sive postquam Ecclesiâ annexit ei jus fructuum, sed etiam antè institutionem Ecclesiæ. Sin autem præbenda consideretur materialiter, nempe pro jure ad illos fructus, qui officio per Ecclesiâ sunt annexi, sic præbenda vendi, potest absque simonia juris Divini, non obstante institutione Ecclesiæ, & invendibilitas solum est juris Ecclesiastici.

Ergò consimiliter in casu nostro, cum antè acceptationem Ecclesiæ vota illa ex natura sua non habeant vim dirimendi Matrimonium, neque post acceptationem habebunt; sed sicuti ipsa acceptatio est juris Ecclesiastici, ita & dissolutio Matrimonij subsequentis. Quòd autem acceptatio, quæ hic requiritur, sit juris Ecclesiastici, & non Divini, liquidò constat ex votis simplicibus Jesuitarum, quæ sunt substantialia vota Religionis, per quæ aliquis constituitur verus & propriè dictus Religiosus, estò ab Ecclesiâ sic non acceptentur, & idèò non sint vota solemnia.

Restat adhuc unum argumentum Adversariorum, desumptum ex decreto Syriacj Epist. 1. Arg. Ad cap. 6. & refertur cap. *Si quis sacro, §. Velata, versariorum* 27. q. 1. ubi sic ait Pontifex: *Velata & Deo consecrata, si abjecto proposito sanctitatis, clanculo sacrilega se contagione misuerint & illicitis complexibus publicè & liberè filios procreaverint; has impudicas detestabilesq; personas à Monasteriorum catu, Ecclesiarumq; conventibus eliminandas esse, judicatum est, quatenus retrusa ergastulis, tantum facinus continuâ lamentatione desleant. Unde & verbo Domini, & canonicâ auctoritate in hac sancta Synodo precipimus, ut omnino separentur, & juramento colligentur, ut ulterius non sub uno cohabitent tecto. Non ergo solo jure Ecclesiastico, sed Divino quoque id Matrimonium est irritum.*

Et confirmatur; quia Trid. sess. 24. de Matr. Confirm. can. 9. sic ait: *Si quis dixerit, Clericos in sacrisur. ex Trid. Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, non obstante lege Ecclesiasticâ, vel voto &c. anathema sit.* Ubi videtur, lex Ecclesiastica referri ad sacros Ordines, votum verò ad Professionem, quasi ex natura hujus voti fit, ut Matrimonium postea contractum dirimat.

Antequam respondeam ad hoc argumentum, operæ pretium duxi hic transcribere, quod lego apud

79.
Respondetur
ad simile de
institutione
præbendæ.

80.

Arg. Ad
cap. 6. & refertur cap. *Si quis sacro, §. Velata, versariorum* 27. q. 1. ubi sic ait Pontifex: *Velata & Deo consecrata, si abjecto proposito sanctitatis, clanculo sacrilega se contagione misuerint & illicitis complexibus publicè & liberè filios procreaverint; has impudicas detestabilesq; personas à Monasteriorum catu, Ecclesiarumq; conventibus eliminandas esse, judicatum est, quatenus retrusa ergastulis, tantum facinus continuâ lamentatione desleant. Unde & verbo Domini, & canonicâ auctoritate in hac sancta Synodo precipimus, ut omnino separentur, & juramento colligentur, ut ulterius non sub uno cohabitent tecto. Non ergo solo jure Ecclesiastico, sed Divino quoque id Matrimonium est irritum.*

81.
Quid de
apud

hoc Can. senserit sine Legatus in Concil. ex Pallavicino.

apud Pallavicinum Hist. Concil. Trid. lib. 23. cap. 9. n. 2. Ofius Legatus misit posttridie (propositionis Canonum de Matrimonio) ad Synodi scribas hujusmodi scriptum: De Matrimoniis clandestinis sentire se id, quod hactenus Ecclesia senserat, à qua illicita, non irrita, existimata sunt. Eam igitur novitatem sibi non placere, adversantem doctrina, quam ad id usque temporis acceperat ab Ecclesia; nec novam causam conspici. Si aliter visum fuisset Pontifici; cui petebat, ut ea causa committeretur suum à se iudicium subijci Pontificis iudicio, & quâ par erat obedientiâ, reverentiâ ac submissione.

Præterea: novum Canonem à se comprobari, modo intelligeretur secundum Synodi mentem; quæ non fuerat, ut desineretur, legem coelibatus esse legem Ecclesiasticam, de quo ne disputatum quidem fuerat, sed solum, ut damnaretur error Lutheri cum ipsam ipsius verbis, quæ erant: Non obstantibus lege Ecclesiasticâ & voto.

82. Lotharingo displicuit anathema 6. Canonis, ubi dicitur, per solemnem Professionem solvi Matrimonium non consummatum. Similiter in nono eidem displicuerunt illa verba: Lege Ecclesiastica; ea tamen comprobavit, ubi majori parti probarentur; sed secundum veram Concilij mentem. Et hic idem planè adiecit, quod diximus de Ofio; atque in hoc utroque capite complures ejus sententiam complexi sunt. Hæc Pallavicinus.

83. Quæ fuerit mens Concilij in d. can. 9.

Et n. 3, ita scribit idem Auctor: Lotharingo displicuit anathema 6. Canonis, ubi dicitur, per solemnem Professionem solvi Matrimonium non consummatum. Similiter in nono eidem displicuerunt illa verba: Lege Ecclesiastica; ea tamen comprobavit, ubi majori parti probarentur; sed secundum veram Concilij mentem. Et hic idem planè adiecit, quod diximus de Ofio; atque in hoc utroque capite complures ejus sententiam complexi sunt. Hæc Pallavicinus.

Ex quibus rectè colliges, intentum Concilij solum fuisse, errorem Lutheri damnare, dicentis: Clericos in sacris Ordinibus constitutos, & Regulares castitatem solemniter professos, valide & licitè contrahere Matrimonium, non obstantibus lege Ecclesiasticâ & voto. An autem lex coelibatus foret lex Ecclesiastica, aut certè Divina vel naturalis; & an votum solemne dirimeret vi suâ, an verò ex constitutione Ecclesiæ, ne disputatum quidem fuit, ut patet ex verbis Ofij jamjam adductis. Sufficiebat intento Concilij, quod dirimeret.

Hic can. non officit Conclus. nostræ. Hiquæus.

Igitur ex illo Canone Concilij nil sequitur contra Conclusionem nostram, ut rectè advertit Hiquæus in suo Comment. 4. dist. 38. q. un. n. 38. Respondetur (inquit) admittendo, ut sup. diximus de impedimento Ordinis, esse hæc diversa impedimenta, & extrâ controversiam esse inter Theologos, votum solemne in Religione, eâ solemnitate, quæ nunc est in usu in Ecclesia, maximè post Innoc. 2. dirimere Matrimonium; sed neque ex intento Concilij quidpiam sequitur ad propositum contra Conclusionem, an scilicet votum sit solemne Divino, an humano jure; neque hæc quæstio faciebat ad intentum ejus contra hæreticos modernos, quos damnat.

84. Quid Concil. intellexerit per h. Votum ex Hiquæo.

Per particulam ergò illam: Votum, intelligit votum solemne, de quo superius egit, prout nunc est in usu; & licet eadem sit inhabilitas inducta ab Ecclesia utrobique, quia tamen intuitu Ordinis, annexa est Ordini continentia, non jure Divino sed merè Ecclesiastico, ideò dicit impedimentum Ordinis esse legis Ecclesiasticæ;

non ita tamen se habet continentia respectu votarij: quia jure Divino annexa est voto, licet non inhabilitet ad contractum, nisi accedat constitutio Ecclesiastica. Hæc ille ad propositam difficultatem ex Concilio.

Alij dicunt (& ferè coincidunt) ideò Concilium legem, & votum posuisse; quia in utroque impedimento intervenit lex Ecclesiæ, & votum; sed in Ordine votum est ex lege, in Professione autem lex ex voto. Deinde, posuit fortè utrumque, scilicet legem, & votum; quia ratione voti tale Matrimonium est illicitum, ratione autem legis irritum. Cui hæc non satisfaciunt, dicat cum Ofio sup. ideò posuisse legem, & votum, quia Lutherus utrumque posuerat. Atque hæc fati de mente Concilij.

Rogas quid dicendum ad Syricium Papam? Respondent quidam, ut sup. audivimus ex Pontificio, hanc separationem non indicare semper nullitatem contractus in Canonibus antiquis.

Hiquæus autem sup. n. 37. Respondet: hanc separationem, verbo Domini faciendam, intelligi quoad communionem & cœtum aliorum, non verò quoad ipsum contractum; ut patet (inquit) ex cap. Viduas, 2. 27. q. 1. quod est Gregorij in Epist. ad Bonifacium, ubi loquens de Viduis transgredientibus votum Professionis: A nobis, inquit, & ab omnibus fidelibus à liminibus Ecclesiæ, & a cœtu fidelium, usque ad satisfactionem, sunt eliminanda, & carceribus tradenda, qualiter juxta Apostolum Paulum, tradentes hujusmodi hominem Satana, ut spiritus ejus salvus sit in die Domini. De talibus enim & Dominus per Moysen loquitur dicens: Auferte malum de medio vestri &c. Hoc ergò est verbum Domini, ad quod alludit Canon præfatus, quo jubentur à Domino separandi mali de medio fidelium. Ita Hiquæus.

Igitur, ut finem imponamus huic controversiæ, dico iterum cum Bonifacio 8. solemnitate voti, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, inventam esse ex sola constitutione Ecclesiæ; adeoque Professionem solemnem Religionis, solo jure Ecclesiastico dirimere post contractum Matrimonium. Immo quod plus est, nec posse quempiam propriâ suâ voluntate sive per votum castitatis, sive per traditionem sui in jus Ordinis fieri incapacem validi Matrimonij; quia semper manet Dominus corporis sui quoad actus conjugales, cum nulli possit dare illud dominium, nisi per contractum Matrimonialem.

Itaque Professio solemnis vel jure Divino positivo inhabilitat, quod non, quia nuppiam tale jus invenitur; vel jure Ecclesiastico. Cumque hoc jus solius Professionis meminerit, soli Professioni hunc effectum tribuimus.

Excipio vota simplicia Societatis Iesu, post biennium emissa, quibus per Bullam particularem Greg. 13. ut sup. vidimus, eundem effectum concessit. Potuisse autem concedere, patet ex ipso facto, qui aliàs esset gravis error. Et verò Pontifex, veluti ponit & aufert alia impedimenta dirimentia, quid ni pari auctoritate potuerit his votis tale impedimentum auferre?

Alia explicatio.

85. Resp. ad Syricium Papam.

Hiquæus.

86. Resolutio finalis.

Nemo propria voluntate potest fieri incapax Matr.

87. Vota simplicia Societatis dirimunt Matr.

Occurrit
objectioni.

Nec obstat: quod vota illa possint solvi per dimissionem à Religione; quippe tunc una tollitur impedimentum, quod ante dimissionem erat. Sicuti quando auferitur minor ætas, auferitur simul inhabilitas ad contrahendum Matrimonium, quæ erat in illa minori ætate. Et consimiliter quando adsunt Parochus & testes, personæ fiunt habiles, quæ sine illa præsentia erant inhabiles.

88. Religiosi & Sanctimoniales contrahentes Matr. ipso facto excommunicantur, ex Clem. in de Con. s. 1. 2.

Illud pro fine hujus Conclus. addiderim: Religiosos & Sanctimoniales Matrimonium contrahentes, seu potius dicam, attentantes, & eos qui cum Monialibus contrahunt ipso facto incurrere excommunicationem latam in Clem. unica de Consanguinitate, quæ sic incipit: *Eos qui Divino timore postposito, in suarum periculum animarum scienter in gradibus consanguinitatis & affinitatis, constitutione Canonica interdictis, aut cum Monialibus contrahere Matrimonialiter non verentur, nec non Religiosos & Moniales, ac Clericos in sacris Ordinibus constitutos Matrimonialiter contrahentes, refranare metu pænæ ab hujusmodi eorum temeritatis audacia cupientes: Ipsos excommunicationis sententiâ ipso facto decernimus subjacere &c.*

89. Quid si sol. la sponsalia contrahunt.

Ubi Glossa verb. *Contrahere*, interrogat: *Quid si non contraxit Matrimonium, sed sponsalia tantum? Arg. (inquit) quod ligetur ff. de Sponsal. Oratio, ubi prohibitio nuptiarum includit sponsalia. Ad idem de eo qui duxit in Matrimonium cap. Cum haberet, ubi equiparantur sponsalia & Matrimoniam. Non puto ligari, cum constitutio sit pænalis, & verba hoc non importent: quod verum puto, nisi consummaverit per copulam carnalem; quia tunc ligatur, quasi tunc contraxisse videatur, de Sponsal. Veniens, & cap. Is qui. Contrarium non obstat: quia licet fatear, quod ubi prohibetur Matrimonium, prohibentur sponsalia, non sequitur, quod contrahenti sponsalia sit eadem pænâ, quæ contrahenti Matrimonium.*

90. An sufficiat Matr. non consummatum.

Sed nunquid sufficit Matrimonium non consummatum? Planè, juxta Gloss. eod. verbo in principio: *Non punit ergo incestum vel coitum, sed contractum, ut sic contrahens ligetur, licet non consummet.*

Quid si fœmina contrahat cum Religioso vel Clerico.

Quæro iterum: quid si fœmina contrahat cum Religioso vel Clerico? Videtur non incurrere hanc excommunicationem, neque directè, neque indirectè: quia nec in illam directè lata est, quia non dicitur: *Aut cum Monachis contrahere Matrimonialiter non verentur: sed tantum: Aut cum Monialibus &c.* Cum ergò constitutio sit pænalis, ut sup. dicebat Gloss. & ly *Monialibus*, non importet ly *Monachis*, non est ad hos extendenda. Unde quando Pontifex voluit etiam Monachos comprehendere, ex-

pressit eos dicens: *Nec non Religiosos & Moniales.*

Nec etiam indirectè incurrit censuram, eò quòd in crimine communicet criminoso, seu excommunicato, juxta cap 55. de Sent. excom. : *Si concubina publica Clericorum, Ecclesiastica censura distractione notentur, eosdem concubenarios non est dubium sententiâ majoris excommunicationis involvi, qui post latam sententiam communicant in eodem crimine criminosi.* Siquidem quando contrahit, nondum communicat (inquit Suarez de Censuris disp. 23. sect. 5. n. 22. ubi tenet hanc sententiam) cum excommunicato, quia alter non incurrit, nisi finito contractu.

Nec verò etiam hoc modo incurrit talis fœmina censuram, per usum talis Matrimonij; quia ille usus non est communicatio in crimine formaliter, ut sic dicam, sed materialiter: nam est quidem communicatio cum excommunicato in quodam crimine, non tamen in illo propter quod excommunicatus est; nam ille non excommunicatur propter usum Matrimonij, sed propter contractum. Solum ergò incurreret talis mulier excommunicationem minorem, & ad hoc erit necessarium, ut alter denuntiatus sit, juxta Extrav. *Ad evitanda*. Ita Suarez.

Et Glossa sup. verb. *Et Monialis*, ait: *Quia supra jam nominaverat contrahentem cum Moniali, & hic reperit de Moniali, videtur hic probari, quod communicans in illo actu, pro quo quis excommunicationem incurrit, excommunicatus non est.* De hoc scripsit de Sent. excom. Contingit, 1. *Possit tamen dici, quod sup. punit scienter contrahentem cum Moniali; hic vero punit Monialem contrahentem etiam eo casu, quo cum ea contrahens non ligatur: ut quia hoc ignorat.*

Nam ignorantes non ligat hæc constitutio, saltem quoad priorem partem, ut patet ex illo verbo: *Scienter*, quod ponitur in prima parte, & excludit, secundum Suarium sup. n. 13., ignorantiam etiam culpabilem, non solum facti, ut Omnes fatentur, sed etiam juris, ut verior tenet opinio, dummodò non sit affectata.

Primum patet; quia aliàs nihil operaretur verbum illud, *Scienter*; nam ignorantia invincibilis semper excusat à censura. Glossa tamen ibi dicit, requiri ignorantiam probabilem: subjungit verò, affectatam non sufficere: unde videtur sub probabili omnem non affectatam includere: nam aliàs insufficienter numerat ignorantias. Statim verò destruit hunc sensum, & in dèd potius sub ignorantia affectata videtur includere omnem culpabilem. Sed impropria utitur voce, & falsum etiam dicit, ut ratio facta probat. Hæc ille.

Describo ego verba Glossæ. *Ignorantes ergò non ligat constitutio; quod intelligo in ignorantia facti probabili & non affectata, scilicet, quia ignorantibus se consanguineos vel affines. Si verò ignorantibus se consanguineos vel affines, esse prohibendum; ex quo enim sciebant gradum ligat constitutio, de Reg. juris: Ignorantia, lib. 6. ubi sic dicitur: Ignorantia facti non juris excusat.*

91. An saltem indirectè incurrat eam censuram.

Negat Suarez.

92. Etsi etiam tali Matr. utatur.

Ad summum incurreret excom. minorem.

93. Hac constitutio quoad priorem partem, 1. partem non ligat ignorantes.

Probatio.

94. De qua ignorantia hoc intelligatur, juxta Gloss.

Ratio autem hujus Regulæ est; quod ignorantia facti sæpe sit inculpabilis, ignorantia autem juris plerumque culpabilis. Ergo videtur Gloss. sub ignorantia affectata includere omnem culpabilem. Alioqui male applicaret illam Regulam; quia ignorantia aliquo modo culpabilis potest hic excusare à censura, licet non excuset à culpa, ut sup. bene dixit Suarius.

95. Et idem cum ipso asserimus, etiam ignorantiam juris hic excusare à censura, quidquid dicat Glossa; tum quia ignorantia juris potest aliquando esse invincibilis seu inculpabilis, ut alibi latius diximus; tum etiam; quia, ut jam probatum est, ignorantia culpabilis, dummodo non sit affectata, excusatur hic à censura: secus si fuerit affectata; quia (inquit Suarez sup.) hæc moraliter æquiparatur scientiæ; imò semper includit aliquam cognitionem, saltem dubiam; nam qui vult ignorare, jam intelligit fieri posse (v. g. in materia, in qua versamur) ut interveniat tale impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis &c. & idem non potest dici simpliciter ignorare, etiam si id velit. At verò dicitur simpliciter ignorare, qui culpabiliter, non tamen affectate ignorat factum, vel jus; ita ut falsum sit, tunc hominem operari scienter, quia (inquit Suarez sup. n. 14.) hoc non est intelligendum de operatione materiali tantum, sed de operatione morali, ut mala vel bona, & hoc modo, qui operatur ex ignorantia juris, non operatur scienter.

Dummodo non sit affectata.

Simpliciter ignorat, qui non affectate ignorat.

96. Præterea (prosequitur idem Auctor) quando lex punit solum eum, qui scienter facit, requirit dolum & malam fidem in illo, ex l. Sed est, 25. ff. de Petit. hæred. §. Scire ad se non pertinere, utrum is tantummodo videtur, qui factum scit, an & is, qui in jure erravit? Putavit enim recte factum testamentum, cum inatile erat, vel cum eum alius præcederet agnatus, sibi potius deferri. Et non puto hunc esse prædonem, qui dolo caret, quamvis in jure erret. At verò ignorantia, etiam si sit vincibilis, & culpabilis, excludit dolum, ut rectè dixit Glossa ultima in l. Plagij, 2. Cod. ad Leg. Flaviam de Plagiariis, verb. Iusta ducti, ubi ait: Idem si non iusta secundum Ioan. quia qualibet ignorantia, etiam juris, excusatur à dolo. In hac ergo parte recedimus à D. Gloss. in Clement. un. verb. Scienter.

Ignorantia culpabilis non affectata excludit dolum.

97. Subscribimus autem ei, quod ibidem docet, dicens: Si verò alter solus sciebat, ille solus ligatur. Ita Omnes, teste Suario sup. n. 16. estque hoc manifestum (inquit ille) in duobus casibus, scilicet quando Matrimonium est inter consanguineos, vel affines; quia lex unumquemque horum per se & divisim prohibet, ne contrahat, &c. si scienter id faciat, excommunicatione puni-

Occurritur objectioni.

98. Neque obstat pluralis locutio illius legis, ibi: Matrimonium contrahere non verentur, quia non ponitur propter duos contrahentes, sed propter omnes, qui hoc modo peccare possunt. At verò circa tertium casum, advertendum est, ex vi illius prioris partis textus, non incur- rere censuram Monialem, cum qua alius contra-

hit; quia ibi solum excommunicantur contra- hentes cum Monialibus, in quo contractu non est, ut ita dicam, respectus ejusdem rationis inter contrahentes, sicut est inter consanguineos vel affines; sed est dissimilis rationis; ideoque ex vi excommunicationis latae in alterum extre- morum, non infertur latam esse in aliud; ac præterea in secunda parte textus addita est ex- communicatio in ipsas Moniales contrahentes.

Ex vi ergo illius partis, si ille, qui contrahit cum Moniali, ignoranter contrahit, licet ipsa scienter & dolose contrahat, non incurret; nam requiritur dolus in ipso met, qui hac censura li- gandus est. At verò è contrario, si ipse contra- hat dolose, Monialis verò, etiam per ignoran- tiam juris (facti enim esse non potest) uterque incurret, læcularis ex vi hujus partis, Monialis verò ex vi posterioris, dummodo non sit igno- rantia invincibilis, quod vix contingere potest. Hactenus Suarez.

99. Quæro autem ego: quid si foret ignorantia vincibilis? Cenlen', quod Monialis incurretur censuram ex vi posterioris partis? Sed cur hoc? An forte, quia in ea parte non reperitur ly Scien- ter? Ita videtur existimare Suarez sup. n. 15.

Audiamus Gloss. ibi verb. Contrahentes: Non repetit (inquit) scienter: quia licet ignoranter possit quis contrahere cum consanguinea, affine vel Monacha; non tamen in Monachum vel Monacham, vel constitutum in Sacris contrahentem cadit igno- rantia: facit de Rescripti, Ab excommunicato, Cod. de Hæred. instit. l. fin. Puto tamen, quod ubi esset probabilis ignorantia, ut in ordinato ad Sacros in amentia vel dormitione, etiam eo casu, quo charac- ter imprimitur, de Bap. Majores in sine, vel intra pubertatem, de Cleric. per salt. prom. c. un. non es- set locus huic pœna.

Ubi Gloss. videtur requirere eam scientiam in posteriori parte, quæ requiritur in priori; nam dicit in utraque parte excusare ignorantiam probabilem. Si ergo, secundum Suarium, à cen- sura primæ partis excusatur etiam ignorantia vin- cibilis, quidni similiter excuset à censura secun- dæ partis.

Fateor: non repetitur expressè in secunda parte ly Scienter; sed tamen in æquivalenti po- nitur, dum contractus Matrimonij vocatur: Tem- meritatis audacia, ibi: Matrimonia contrahentes refranare metu pœna ab hujusmodi eorum temerita- tis audacia cupientes. Non est autem temeritatis audacia, ubi non est scientia, sive ubi est igno- rantia, etiam culpabilis, dummodo non sit affe- ctata. Et hinc (ut notatur in margine) in ve- tusto codice manuscripto ita legitur: Matrimo- nia contrahentes, & inter eos scienter eadem cele- brantes, refranare &c.

100. Sed quid (interrogat eadem Gloss. verb. Scienter) si contraxit ignorans, post tempora scivit, & cohabitavit cum consanguinea? Respondet: Vi- detur ligari; arg. 1. q. 1. Eos, in fin. de Simon. Sicut tuis, Cod. de Incest. Cum ancillis. Contra- rium credo, cum ista constitutio non puniat cohabita- tionem, vel incestum, sed contractum.

101. Aliam quætionem proponit Gloss. ibidem dicens: 102.

de Mo- nial. con- trahente, ex cod.

An igno- rantia vin- cibilis eam excuset.

100. Videtur quod sic.

Ly Scien- ter, ponitur in 2. part. textus æqui- valens.

101. Distaco- stitutio non puniit coha- bitationem, vel ince- stum; sed solum con- tractum.

102.

Quid si falso credatur consanguinea, vel veritate non erat? Ad hanc quaestionem ibi Glossa non respondet, sed remittit lectorem ad ea quae dixit cap. Si vero 2. de Sent. excom. & cap. In audientia, 25. eod.

dicens: Quid si contraxi cum illa, quam credebam esse consanguineam, affinem vel Monialem; sed in quinea, vel veritate non erat? Ad hanc quaestionem ibi Glossa non respondet, sed remittit lectorem ad ea quae dixit cap. Si vero 2. de Sent. excom. & cap. In audientia, 25. eod.

In primo autem textu verb. Ignoraverit, ita scribit: Quid si in veritate non erat Clericus, licet consuram deferret, & illum percussisti credens illum Clericum? Propter conscientiam teneris, nisi postea certus efficiaris. Tunc quippe, deposita conscientia erronea, amplius non tenetur.

103. Non incurritur censura secundum Glossam.

Patet ex Gloss. in d. cap. In audientia, verb. Injuriarum, ibi: Quid si percussisti laicum, credens & volens percutere Clericum, nunquid incidit in Canonem? Arg. quod sic, sup. de Bigamis, Nuper, & cap. ult. ff. Ad legem Aquilianam: Scientiam, §. 2. Arg. contra ff. Ad Leg. Cornel. de Sycarys l. 1 §. Divus, ubi judicatur secundum quod sit, & non secundum quod faciens intendit, ff. de Injur. Si cum servo. Sed in veritate non est excommunicatus, licet de injuria teneatur.

Quam amplectitur Suarez.

Hanc Glossam amplectitur Suarez sup. n. 17. dicens: Respondetur in illo casu non consummari actum, propter quem fertur censura; quia ille non contrahit scienter cum consanguinea, sed ignoranter cum putata consanguinea; & ideo non incurrere censuram in re ipsa. Nam ex conscientia erronea ligabitur, quamdiu in priori errore persistit; statim vero ac intellexerit in re non fuisse tale impedimentum, intelliget etiam, se non esse excommunicatum, neque alia indigebit solutione.

104. Idem est si exteriori contrahat sine intentione, ex eod.

Idemque est (prosequitur praefatus Auctor) si quis exteriori contrahat Matrimonium, sine intentione contrahendi; quia ille non est verus contractus, sed fictus; & ita non est actus consummatus, propter quem fertur censura. Haec ille.

Obiectio.

Quod si objicias: haec lex non prohibet verum Matrimonium, quia inter has personas supponit impedimentum dirimens; ergo prohibet & punit Matrimonium attentatum; ergo licet fiat solum cum voluntate exteriori & apparenter contrahendi, incurreret haec censura.

105. Respondet Suarez sup. n. 19. quod licet in re non possit perfici hoc Sacramentum inter tales personas, nihilominus posse ex parte contrahentium fieri eodem modo, & eadem voluntate, ac si ipsi essent personae aptae ad contrahendum, & tunc solum incurrere hanc censuram. Est accommodatum exemplum de rebaptizante, qui ipso jure irregularis est, oportet tamen ut intentione baptizandi id faciat, quamquam alioqui talis secundus Baptismus verus esse non possit. Haec ille.

106. Contraria sententia est probabilis.

Sed hoc exemplum aequè incertum est, ut patet ex dictis 1. Parte hujus Operis disp. 2. Sect. 5. Conclus. 10. n. 109. & sequentibus, ubi de eo disputavimus pro utraque parte. Videantur etiam, quae dixi de praesenti casu Part. 5. Sect. 7. Conclus. 3. ubi contrariam sententiam dixi probabilem.

Resp. ad

Unde responderi posset ad fundamentum Sua-

rij; contractum externum Matrimonij, sine intentione contrahendi, esse actum consummatum, propter quem fertur censura; quandoquidem animus contrahendi nec auget malitiam, nec scandalum, sed neque temeritatem, vel audaciam; & quod cum eo animo non fit verus contractus, sed fictus, quia coram Deo & hominibus invalidus; ut proinde verosimile sit, Ecclesiam in hac constitutione poenali ad dictum animum internum non respexisse.

107. Sanchez lib. 7. disp. 48. n. 9. Quia, inquit, dicta Clement. punit affectum ac contrahendi voluntatem cum illis impedimentis, quamvis ea prava voluntas effectum suum fortiri nequeat, jure dirimenti Matrimonium. Sed hoc est quod quaeritur, an puniat affectum alium, quam exteriori contrahendi, in quo affectu tota consistit malitia. Hoc ergo manet probandum.

Interim opinionem Suarj docet etiam Sanchez lib. 7. disp. 48. n. 9. Quia, inquit, dicta Clement. punit affectum ac contrahendi voluntatem cum illis impedimentis, quamvis ea prava voluntas effectum suum fortiri nequeat, jure dirimenti Matrimonium. Sed hoc est quod quaeritur, an puniat affectum alium, quam exteriori contrahendi, in quo affectu tota consistit malitia. Hoc ergo manet probandum.

Probatur, inquis; quia contrahens metu viri constantis Matrimonium hoc interdictum, non ligatur hac censura, eo quod deficiat liber consensus.

Confirmatur.

Ita Gloss. dicta Clement. un. verbo: Matrimonialiter, dicens: Per hanc litteram, & per litteram inf. eod. Matrimonia contrahentes, videtur quod coactus ad contrahendum, non incurrat hanc poenam. Et si de absoluta coactione loquimur, hoc est certum, De His qua vi. Sacris. Sed si de conditionali, licet tali qua debuerit cadere in constantem virum, videtur ligari per eam decretalem: sed cum non sit Matrimonium deficiente consensu, ita quod non inducit publicam honestatem de Sponsal. cap. un. lib. 6. de aequitate videtur talis non obligari.

108. Coactio exterior ab hac censura, ex Gloss.

Idem docet Imola ibi n. 8. & alij plures, quos sup. citat Sanchez, ex illo antecedente concludens: Ac proinde consensum petunt, ut sit locus huic excommunicationi.

Et Imola ar. Alij, quos sequitur Sanchez.

Planè consensum petunt, idque liberum; sed in actum externum, qui consensus à nullo negatur necessarius; & quia hic non reperitur, dum ex gravi metu exteriori contrahitur; hinc in tali casu contrahens non ligatur hac censura; & quid mirum, cum non peccet sic contrahendo, ut patet ex dictis suo loco? Ergo non ligatur hac censurâ, qui plenè liberè contrahit exteriori, sine animo interno seu voluntate se obligandi: negatur Consequentia.

Herculè tali via illuderetur huic censuræ, saltem in foro conscientiae. Quis namque sciens, hanc sententiam veram esse, vellet contrahere cum animo se obligandi, cum sine tali animo possit obtinere intentum suum, & evadere dictam censuram? Dico: Saltem in foro conscientiae; quia, ut etiam fatetur Suarez sup. in foro Ecclesiae, ubi de interiori mente non judicatur, ille habendus est & declarandus excommunicatus. An autem mens Ecclesiae fuerit, pro solo foro externo constituere dictam censuram, relinquo judicio aliorum.

109. Non videtur, in mens, defensus interoi.

Ceterum Sanchez sup. n. 10. putat sufficere defectum consensûs in una parte, ut utraque excusetur à censura; quia uterque consensus requiritur ad Matrimonium. Quare (inquit) di-

110. Sanchez putat sufficere defectum consensûs in una parte.

endum est, puniri pravam voluntatem contrahendi, quando adest consensus ex se sufficiens, ut illud sit Matrimonium, nisi aliunde obstaret impedimentum. Quod non evenit altero dissentiente.

Arg. contrā. Sed contrā, dicit aliquis: secundum Sanchium ibidem n. 11. impuber contrahens Matrimonium hoc interdictum, non subicitur huic excommunicationi, & tamen ille consensus ex se est sufficiens, ut illud sit Matrimonium, nisi aliunde obstaret impedimentum; quippe disp. 92. n. 2. eod. lib. ipse sic scribit: Quod si objicias, Matrimonium impuberis irritum esse, cum tamen sola temporali impotentia laboret. Dic, id esse peculiare in eo casu, quod jus Ecclesiasticum Matrimonium impuberum irritat, quāvis impotentia eorum temporalis sit. Igitur nisi aliunde obstaret impedimentum aetatis ab Ecclesia introductum, Matrimonium impuberum esset verum Matrimonium; ac proinde consensus eorum ex se sufficiens est, quāvis interpretatione juris solum constituat sponsalia.

111. *Alia impugnatio.* Deinde: unde constat, quod debeat adeste consensus ex se sufficiens ex parte utriusque? Quare non incurrit hanc poenam illa pars quae adhibuit totum quod potuit?

Responsio. Quia, inquis, hic solum punitur Matrimonium, quando praecise invalidum est propter impedimentum consanguinitatis, affinitatis, vel voti solemnitis, ita ut esset validum, nisi aliquid istorum impedimentorum obstaret. Unde etiam, secundum Sanchium sup. n. 8. non est satis ad incurrendam hanc excommunicationem, inire Matrimonium clandestinum, nimirum absque Parocho duplicique teste. Quod is contractus non habeat hodie formam veri Matrimonij, nec contrahentes faciant quidquid in se est, ut illud ineant.

112. *Contra arguitur.* Sed contrā: quid si ergo aliquis rapiat suam consanguineam, & cum ea contrahat adhuc existente in sua potestate? Quid si consanguineam polluerat adulterio, cum promissione Matrimonij, aut machinatione in mortem conjugis? Videtur consequenter dicendum, hujusmodi non esse subjectum dictae excommunicationi, quia non facit quod in se est: nam posset raptam in loco tuto & libero constituere; posset petere dispensationem in impedimento criminis. Haec mature expendantur.

113. *Hac poena non habet locum nisi in 6. casibus, ex Glossa.* Certum est, hanc poenam non habere locum, nisi in sex casibus in d. Clement. expressis, ut docet Gloss. ibi verb. *Eos: Scilicet contrahens Matrimonium in gradu consanguinitatis vel affinitatis prohibito, vel cum Moniali, excommunicatus est ipso jure, & publicari debet & vitari: idē in Professo & Professa, vel constituto in Sacris.* Et nota, quod in sex casibus, hic expressis, tantum locum habet haec constitutio, & ejus poena: unde si contrahat quis cum habente maritum, vel cum Iudaea, vel cum pagana, vel cū cognata spiritualiter, vel legaliter, vel contrā impedimentum publicae honestatis, licet non teneant Matrimonia, tamen non est locus poenae, quae in iis casibus vel similibus expressa non est. Item in his sex ca-

Bosco de Matrim. Pars II.

sibus tunc demum est locus poenae, quando illicitē contrahuntur. Si enim licitē, ut ex dispensatione Papae, tunc cessat culpa, ergo & poena, de Constit. c. 2.

Rogat hic aliquis: ecqui Religiosi in d. Clementina? Respondet Gloss. verb. *Religiosos: Scilicet professos tacite vel expresse Religionem approbatam, de Voto, cap. un. lib. 6. Quod intelligo, etiamsi Professio illa tacita vel expressa non obliget illi Religioni, sed Religioni in genere. Pone exemplum de Regular. Non solum, & cap. sequenti lib. 6.*

Sed illa exempla hodie non valent; loquuntur quippe de professione facta ante expletum annum novitiatus, quae, juxta Trid. sess. 25. de Regular. c. 15. nullam vim etiam voti simplicis habet. Sed neque ante Trid. talis Professio juxta Sanchium sup. disp. 25. n. 22. & alios plures, quos citat, habebat vim voti solemnitis dirimentis Matrimonium; quod Professio sit contractus mutuus, quo Religiosus Monasterio, & hoc illi obligatur: cum nulla igitur Religio ei obligetur, ea Professio, nullius Religionis approbatae potuit esse, quod ad valorem voti solemnitis dirimentis Matrimonium petitur, c. un. de Voto in 6. Jam autem d. Clement. loquitur de Religiosis, qui ratione voti castitatis invalidē contrahunt Matrimonium.

Non dico: *Ratione Professionis solemnitis*; quia Sanchez sup. disp. 48. n. 17. putat, Religiosos Societatis Iesu, qui simplicia biennij vota emiserē, hac ligari excommunicatione, incundo Matrimonium; quia d. Clement. (inquit ille) veros Religiosos excommunicat. At hi sunt veri Religiosi, nec sunt jam Novitij, ut constat ex Bulla Greg. 13. Unde Glossa & ceteri Doctores explicarunt, quando sunt tacite vel expresse professi; quia communiter hi soli sunt Religiosi veri. Non tamen excluditur, quin si aliqui sint verē & propriē Religiosi per vota simplicia, comprehendantur sub dicta poena. Haec ille.

Quae hodie saltem vera sunt, quando per illa vota simplicia dirimitur Matrimonium subsequens, quidquid sit de tempore antecedente, quando non erant impedimentum dirimens.

Et si verum est, quod aliqui docent apud Sanchez sup. disp. 25. n. 22. tacitam Professionem ante expletum annum probationis, olim habuisse vim voti solemnitis dirimentis Matrimonium; consequenter dicendum foret, hujusmodi professum, contrahentem Matrimonium, subjectum fuisse huic excommunicationi; quia, secundum illam sententiam, erant verē & propriē Religiosi, secus secundum sententiam Sanchij sup. propositam, quae nobis magis placet.

Haec, credo, sufficient pro explicatione dictae Clement. unicæ, quae non solum loquitur de Religiosis, sed etiam de Consanguinibus, affinibus, & Clericis Majorum Ordinum; nam & consanguinitas & affinitas in certis gradibus dirimunt Matrimonium contrahendum, ut infra suo loco videbimus; uti quoque Ordo sacer, ut jam edissero.

114.
Qui censentur hic Religiosi.

115.
An etiam Clerici Societatis possint vota simplicia, ex Sanchio.

116.
An etiam professi ante expletum annum probationis.

CONCLUSIO. III.

Ordo sacer dirimit Matrimonium jure tantum Ecclesiastico.

117. An Ordo sacer sit impedimentum dirimens.

DE voto seu præcepto continentiae sacris Ordinibus annexo, diffusè tractavimus Disp. 10. hujus Operis Sect. 5. per totam. Videantur ibi dicta, neque enim operæ præteritum est, ea hic repetere, ubi non est proprius eorum locus, & tantum quæretur; an Ordo sacer sit impedimentum dirimens Matrimonium post contractum, quod esse posset tamen non haberet annexum votum continentiae propriè dictum, expressum vel tacitum nimirum per immediatum præceptum Ecclesiæ inhabilitantis Clericos in sacris Ordinibus constitutos ad Matrimonium contrahendum. An autem factum sit, quod fieri potuit, de hoc præcipuè hic disputatur.

118. Esse tale impedimentum definit Concil. Trid.

Nemo Catholicè negare potest, Ordinem sacrum esse impedimentum dirimens, id enim Trid. in terminis definiti fess. 24. de Matr. can. 9. Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos ... posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica vel voto ... anathema sit. Et Bonif. 8. cap. un. de Voto & voti redempt. sic ait: Presentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solemne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis &c.

Et Ioan. 22.

Itemque Joan. 22. Extrav. Antiqua, de Voto & voti redempt. Presenti (inquit) declaramus edicto, quod licet votum solemnizatum per sacri susceptionem Ordinis, quantum ad impediendum Matrimonium contrahendum, ac ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum statuta Canonum sit effectax reputandum &c.

Ubi Gloss. verb. Statuta, ea enumerat, dicens: 31. dist. c. Quoniam, & c. Aliter, 84. dist. Cum in præterito, & c. Quorundam, extrav. de Clericis conjugatis, Cum olim, de Voto & voti redempt. c. 1. lib. 6. cum multis similibus. Quis ergo sanæ mentis adhuc potest dubitare, Ordinem sacrum habere hunc effectum, id est, dirimere Matrimonium post contractum?

119. Quo jure dirimat.

Interim multi dubitant, quo jure sacer Ordo habeat hunc effectum, Divino naturali, an humano. Audiamus primò Gloss. sup. verb. Effectax reputandum. Admiranda, inquit, res videtur esse ista; cum enim Sacramentum Matrimonij, à Deo ipso fuerit institutum in statu Innocentia ante peccatum: sed post in subsidium fragilitatis humanae, quomodo voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesiæ inducta, extrav. de Voto c. 1. lib. 6. potest Sacramentum à Deo institutum tollere, vel aliquatenus impedire? Non videtur, 21. dist. cap. Inferior, extrav. de Majorit. & obed. cap. Cum inferior. ff. ad Trebel. l. Ille à quo, §. Tempestivum, ff. de Arbit. l. Nam Magistratus.

Arg. quod non jure Ecclesiastico, ex Glossa.

Et quod Dominus prohibet dicens: Quos Deus conjunxit, homo non separet, omnino fieri non licet, 28. q. 1. c. Jam nunc, & per multa jura & rationes, quæ ad idem possunt allegari.

Et ecce argumentum contrà Conclus. nostram, quæ hunc effectum adscribit soli Ecclesiastico juri. Sed non propter hoc ab eo recedendum.

Attendite responsionem Glossæ: Ad hoc, inquit, breviter potest dici, quod istud sit per constitutionem Ecclesiæ conditum per Vicarium Christi, & sic non per purum hominem, ex potestate clavium: Quodcumque solveris in terra, &c. ut in Evangelio Matthæi 16. cap. & 24. q. 1. Quodcumque, ex quibus magna attributa est eidem potestas, etiam circa Sacramenta. Unde talis dissolutio vel impedimentum Matrimonij non inducitur à puro homine, sed à Deo ipso, suo Vicario auctoritate facienda talia committente: Omnia enim nostra facimus &c. Cod. de Vere. jur. enucl. l. 1. §. Sed neque, vers. Omnia enim, extrav. de Præbend. c. Si Apostolica, lib. 6. Hactenus Gloss.

Ubi satis manifestè docet nostram Conclusionem, scilicet Ordinem sacrum habere hunc effectum immediate à Pontifice, mediante potestate sibi à Christo concessa, & ita mediatè à Christo, non autem immediate. Estque hoc argumentum commune omnibus impedimentis solo jure Ecclesiastico dirimentibus, de quo alibi latius egimus.

Rogas, quid de hac re sentiat Scotus? ait 4. dist. 37. q. un. n. 2. Hic est conclusio certa: dicitur enim, quod non licet contrahere; quia persona suscipiens sacrum Ordinem, efficitur illegitima simpliciter ad contrahendum Matrimonium: & hoc vel per Ecclesiam, vel immediate à Christo, licet hoc non legatur in Scriptura. Sed secundum non videtur probabile; quia in primitiva Ecclesia non tenebatur, nisi forte dicas, quod nunquam licuit post susceptionem sacri Ordinis contrahere Matrimonium, licet liceret aliquando uti Matrimonio jam contracto, sicut nunc apud Græcos. Hæc Scotus.

Et illicò interrogat: Sed quæ ratio hujus illegitimationis? Videtur (inquit) Aliquibus, quod propter votum annexum sacro Ordini.

Sed contra: (prosequitur n. 3.) aut votum illud est sic annexum, quod suscipiens vovet: aut est tantum ex præcepto Ecclesiæ quasi annexum, quia tenetur ita servare, ac si voveret. Primo non; quia nullus vovens vovet nolitum: sed iste suscipiens Ordinem sacrum, explicitè habet in voluntate non continere: igitur possibile est, quod ipse non vovet continentiam.

Si dicas quod vovet in facto, quod facit in suscipiendo Ordinem sacrum; quia antiqui Patres Latini voverunt, & iste suscepit simile signum. Contra: Nullus tenetur ex voto ad votum factum ab alio, maxime si habet votum contrarium. Præterea: Orientales suscipiunt idem signum, & tamen sine voluntate castitatis.

Si secundo modo; igitur contrahens simpliciter contrahit. Probat. extrav. de Matr. contr. cont.

120. Satis ar- gumento, ex eadem Glossa.

121. Sententia Scoti.

122. An ratio hujus impedimenti, sit votum. Arguitur ex Scoto quod non, si sit votum proprie dictum.

123. Sive tam interd.

quod obligatio castitatis ex præcepto Ecclesie

interd. Ecclesie cap. Ex litteris: Licet contra interdictum Ecclesie transire ad secunda vota non debuerit, non est tamen conveniens, ut ob hoc Sacramentum, conjugij dissolvatur: aliqua tamen Pœnitentia debet eis imponi, quia contra prohibitionem Ecclesie hoc fecerunt. Igitur si votum continentie est annexum Ordini sacro solum ex præcepto Ecclesie: sequitur quod non simpliciter illegitimat ad contrahendum: universaliter enim in Iure statutum prohibens hoc fieri non illegitimat; sed oportet, quod contineat talem sententiam, quod si contractum fuerit, dirimatur, vel si copulati fuerint, non sunt aliquantulum tolerandi. Hucusque Doctor Subtilis.

Ubi rejicit modum dicendi Aliquorum, scilicet ideò Ordinem illegitimare simpliciter ad Matrimonium, quia habet annexum votum castitatis; rejicit, inquam, quia potest ibi non esse votum tale, sed oppositum ei. Et si dicas, esse ei annexum ex præcepto Ecclesie, non sufficit; quia contra id factum teneret, nisi inhabilitaverit personam simul, aut declaraverit nullitatem Matrimonij.

124. Confirmatur arg. Scoti, ex Hiquæo.

Confirmatur hæc ratio Doctoris (inquit Hiquæus in suo Comment. ad illum locum n. 7.) quia licet continentia fuerit adjuncta Ordini sacro, in principio, saltem in Ecclesia Latina, & etiam in Græca (modo promotus non præmitteret primum potestatem, se non observaturum continentiam) Matrimonium superinductum non erat irritum Iure Ecclesiastico aut Canonum: ergò non ex voto continentie adjuncto Ordini sacro fit impedimentum dirimens.

125. Adducitur ad hoc propositum can. 10. Concil. Ancyran.

Antecedens probatur ex Can. 10. Concilij Ancyran, in quo Diacono ineunti Matrimonium, & aliàs ex vi Ordinis obligato ad continentiam, imponitur pœna depositionis ab Ordine tantum, & non inducitur separatio. Quicumque sanè tacuerunt (inquit Concil.) & susceperunt manus impositionem professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, a ministerio vel clero cessare debent. Et in eodem can. permittitur ei Communio laica, ibi: Laicam tantum recipientes Communionem.

126. Item Can. 4. Concil. Aurel. 3.

Similiter Aurelianense 3. depositionem perpetuam indicit talibus, concedit tamen communionem, Can. 4. sequentis tenoris: Clerici verò, qui cum uxores non habuerint, benedictione suscepta, conjugia crediderunt eligenda, qui volentes absque ulla reclamatione in ætate fuerint legitima ordinati, cum ipsis mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percellantur. Quod si invidus vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, sed non à communione pellatur.

Tolet. 1. c. 4.

Toletanum 1. cap. 4. sic ait: Subdiaconus autem defuncta uxore, si uxorem aliam duxerit, ab officio, in quo ordinatus fuerat, removeatur & habeatur inter Ostiarios vel Lectores, ita ut Evangelium & Epistolam non legat, propterea ne qui Ecclesie servierit, publicis officiis servare videatur. Qui vero tertiam (quod nec dicendum est) acceperit, abstentus biennio, postea inter Laicos reconciliatus per pœnitentiam communicet.

Bosco de Matrim. Pars II.

Accedat Can. 8. Concil. Aurel. 2. Si quis Diaconus in captivitate redactus, uxori fuerit copulatus, reversus ab officij omnino ministerio removeendus est. Cui sufficere debet pro actus sui levitate, impletâ pœnitentiâ, pro satisfactione Communio.

Ex his Canonibus (inquit Hiquæus sup. n. 8.) in quibus vel datur Communio laica, vel permittitur in inferiori Ordine ministerium, cui Ordini non est conjuncta continentia, videtur sequi intentum, quòd simpliciter ex præcepto Ecclesie pro statu illorum temporum, non fuerit Ordo impedimentum dirimens Matrimonium: ergò rectè sequitur, quòd non ex præcepto Ecclesie, quo præscripsit continentiam in sacris Ordinibus, habeat Ordo, ut fit impedimentum dirimens.

Rogas: ex quo ergò habeat, quòd fit impedimentum dirimens? Respondet Doct. Subtilis sup. n. 4. Dico igitur, quòd nec propter votum continentie proprie dictum annexum Ordini sacro; nec annexum ex præcepto Ecclesie præcipiente tali non contrahere, est, quòd iste non potest contrahere: sed ex hoc, quòd Ecclesia facit talem personam simpliciter illegitimam. Quòd statutum fuit rationabile, sive habitum fuerit a Christo, sive non; quia tali deputatur ministerio sacro, quòd requirit munditiam mentis & carnis, perspicacitatem intellectus, & fervorem affectus, ad quæ omnia disponit continentia, & ad eorum opposita frequentia carnalis actus.

Nec in hoc debet aliquis dicere, Ecclesiam sibi præjudicare in suo jure: quia Ecclesia communiter non cogit aliquem ad susceptionem Ordinis sacri, & satis publicavit, quia post talem Ordinem susceptum, suscipiens est inhabilis ad contrahendum: ergò voluntarie incurrit talem inhabilitatem. Hucusque Scotus.

In quibus verbis apertissimè docet nostram Conclusionem, scilicet Ordinem sacrum dirimere Matrimonium solo jure Ecclesiastico; non illo, quo annectitur Ordinibus sacris votum continentie, aut initiatis Ordinibus sacris præcipitur continentia; quia, ut ostensum est alibi, votum simplex continentie non est impedimentum dirimens, sed neque simplex præceptum continentie, ut patet ex jam dictis: quo ergò jure?

Illo utique, quo votum continentie factum est solemne, sive quo præcipitur continentia, non simpliciter, sed simul inhabilitando personam, & irritando Matrimonium post contractum: veluti inhabilitatur persona ad contrahendum Matrimonium sine Parocho & testibus, & irritatur Matrimonium sic contractum; idemque cernitur in aliis impedimentis dirimentibus solo jure Ecclesiastico.

Neque ab hac sententia, sic explicata, alienus est Doct. Seraphicus, qui 4. dist. 37. a. 1. q. 2. in corp. hæc scribit: Resp. dicendum, quòd absque dubio, sicut sacri Canones dicunt, sacer Ordo impedit Matrimonium contrahendum, & dirimit jam contractum. Verumtamen quantum ad modum dicendi sive intelligendi,

127. Et Can. 8. Aurel. 2.

Tempore horum Concil. Ordo non fuit impedimentum dirimens jur. in Hiquæo.

128.

Ex quo habeat, quòd hodie fit tale impedimentum, ex Scoto.

Occurrit objectioni.

129.

Solo jure Ecclesiastico dirimit.

Quod sit illud jus.

130.

Ab hac sententia non est alienus D. Bonaventura.

inter Auctores diversos diversitas opinionum resultat. Quidam enim dicunt, quod Ordo Sacer impedit Matrimonium propter votum annexum, ad quod obligatur, qui suscipit Ordinem sacrum: sed quoniam in susceptione Ordinis non videtur voti emissio, aut si est emissio, hæc est quantum ad factum, quamvis non sit quantum ad verbum; sed non videtur tunc differre ab impedimento voti, quod falsum est; quia apud Græcos non est votum continentia, quia illi Sacerdotes licite utuntur uxoribus, & tamen nullus potuit, nec potest in sacris Ordinibus constitutus contrahere, sicut ex Synodo 7. habetur, quæ celebrata fuit apud eos, in quo se huic statuto subjecerunt, præter votum continentia.

131. *Ostenditur ex ejus verbis.* Ideo aliorum est opinio, quod Ordo præstat impedimentum ratione statuti Ecclesiastici, quod ligat Clericos suscipientes Ordines ad nunquam contrahendum. Sed quoniam auctoritates Canonum inveniuntur, quæ utrumque sonare videntur, ut quod in susceptione Ordinis est solemnizatio voti. Ideo dicendum est melius, quod etsi apud Græcos non impediat, hoc est ratione statuti: & sic non impedivit, ut dicunt quidam, à tempore Apostolorum, tamen apud Latinos impedivit, & ratione statuti, & ratione voti. Sicut enim Ordo Monachorum, & habitus continentiam habet annexam per illum, qui habitum instituit, & regulam edidit Monachalem; ideo qui proficitur, & suscipit habitum, dicitur emittere votum consequenter: sic Ordo apud Latinos ex Ecclesiastica constitutione habet inseparabiliter continentiam annexam: & ideo qui illum suscipit, spontaneè se obligat; ita quod illa obligatio procedit ex statuto pariter & ex voto: & sic patet quod impedit, & qualiter impedit. Hactenus S. Bonav. quem Sanchez lib. 7. disp. 28. n. 11. citat pro sententia Scoti.

132. *Occurritur eidam difficultati.* Nec obstat, quod dicat: Ordinem impedire etiam ratione voti, & obligationem annexam procedere etiam ex voto, in quo videtur recedere à Scoto, qui negat obligationem illam procedere ex voto. Non obstat, inquam; quia loquitur Scotus non de simplici obligatione ad continentiam, quæ indubiè procedit à voto, si suscipiens Ordines sacros reverà voveat, aut certè ex præcepto Ecclesiæ, si nolit vovere; sed loquitur de obligatione dirimente Matrimonium consequens, quam negat procedere præcisè ex voto propriè dicto, annexo sacro Ordini, prout etiam negat D. Bonav. quasi ex jure naturali & Divino dirimeret illum contractum; & uterque requirit statutum Ecclesiæ, quo inseparabiliter annectitur Ordini sacro continentia, non solum impediens usum Matrimonij jam contracti, sed etiam impediens & dirimens contrahendum. Si plus velit Doct. Seraphicus, recedimus ab eo.

133. *Videtur quod perperam.* Dices: plus videtur velle, quia ait: In susceptione Ordinis est solemnizatio voti. Sed votum solemnne Professionis, juxta S. Bonav. ut vidimus Concluf. præced. jure naturali & Divino dirimit Matrimonium; ergo etiam votum solemnne Ordinis. Probatum Consequentia: quia etiam in Ordine sacro est traditio, sicut in Professione. Unde cap. un. de Voto in 6. Ecclesia

votum Ordinis admittit ut solemnne, & æquiparat illud voto solemnni Professionis.

Quod si dicas; expressè non appellari solemnne simpliciter, sed quoad effectum dirimendi Matrimonium. Cum eodem modo loquatur textus de voto solemnni Professionis, idem de eodendum erit, atque ita concludetur, aut in neutro, aut in utroque voto esse veram traditionem.

Et confirmatur: quia non est ratio cogens, cur negemus eam traditionem in Ordine, quam concedimus in Professione Religionis; licet non quoad omnia, ad quæ se tradit Religiosus; quia promotus ad Ordines non vovet paupertatem; at quoad castitatem servandam, quam uterque solemniter vovet: cum uterque status sit fixus & immobilis omnino, ita ut contra gesta sint prorsus irrita.

Secundò: quia ordinatus se dedicat Divino obsequio ad castitatem servandam, & mutat statum: at Episcopus nomine Ecclesiæ acceptat. Et si dicas: nullam esse formam traditionis, nec acceptationis: obstat; quia idem contingit in Professione tacita, votum autem hoc solemnne est tacitum.

Tertiò: quia Greg. 13. Bulla quæ incipit: *Ascendente Domino*, appellat vota, quæ Religiosi Societatis Iesu emittunt, finito novitiatus biennio, simplicia; cum tamen per illa statuat dirimi subsequens Matrimonium. Non igitur sufficeret per votum sacro Ordini annexum dirimi sequens Matrimonium, ut appellari deberet solemnne, si in eo traditio non esset. Et confirmatur: quia cum de voti solemnne essentia sit perfecta traditio, si in hoc voto traditio perfecta non reperitur, neutiquam erit solemnne, quod est contra d. cap. un. Ita argumentantur quidam apud Sanchez sup. disp. 27. n. 16.

Sed hæc argumenta non impugnant, multò minùs expugnant eos, qui negant, sicut nos negavimus cum Scoto Concl. præcedenti, solemnne, ratione cujus Professio dirimit Matrimonium post contractum, consistere in illa traditione. Interim quia D. Bonav. id admittit, videamus, quomodo responderi possit ad proposita argumenta.

Sanchez sup. n. 17. Doctores, inquit, dicentes, essentiam voti solemnne consistere in ea traditione, per quam dominium corporum transfertur jure naturæ, dicerent, id votum (puta annexum Ordini sacro) non esse simpliciter per se & solemnne; quia non reperitur in eo perfecta traditio, quæ transferatur dominium corporis in Deum; sed esse per se votum simplex castitatis, dici autem per accidens & extrinsecè solemnne, quod habeat effectum potissimum ex Ecclesiastica constitutione annexum voto solemnni, qui est subsequens Matrimonium dirimere.

Nec hic loquendi modus alienus est à vero loquendi modo, quo universi Theologi loquuntur. Nam omnes illi eam vim Sacramentis, scilicet Pœnitentiæ & Baptismi, tribuunt, ut ex attrito efficiant contritum, cum tamen substantia doloris & objectum eadem perseverent, & dolor

134. *Confirmatur Primò.*

Secundò.

135. *Tertio.*

136. *Hæc arg. non impugnant nostram sententiam.*

137. *Respond. ad 1. ex Sanchez. putat votum Ord. sacri non esse simpliciter solemnne.*

137. *Hic modus loquendi probatur à simili.*

Dolor ille, qui ante susceptum Sacramentum erat propter poenas inferni, non transit in dolorem propter Deum, ac proinde per se & essentialiter dolor ille prior est attritionis: appellatur verò per accidens & extrinsecè dolor contritionis, quòd virtute Sacramenti eundem habeat effectum, qui competit contritioni absque actuali Sacramenti receptione, cum solo proposito recipiendi, qui est restituere peccatorem ad gratiam.

138. In quo equiparetur votum Ordinis voto Professionis.

Sic ergò votum illud annexum Ordini sacro est per se & essentialiter simplex; ac dicitur solemne extrinsecè, & per accidens, quia habet eundem effectum voti solemnis. Et ideò cautè cap. un. de Voto in 6. non appellatur solemne absolutè & simpliciter; sed quoad effectum dirimendi Matrimonium, & quoad hoc equiparatur voto Professionis: & sicut non obstante eà equiparatione, est differentia in modo dirimendi, quòd votum solemne dirimat ex natura sua & jure naturali, at votum Ordinis solà constitutione Ecclesiæ, ita est differentia in modo, quo utrumque est solemne.

In quo differant.

Sed dices: eam differentiam non colligi ex eo textu. Id fatebuntur Doctores hujus sententiæ, sicut neque colligitur discrimen modi irritandi; ac colligitur ex ratione, & Auctorum doctrina. Ita Sanchez.

139. Discrimen colligitur ex ratione. & quæ illa.

Sed quæ illa ratio? Status Ordinis sacri (inquit ibidem hic Auctor) non habet suapte naturâ castitatem adjunctam, sed ex solo Ecclesiæ statuto; nec promotus ad Ordines sacros suapte naturâ renuntiat nuptiis, nec moritur sæculo, quasi ad aliam. se transferens vitam, & ita non est, cur dicamus, illum alichationem sui facere: sed tantum ob ministerij sacri decentiam adjungit Ecclesia votum castitatis, statuens, ut per illud, instar voti solemnis, dirimeretur Matrimonium subsequens. Quæ omnia secus se habent in statu Religionis, qui continet suapte naturâ castitatem, & est perfecta mors spiritualis.

In susceptione Ord. non est vera & perfecta traditio.

Dicunt itaque hi Doctores, in susceptione Ordinis sacri non esse veram & perfectam traditionem, per quam transferatur dominium corporis in Deum ad castitatem servandam, ut in Religionis Professione: sed aliqualem tantum, & non ad castitatem, sed ad ministeria Divini cultus; ac per accidens adjungi votum illud castitatis. Erit proinde id votum simplex ex natura sua & per se: at extrinsecè ac per accidens solemne, quòd voti solemnis effectum habeat.

140. Resp. ad Bullam Greg. 13.

Quid ergò, inquis, ad ultimum argumentum sup. adductum ex Bulla Greg. 13. ? Ad illud non respondet Sanchez, sed tacens pertransit. Dico ego, salvo meliori, votum castitatis, emissum post biennium novitatus in Societate Iesu, hoc sensu esse solemne; vocari autem à Pontifice simplex, quia agit ibi de Voto solemni Professionis, quod non tantum solemne dicitur propter hunc effectum; sed etiam propter effectum dirimendi Matrimonium ratum, & perpetuitatem tam ex parte voventis, quàm acceptantis vota; jam autem votum castitatis, post biennium novitatus emissum in Societate, nec

habet perpetuitatem ex parte acceptantis, nec effectum dirimendi Matrimonium ratum; & ideò meritò appellatur simplex, ut distinguitur contrà solemne Professionis.

Posset etiam dari disparitas inter hoc votum simplex, & solemne sacri Ordinis; quòd unum ab acceptante possit relaxari, putà votum simplex Societatis, alterum non, scilicet votum solemne sacri Ordinis; quod non ab Episcopo; qui tamen illud acceptat aut quasi acceptat; sed à solo Pontifice potest dispensari, aut ab eo cui Pontifex specialem communicaverit potestatem. Et rarissimè dispensatur, saltem in voto Ordinis sacerdotalis; cum tamen sæpissimè relaxetur votum Societatis.

141. Disparitas inter votum simplex Societatis, & votum solemne Ordinis.

Hæc dicta sint in defensionem sententiæ D. Bonav. qui licet admittat Professionem solemnem jure Divino naturali propter adjunctam perfectam traditionem dirimere Matrimonium post contractum; negat tamen votum solemne Ordinis eo jure habere hunc effectum, sed præter votum requirit statutum Ecclesiæ.

Uti etiam Doct. Ang. 4. dist. 37. q. 1. a. 1. in corp. Resp. dicendum, quòd Ordo sacer de sui ratione habet ex quadam congruentia, quòd Matrimonium impedire debeat; quia in sacris Ordinibus constituti, sacra vasa & Sacramenta tractant, & ideò mentium decens est, ut munditiam corporalem per continentiam servent: sed quòd impediat Matrimonium ex constitutione Ecclesiæ. Habet tamen aliter apud Latinos, quam apud Græcos; quia apud Græcos impedit Matrimonium contrahendum solum ex vi Ordinis, sed apud Latinos impedit ex vi Ordinis, & ulterius ex voto continentia, quòd est Ordinibus sacris annexum, quòd etiamsi quis verbotenus non emittat, ex hoc ipso quòd Ordinem suscipit, secundum ritum Occidentalis Ecclesiæ, intelligitur emisisse: & ideò apud Græcos, & alios Orientales, sacer Ordo impedit Matrimonium contrahendum, non tamen Matrimonij prius contracti usum. Possunt enim Matrimonio prius contracto uti, quamvis non possint Matrimonium de novo contrahere: sed apud occidentalem Ecclesiam impedit Matrimonium, & Matrimonij usum. Ita D. Thom.

142. D. Tho. resp. quirit statum Ecclesiæ ad impediam Ordinibus.

Ubi per vim Ordinis, intelligit constitutionem Ecclesiæ, per quam non solum impeditur, sed etiam dirimitur Matrimonium contrahendum; non solum in Ecclesia Latina, sed etiam Græca: per Votum autem continentia, votum perfectæ castitatis, quo in Ecclesia Latina impeditur etiam usus Matrimonij antea contracti, aut postea contrahendi; ita ut tametsi posset valide Matrimonium contrahi, sublata scilicet lege irritante per ejus Legislatorem, adhuc sine peccato non posset quis eo Matrimonio uti, petendo debitum, nisi & in voto simul dispensaretur.

143. Explicantur verba Doct. Angel.

Neque id negat Scotus, ex hypothesi, quòd votum emissum fuerit, sive verbo, sive facto; sed videtur Scotus negare illam hypothesim in casu, quo aliquis absolutè nollet vovere; qui tamen obligaretur, non tantum non contrahere Matrimonium, sed etiam abstinere ab usu Matrimonij ante contracti; non ratione vo-

ti, sed præcepti Ecclesiastici.

144.
In quo con-
veniant D.
Tho. D. Bo-
nav. & Sco-
tus, & in
quo discre-
pent.

In eo igitur conveniunt hi tres DD. Angeli-
cus, Seraphicus, & Subtilis, quòd ad impedi-
mentum Ordinis requirant constitutionem Ec-
clesiæ; in hoc autem videntur discrepare, quòd
DD. Angelicus & Seraphicus doceant sacro
Ordini in Ecclesia Latina esse annexum votum
perfectæ continentiæ propriè dictum expressum
vel tacitum; Doctor verò Subtilis, vel votum,
vel saltem præceptum Ecclesiæ, de qua contra-
vertia suo loco diffusè disputavimus.

Pontius ci-
tas D. Tho.
& Scotum
pro diversis
sententijs

Undè Pontius lib. 7. c. 27. Doct. Subtilem
& Angelicum allegat pro diversis sententijs in
præfenti controversia. Sic enim scribit n. 6. Se-
cunda aliorum sententia est, Ordinem secun-
dum se spectatum, etiam non adjuncto voto,
impedire & dirimere Matrimonium; ex Eccle-
siæ tamen statuto, quòd sacris initiatos Matri-
monio interdixit primò, deindè inhabiles red-
didit ad Matrimonium. Quam sententiam ex
Theologis non pauci secuti sunt, Scotus in 4.
dist. 37. q. un. &c.

145.
Fundamen-
ta Scoti.

Qui omnes Auctores duobus præcipuè nitun-
tur fundamentis. Primum est; quia aliàs non
essent duo impedimenta votum & Ordo, sed u-
num tantum, si Ordo ratione voti impediret &
dirimeret. Secundum est; quia aliàs qui non
haberet animum votendi & se obligandi voto
in Ordinis sacri susceptione, non teneretur ad
continentiam servandam ut si quis parvulus or-
dinaretur ante rationis usum, ordinatus esset, &
conjugia post attentata nulla: & tamen non ille
teneretur voti obligatione. Hæc ille de senten-
tia Scoti.

Pontius ait,
verior est
se senten-
tiam D.
Tho.

Verior tamen (prosequitur n. 7.) mihi vide-
tur tertia aliorum sententia, quæ docet, Ordinem
ex adjuncto voto castitatis habere, quòd
impediat Matrimonium; dirimere autem ex eo,
quòd illi voto castitatis adjuncta est ea solemnitas,
quæ inhabiles redderet ad Matrimonium sa-
cris initiatos. Est expressa sententia D. Tho. 4.
dist. 37. q. 1. a. 1. &c.

146.
Fundamen-
tum ejus.

Unicum mihi pro hac sententia fundamen-
tum est; quia ab exordio nascentis Ecclesiæ,
qui ordinabantur, emittebant castitatis votum,
& ideo illis prohibita conjugia, & accessus ad
uxores antea ductas. Quare votum illis Ordini-
bus adjunctum, impediabat primò; solemnitas
autem addita postea, quæ votum in Ordini-
bus sacris emittentes, inhabiles redditi sunt ad
Matrimonia ineunda, ut dixit Bonif. in cap. un.
de Voto in 6. Hæc ille.

Incertum
est.

Sed hoc fundamentum mihi valde incertum
est, si intelligatur de voto castitatis propriè dic-
to, de quo loquitur Scotus; & puto, quòd ne-
que hodie, qui ordinantur emittant tale votum,
nisi in casu particulari, prout videre poteris
Disp. 10. Sect. 5. Conclus. 5. Quid ergò?
Dico: eos ab exordio Ecclesiæ obligatos fuisse
& hodie obligatos esse in Ecclesia Latina ad
perfectam castitatem, immediatè ex præcepto
Ecclesiæ. Propter hoc ergò fundamentum nolo
recedere à sententia Scoti, quidquid sit de men-
te D. Thomæ & D. Bonav.

Cæterum ad 1. argumentum pro sententia
Scoti, Responder Pontius sup. n. 8. dubitari
non posse, hæc duo impedimenta nihil aliud esse,
se, quàm duo vota solemnia, quæ ratione subje-
ctorum distinguuntur; scilicet, quia in Ordinis
& habitus susceptione emittuntur. Id quod ap-
pertè docuit Bonif. in D. cap. un. de Voto.
Unde idem est dicere: votum solemnizatum
per Ordinis sacri susceptionem, vel Professio-
nem certæ Regulæ, dirimere Matrimonium, ac
dicere: Ordinem & Religionis Professionem
dirimere. Sic ille.

Planè idem est; & hoc dictum verum est,
sive continentia sit annexa Ordini sacro imme-
diatè ex voto propriè dicto, sive immediatè ex
præcepto Ecclesiæ: unde d. cap. un. de Voto
nullatenus opponitur doctrinæ Scoti.

Sed audiamus, quid Pontius respondeat ad 2.
argumentum. Dicimus, inquit, idem argumen-
tum fieri posse de eo, qui emitit Professionem
in Regula approbata, si verbis tantum proferat,
sinè animo tamen se obligandi. Dicimus ergò,
sicut hic fictè professus lege Ecclesiastica cogi-
tur ad servandam Professionem, cum Ecclesia de
intentionis secreto non judicet, & ab Ecclesia
etiam propter eandem rationem judicatur inhabi-
bilis ad conjugia; & præterea ille fictè professus
lege Divinà obligatur ad votum eliciendum,
quo se conformet externo signo, & quamdiu id
differt, est in lethali peccato: idem prorsus di-
cendum esse de eo, qui sinè animo servandi cas-
tatem, ordinaretur; imò & suspensum ab Or-
dine dicit Rebellus 2. part. de Oblig. justitiæ
lib. 3. q. 12. n. 9. cum alijs Doctoribus. Ita
Basilus.

Ast quæro ego: fictè professus, si non servet
Professionem, censetne eum peccare contra
Professionem? Quid si contrahat Matrimo-
nium, putatne Matrimonium contractum
non valere in foro conscientiæ? Nequaquam,
inquis. Sed quare? Quia reverà non emit
Professionem, sive quia Professio ejus fuit inva-
lida; jam autem ex actione nulla, ut nulla est,
sive sit nulla jurè naturæ, ut in casu proposito,
sive jure positivo, v. g. quando Professio fit
ante annum 16. expletum, nullus sequitur ef-
fectus; quia esse nullum, est destitutum esse
virtute ad causandum effectum.

Hinc Trid. sess. 25. de Regul. c. 15. Profes-
sio, inquit, antea (id est ante expletum annum
16. vel annum probationis) facta sit nulla, nul-
lamq; inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel
Religionis, vel Ordinis observantiam, aut ad alios
quoscumque effectus. Quidni idem dicendum de
Professione invalida jure naturæ, v. g. defectu Trid.
consensus? Non video, quid obstat.

Estò igitur Ecclesia possit fictè professum co-
gere ad observandam Professionem; equidem
non tenetur professus obedire vi istius legis,
quæ utique fundatur in præsumptione veri con-
sensus, quo deficiente, deficit lex illa Ecclesia-
stica, non solum negativè in casu particulari,
sed etiam contrariè; quia eo ipso quòd cessat
præsumptio, deficit ratio justitiæ in tali actu, &
ita

ita cessat intrinsecus finis seu honestas ipsius legis: quippe observantia ejus redundat in gravissimum onus & incommodum talis personæ, si-
nè ullo justo titulo.

151. Siquidem, ut notat Suarez to. 3. de Relig. lib. 7. c. 2. n. 9. ex mala fide, aut dolo, solum potest sequi vel obligatio ad poenam, vel ad aliquam restitutionem propter injuriam vel nocumentum illatum; neutro autem modo sequi potest obligatio ad Professionem: nam quod ad poenam attinet, neque aliquis ad illam obligatur priusquam condemnatur; præcipue quando non est ipso jure imposita, nec ratificatio Professionis potest in poenam imponi. Quin potius, si in judicio Ecclesiastico constet de tali fraude, & de nullitate Professionis, persona quidem aliàs puniatur, libera tamen relinquatur à jugo Religionis.

Quod verò spectat ad restitutionem, regulariter non potest esse tanti momenti in hoc negotio, quin possit alià viâ fieri; quia per se nullo grave nocumentum inde sequitur Religionis; unde ad summum tenebitur restituere alimenta, vel alias expensas, quæ ob eam causam à Religione factæ sunt, nisi ejus obsequia æquivalent.

Hæc autem restitutio aliter fieri poterit, vel si fortassè non possit, non est tanti momenti ut propter eam cogendus sit aliquis Religionem profiteri. Hæc ille.

152. Estque sententia satis communis, intellecta de obligatione per se resultante ex ficta Professione, aut coactione Ecclesiæ. Nam per accidens fieri potest, ut quis teneatur, etiam ante sententiam Ecclesiæ, Professionem fictam ratificare. Vide Suarium sup. quia res non est hujus loci.

Vellem ergò scire à Pontio, quæ sit illa lex Divina, quæ obligat fictè professum; ad votum eliciendum, quo se conformet externo signo, & ratione ejus, quamdiu differt votum, est in lethali peccato. Certè nullam ego video, præter legem scandalis & justitiæ; nam cessante scandalo potest Religionem deserere, & ad sæculum reverti; adeoque jam amplius non est signum externum, quo se conformare debeat. Certum autem est, posse scandalum cessare. Sin autem velit in Religione permanere, & vivere de bonis Monasterij, exercere actus professorum, & gaudere privilegiis Religionis procul dubio tenetur ad votum eliciendum, sine quo nullum jus habet ad prædicta.

153. Sed nunquid idem dicendum de eo, qui sine animo servandi castitatem, aut melius, sine animo se obligandi ad observantiam castitatis ordinaretur? Constat apud Omnes, cum non solum in foro Ecclesiæ seu externo; sed etiam in foro interno seu conscientiæ ita obligari ad perpetuam continentiam, ut post contractum Matrimonium non solum sit illicitum, sed etiam invalidum.

Ratio plana est: quia talis Ordinatio valet; validæ porò Ordinationi annexa est sive ex voto, sive ex præcepto Ecclesiæ, perpetua continentia, nisi obstat defectus ætatis, aut libertatis,

secundum Multorum opinionem, quam alibi secuti fuimus, & adhuc sequimur. Igitur non valet hic argumentum à Professione ficta, ad susceptionem sacri Ordinis sine animo votendi castitatem. Quippe sicut dictum est, professio ficta nulla est; susceptio autem sacri Ordinis sine animo votendi castitatem, valet; & idè hæc susceptio est impedimentum dirimens, secus illa Professio.

Si autem à me quæritur; à quo tempore susceptio Ordinis sacri fuerit impedimentum dirimens; & an unquam permixtum fuerit sacris Ordinibus initiatis Matrimonium contrahere? Respondeo 1. obligatio continentiae annexa fuit Ordinibus sacris jure Ecclesiastico à temporibus Apostolorum, tam in Ecclesia Græca, quam Latina, ut patet ex dictis Disp. 10. hujus Operis Sect. 5. Conclus. 2. & 3.

Verùm hæc obligatio, quia juris erat Ecclesiastici, procedente tempore potuit per contrariam consuetudinem, aut legem abrogari. Et verò abrogatam fuisse in Ecclesia Orientali, quantum ad usum Matrimonij antea contracti, luculenter probavimus d. Conclus. 3.

Imò etiam aliquo tempore licitum fuisse contrahere Matrimonium post Ordinationem, saltem in aliqua Provincia Ecclesiæ Orientalis, si non per totum Orientem, ibidem ostendimus ex Concil. Ancyrano inter Græcos celebrato, sub Sylvestro 1. vel paulò antè can. 9. aliàs 10. sequentis tenoris juxtà 1. translationem: *Diaconi quicumq; ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt & dixerint velle se conjugio copulari* (secunda translatio habet: *velle se habere uxores Et 3. oportere se uxores ducere*) quia sic manere non possunt, hi si postmodum uxores duxerint (alia translatio habet: *si ad nuptias venerint*) in ministerio maneat, propterea quod eis Episcopus licentiam dederit. Quicumq; sanè tacuerint & susceperint manus impositionem, professi continentiam, & postea nuptiis obligati sunt (alia translatio habet: *si postea ad nuptias venerint*) à ministerio cessare debent.

Ubi Glossa in propositione seu expositione casus sic ait: *Statutum fuit in Synodo Ancyrana, quòd si aliqui in Diaconos ordinantur, & dicant, se nolle, vel non posse continere, & Episcopus nihilominus ordinat eos, si postea contraxerint, ab uxore separabuntur, sed in ministerio remanebunt; quia videtur, quòd Episcopus eis licentiam dederit; si verò in Ordinatione sua tacuerint, videntur continentiam profiteri, & ideo si postea contraxerint, officio & beneficio privabuntur.*

Nota illa verba: *Ab uxore separabuntur*, quæ non habentur in textu. Et verò non video, quare debuissent separari, cum illa separatio sit poena, quæ non solet infligi sine culpa; hic autem nulla erat culpa, & aliundè illo tempore non erat Diaconis prohibita cohabitatio, aut copula cum propria uxore.

Si dixeris: erat causa sufficiens separationis, nimirum reverentia Divini cultus. Respondeo: illa reverentia non erat causa sufficiens separandi Diaconum ab uxore habita ante Ordinationem;

156.
A quo tempore Ordo fuerit impedimentum dirimens.

157.
Aliquando Matr. fuit validum & licitum, ex Concil. Ancyrano.

158.
Expositio textus per Glossam.

159.
Objectio solvitur.

ergo nec separandi ab uxore, accepta post Ordinationem, pro illo tempore, quo illæ nuptiæ erant licitæ. Imò in casu, quo erant illicitæ, quando scilicet Diaconi professi fuerant continentiam, ut dicitur in posteriori parte dicti textûs, adhuc non separabantur, sed solum à ministerio cessare debebant; alia enim pœna ibi illis non imponitur.

160.
Althus Canon
ad idem.

Unde colligunt quidam, isthæc Matrimonia, quàmvis illicita, tamen fuisse valida; alioquin necessariò debuissent separari. Confirmant ex simili constitutione Martini Papæ, quæ refertur Can. 1. dist. 27. *Diaconus, qui eligitur, si continentis fuerit pro accipiendo Matrimonio, & dixerit, non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in Ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & postea Matrimonium desideraverit, alienus sit à ministerio, & vacet à Clero.*

Marchi-
nus.

Et infra (inquit Marchinus de Ordine tract. 2. part. 6. dist. 3. n. 2.) *Si verò Diaconus à ministerio cessare voluerit, contracto Matrimonio licite potest uti &c.* Sed hoc infra, non sunt verba Pontificis. Cujus ergo? Gratiani.

161.
Tertius Ca-
non.

Idem (prosequitur Marchinus) non obscure deducitur ex cap. *De Syracusana*, ab Adversariis malè intellecto, ubi in fine hæc habentur: *Orientalis Ecclesia non suscipit generale votum castitatis; hoc tamen diligenti observatione custodit, ut post adeptum Sacerdotium, defunctà priori uxore, cum qua Sacerdos factus fuerat, si aliam, deponatur* Ita Marchinus.

Sed tu Lector adverte, neque hæc verba esse Pontificis Pelagij, qui est auctor istius cap. (quod est 13. dist. 28.) & si interrogas: *cujus ergo sunt?* Respondeo iterùm: Gratiani, quod miror Auctorem illum non advertisse. Hoc ergo animadverso, audiamus, quid ex his testimoniis deducat Marchinus.

162.
Primum co-
rollarium
deductum à
Marchino
ex his can.

Ex his tribus testimoniis (inquit n. 3.) rectè pensatis tria corollaria deduco. Primum est in susceptione Diaconatus apud Græcos, datam fuisse ordinando optionem, an vellet continentiam profiteri, non quoad usum thori cum uxore, quam habebat; hoc enim illi jam permittebatur, sed quoad facultatem ducendi novam uxorem, si eà carebat, vel obiisset: si ordinandus potestabatur, legi continentia nullo modo se velle subicere, vel repellatur ab Ordine, vel si de licentia Episcopi initiabatur, licebat ei impunè uxorem ducere, & usum thori possidere. Colligitur id ex primo testimonio ibi: *Diaconi quicumque.* Hæc ille.

Secundum.

Secundum Corollarium est: si initiandus taceat legi continentia consentiebat, non poterat impunè novum conjugium inire post Ordinationem; consequenter illicitè nubebat, & puniebatur pœnâ depositionis ab officio. Colligitur ex omnibus tribus testimoniis, ex primo ibi: *Quicumque sanè tacuerint.* Ex secundo ibi: *Quod si in Ordinatione.* Ex tertio ibi: *Deponatur.* Ita Marchinus. Et collectio bona est, excepto quod ly *Deponatur*, non sit Pontificis, sed Gratiani, ut sup. dixi.

163.
Tertium.

Tertium corollarium est: Matrimonia con-

tracta post Ordinationem, & continentia professionem, fuisse prohibita & illicita, non tamen nulla & irrita. Id probò: tum, quia sola apponitur pœna depositionis & cessationis à ministerio; at nullum est verbum irritans. Tum, quia in secundo testimonio dicitur: *Si Diaconus à ministerio cessare voluerit contracto Matrimonio licite uti potest.* At si Matrimonium fuisset nullum, vel ratione voti solemnem, vel ex Ecclesiastica Constitutione, ut in Ecclesia Latina factum est, non potuissent contrahentes licite Matrimonio frui, cum clarum sit, ex Matrimonio nullo fornicationem sequi. Hæc ille.

Sed reverà non rectè pensavit secundum testimonium: nam D. verba, ut sup. notavi, non sunt verba Martini Pontificis, sed Gratiani, & idèdè minorem habent auctoritatem. Quidquid sit de hoc, prima probatio ex primo testimonio videtur sufficiens.

Unde & hanc sententiam ante Marchinum, inter alios docet Pontius lib. 7. cap. 23. n. 6. contra Sanchez sup. disp. 28. n. 3. ibi: *Verius est, nunquam licuisse in Ecclesia, sive Latina, sive Græca sacro Ordine præditis Matrimonium inire.* Nam. cap. *Si quis eorum* 7. dist. 32. ex 6. Synodo Generali c. 6. dicitur de Ecclesia Græca sic: *Si quis eorum, qui ad Clerum accedunt, voluerit nuptiali jure mulieri copulari, hoc ante Ordinem Subdiaconatus faciat.* Et de Ecclesia Latina hoc certum est ex cap. *Sunt quidam*, & cap. *Presbyteris*, 27. q. 1. & cap. *Decernimus*, dist. 28. & cap. *Lectores* dist. 32.

Id etiam constat: quia ab initio nascentis Ecclesie id prohibitum fuit, ut constat ex Can. 27. Apost. ibi: *Qui ad clerum proveci sunt, præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant, sed Lectores & Cantores tantummodò.* Et inter alios novissimè id probat Azor. lib. 13. Inst. moral. cap. 12. q. 3. Et semper apud Græcos fuit irritum Matrimonium, contractum post Ordinem sacrum, ut bene probat Azor. eod. cap. 12. q. 5.

Unde deducitur: Græcum sacris Ordinibus post conjugium initiatum, non posse validè, uxore mortuâ, ad alias nuptias transire. Quod irritum sit etiam apud illos Matrimonium, initum post sacros Ordines. Sic Azor. lib. 13. Inst. Moral. c. 14. q. 7. Hactenus Sanchez.

Equidem, si de hoc tempore agitur, admittimus, sacro Ordine præditis illicitum esse Matrimonium inire, ut patet ex Can. 6. Concil. Truliani: *Decernimus, ut deinceps Hypodiacono, Diacono, Presbytero, post Ordinationem suam contrahere non liceat;* & nihil aliud probat D. cap. *Si quis eorum*, quod ex eodem Concil. sive 6. Synodo Generali desumptum est.

Si tamen contrahant (inquit Aversa de Ord. q. 4. Sect. 5. §. *Non satis*) eorum conjugia, quàmvis illicita, esse adhuc valida, censet Arcudius in Concord. lib. 7. c. 42. donec à Romana Ecclesia in futurum etiam pro Græcis statuatur invalida. Hæc ille.

Et Azor. sup. cap. 12. q. 3. sic ait: Erasmus scriptis, hodiernis temporibus Sacerdotes & Episcopi post susceptos Ordines uxores ducere; quam

164.
Marchinus
non rectè
pensavit 2.
can.

Sententia
Sanchez
nunquam
Ordinatis
licuisse inire
Matr. ex
diversis ju-
ribus.

165.
Item ex
can. 27.
Apost.

Azor.

166.
An apud
Græcos
Matr. post
Ordines sit
validum.

167.
Affirmat
Arcudius,
teste Aversa.

Idem vide-
tur sensisse
Erasmus.

cyranum 162
quisit de
contractu
& non de
sola copula.
Averla.

quam sententiam, cum temerariam esse dixisset Parisiensis Academia, respondit Erasmus, se, cum Venetiis commoraretur, id à Græcis accepisse, qui ibi degebat. Sic ille. Adeoque etiam hodie tale Matrimonium non solum validum, sed etiam licitum foret, non obstante 6. Synodo generali, cujus Decretum contrariâ consuetudine potuit aboleri.

168.
Imò licitum
esse colligunt
aliqui ex c.
14. dist.
31.

Id colligunt Aliqui ex cap. 14. dist. 31. *Aliter se Orientalium traditio habet Ecclesiarum, aliter hujus S. Romanae Ecclesie. Nam earum Sacerdotes, Diaconi atque Subdiaconi Matrimonio copulantur: istius autem Ecclesie, vel Occidentalium, nullius Sacerdotum, a Subdiacono usque ad Episcopum, licentiam habet conjugium sortendi.*

Resp. Azorij.

Respondet Azor sup. cum Gloss. communi consensu receptâ, illud: *Matrimonio copulantur*, idem esse, ac si diceretur, nuptiis ante contractis utuntur. Nec est (inquit) quod Cajetanus hanc Gloss. ut ridiculam rejiciat: jus enim Canonicum non raro hoc, quod est Matrimonio copulari, sumit pro eo, quod est conjugali copula uti: ea enim carnis commixtio appellatur Matrimonij conjunctio. Unde in cap. *Quoniam*, ead. dist. dicitur: *Non suis copulentur uxoribus.* Nec abfimili loquendi modo utitur jus in cap. *Nosse*, in prædicta dist. & in cap. *Agathosa*, & cap. *Priusquam*, 27. q. 2. Sic ille.

169.
Impugnantur
1.

Sed aliud est, copulari uxoribus, aliud, Matrimonio copulari; si diceret jus: Matrimonio copulari uxoribus suis, non abfimilis foret modus loquendi; nunc verò solum dicit: *Matrimonio copulantur.*

Secundò.

Preterea cap. *Nosse*, in prædicta dist. non reperitur, sed 30. q. 1. & ex subiecta materia factis constat, debere intelligi de commixtione conjugali: *Nosse desideras* (inquit Nicol. Papa) *utrum mulier, qua viri filium ex alia femina genitum de sacro fonte levaverit, postmodum possit cum eodem viro copulari.*

Similiter seipsum explicat cap. *Agathosa*, sic dicens: *Quia postquam copulatione conjugij viri atque mulieris unum corpus efficitur &c.* Ubi postrema verba manifestè indicant, priora verba intelligenda esse de copula carnali. Uti etiam quod dicitur cap. *Priusquam*, patet ex contextu, intelligendum esse de copula conjugali; nam ait: *Priusquam convenirent &c.*

170.
Tortio arguitur ex Cajet.

Quantum ad dictam Glossam Cajetanus to. 1. Opusc. tract. 27. dicit eam non admittendam esse: quoniam, inquit, manifestè series textûs de contractu Matrimonij loquitur; ut confirmat etiam adversativa subjuncta, scilicet: *Quod Occidentales non sortiuntur conjugia.*

Quidquid sit de hac controversia, an scilicet d. cap. *Aliter*, intelligi possit & debeat de contractu Matrimonij, saltem d. cap. *Diaconi quicumque*, desumptum ex Concilio Ancyrano, videtur planè de ipso contractu intelligendum, & non de sola copula conjugali, ut expendimus Disp. 10. Sect. 5. Conclus. 3. n. 62. & nobiscum tenet Averla sup. §. *Magis facit*, ubi sic scribit.

171.
Concil. An-

Magis tacit, quod in Concilio quodam Ancyrano celebrato aliquantum ante ipsum Nicæ-Bosco de Matrim. Pars II.

num, & refertur cap. *Diaconi*, dist. 28. sic statutum est: *Diaconi quicumque &c.* vide sup. Et hoc Concilium postea approbatum fuit à Leone 4. ut habetur cap. *De libello*, dist. 20. Et quàmvis aliqui voluerint dicere, Concilium non per hoc id approbasse, sed tantum permisisse, sicut quoque permittuntur alia peccata; aut solum voluisse, tales Diaconos debere ab uxoribus separari, & sic in ministerio permanere, id planè est præter verba Concilij. Et quàmvis etiam Aliqui ea verba exponere conati sint de solo usu conjugij ante Ordinationem contracti: tamen verba magis indicant concessionem contrahendi etiam conjugij post Ordinationem. Hæc ille.

Rogas qui sint isti, qui ita conantur exponere dicta verba? Audi Sanchium sup. n. 7. Ad quintum, & confirmationem, dic cum Majori 4. dist. 24. q. 2. in solutione ad 2. & Azor d. cap. 12. q. 2. & 4. ibi sermonem esse de more Ecclesie Græcæ, & de uxoribus ante Diaconatum ductis, & idèò dici: *si cum ordinantur dixerint, velle se uxores habere*, id est, retinentes antea ductas vel se Matrimonio uti, & cum postea dicit: *si postea ad nuptias venerint*, id est, si nuptiis antea contractis uti voluerint. Vel dic cum Archidiacono Domin. Turrecrem. eo cap. *Diaconi*, & Azorio proximè citato, intelligi: *si ad nuptias venerint*, id est, si contraxerint, non de jure, sed de facto, tunc separantur ab illis uxoribus, quas duxerunt, eò quòd Matrimonium non valeat, & separati ab uxoribus permaneant in ministerio, nec à Clero ejiciantur; quòd Episcopus licentiam dederit. Ita Sanchez.

172.
Qui expli-
cans de ven-
pula.

Addit Azor. sup. d. q. 2. Vel certè is Canon abrogatus est per Can. 6. Concilij 6. Generalis, ut ait Balsamon. Atque hæc est optima expositio, quam libenter amplectimur: nec enim contendimus, adhuc licitum esse Græcis post Ordinationem contrahere Matrimonium; sed aliquando licitum fuisse contrahere Diaconis, qui in sua Ordinatione protestati fuerant, velle se conjugio copulari. Nunquid etiam Sacerdotibus?

173.
Aliqui pu-
tant, hunc
Can. Concil.
Ancyranum
abrogatum
esse.
AZOR.

Affirmat Pontius lib. 7. c. 23. n. 15. dicens: Si Græci nollent in susceptione Ordinum profecteri continentiam, licuit non uxoris uxores ducere impunè post Ordinationem: uxoris autem licuit suis uxoribus antea ductis copulari, absque supplicio & pœna. Duæ sunt hujus asserti partes. Prima non usquequaque certa, neque communi sensu recepta. At ea videtur mihi manifestè colligi ex Can. 10. Ancyrano, ibi: *si postmodum uxores duxerint*. Quid clarius? Nec enim hæc verba de usu Matrimonij antea contracti explicari possunt. Sublata autem fuit ea licentia nubendi post Ordinationem apud Græcos Can. 6. Trullano. Quo sanè indicatur usque ad illa tempora licuisse Subdiaconis, Diaconis & Presbyteris.

174.
Affirmas
Pontius, et-
iam Sacer-
dotibus
Græcis fuisse
licitum con-
trahere
Matr.

Et infra eod. cap. n. 24. His omnibus, inquit, adjiciendum est, contrahere Matrimonium post Ordinationem solum inter Græcos permissum Subdiaconis, Diaconis atque Presbyteris; Episcopis verò nequaquam. Idque colligi ex d. Can. 10. Ancyrano adjuncto Can. 6. Trullano. Ita Pontius. V Sed

Secus Epif-
copis, ex d.
can. 10.
Ancyrano.

175. *Objiciunt.* Sed contrà est; quòd in d. Can. 10. nulla fiat mentio Presbyterorum, & ideò Disp. 10. Sect. 5. Conclus. 3. n. 62. cum Averfa sup. dixi, d. Can. non fuisse extensum ad Sacerdotes; sed solum spectasse ad Diaconos & Subdiaconos. *Averfa.* Respondet Pontius sup. n. 9. Fit hoc loco mentio Diaconi, non Presbyteri; quia sicut apud Latinos nunc in Subdiaconatus susceptione fit professio continentiae, ita apud Græcos fiebat in Diaconatu.

176. *Ratio quare Episcopi non potuerint contrahere.* Interrogas Pontium: cur ergò negas, etiam Episcopis id fuisse permissum? Quia, dicit, in Can. 6. Trullano non nominantur Episcopi, sed soli Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri: *Decernimus, ut deinceps penitus Hypodiacono, Diacono, Presbytero post Ordinationem suam contrahere non liceat.* Ergò ante hunc Canonem licebat contrahere Hypodiacono, Diacono & Presbytero, non autem Episcopo; alioqui adhuc liceret Episcopo contrahere, cum nupiam licentia prior revocetur, sicut in d. Can. revocatur licentia Subdiaconi, Diaconi & Presbyteri.

Obiectio. Sed contrà: in eod. Concil. can. 12. jubetur omninò, Antistites, postquam sunt ordinati, à propriis uxoribus secedere; ergò multò magis prohibetur de novo contrahere.

177. *Quare fiat mentio Presbyteri in Can. 6. Trullano.* Quòd autem in Can 6. expressa fiat mentio Presbyteri, non ideò factum est, quasi antea licuisset ei contrahere; sed ne daretur occasio cogitandi, quòd deinceps ei liceret, si simul cum Subdiacono & Diacono non exprimeretur. Unde ly *Deinceps*, satis verificatur in Subdiacono & Diacono.

Cur ergò Ordo sacerdotalis longè dignior sit, & per consequens majorem requirat sanctitatem & munditiam cordis & corporis, potuit Ecclesia velle permittere seu concedere Diacono contractum Matrimonij post Ordinationem, estò cum negaret Presbytero: irrationabile autem videretur, cum concedere Diacono, & negare Subdiacono, qui est inferioris gradus seu dignitatis.

Obiectio. Sed contrà, dicit aliquis: ergò etiam non fuit necesse, Presbyterum exprimere in Can. 6. quia irrationabile fuisset, id concedere Presbytero, & negare Subdiacono & Diacono. *Solutio.* Respondet: non fuisse omninò necessarium; factum tamen fuit majoris claritatis gratià.

178. *Expenditur quaedam doctrina Pontij.* Cæterum, quod Pontius sup. dicebat: *sicut apud Latinos nunc in Subdiaconatus susceptione fit Professio continentiae, ita apud Græcos fiebat in Diaconatu, ut verum foret, quid tum? Num ideò non debuit fieri mentio Presbyteri in D. cap. Diaconi?* Potuit Ecclesia concedere Diacono licentiam contrahendi post Ordinationem, & eam negare Presbytero, estò protestatus fuisset in Ordinatione Diaconatus, se nolle continere, sed velle uxorem ducere, eò quòd sit magis indecens, Presbyterum contrahere Matrimonium, & contracto uti, quàm Diaconum: cum ergò non expresserit Presbyterum, non videtur, nisi majus succurrat fundamentum, ad eum hæc constitutio extendenda.

Atque hæc satis de Ecclesia Græca, in qua licet admitteremus cum Sanchio, Azorio, & aliis, semper fuisse illicitum Matrimonium post susceptionem Ordinis sacri; haud equidem inde sequitur, semper fuisse irritum; quippè multa Matrimonia, etiam hodie, sunt illicita, ut patet ex antedictis, quæ tamen sunt valida.

Interim etiam fuisse invalida, tenet Azorius ^{179.} sup. q. 5. dicens: Id probat Sylvester ex cap. *Azor. docet Matr. post Ordinationem apud Græcos etiam invalide fuisse.* *Si quis eorum*, dist. 32. cap. *Nicæna*, dist. 31. cap. *Cum in præterito*, dist. 84. Alij probant ex Can. 27. Apost. Sed certè hi Canones solum prohibent, ne Clerici post sacros Ordines nuptias contrahant; at expressè non statunt, Matrimonium contractum à Clerico post sacrum Ordinem irritum esse & inane.

Quidquid sit, prædictos Canones usus & mos ^{180.} apud Græcos servatus, interpretatur, sic Clericos post sacros Ordines à contrahendis nuptiis prohiberi, quòd si contraxerint, esse eos ab uxoribus, quas duxerint, penitus separandos. Matrimonium igitur post sacros Ordines in initum, etiam apud Græcos, non valet Ecclesiastica Constitutione: ut ait Gloss. in cap. *Si se cuiquam*, ad finem dist. 28. & Rosella verb. *Impedimentum*, n. 11. ubi citat Direct. & Gloss. in c. *Diaconi*, dist. 28. & colligi videtur ex can. 6. Concil. 6. Generalis. Hactenus Azorius.

Prima Glossa sic ait: *Sed videtur, quòd sola Constitutio Ecclesia hoc Matrimonium dirimat, non scientia, vel votum: quòd ex eo patet, quòd Græcus sacerdos Ord. non promittit continentiam, dum recipit sacros Ordines, ut 31. dist. Quoniam, tamen si contraxerit post sacros Ordines, non tenet Matrimonium, hoc ergò non facit votum, sed sola constitutio Ecclesiæ.* ^{181.} *Matr. non valet post sacros Ord. apud Græcos Ecclesiastica constitutio, ex diversis Glossis, quas sequitur Azor.*

Alia Gloss. verb. *Diaconi*, inquit: *In Orientali Ecclesia, & in Occidentali, licite contrahitur in minoribus Ordinibus; sed constituti in superiori Ordine, nec apud nos, nec apud Græcos possunt contrahere, nec poterant tempore Apostolorum, & hoc patet ex 6. Synodo, quæ in Oriente fuit celebrata, & regulam statuit eis.*

Et quæ putas illa regula? Non alia sanè, quam Can. 6. sequentis tenonis: *Decernimus, ut deinceps penitus Hypodiacono, Diacono, Presbytero post Ordinationem suam contrahere non liceat.* Ubi tamen expressè non statuitur, Matrimonium contractum irritum esse & inane, nisi dixeris, ly *Penitus*, esse particulam irritantem, de quo alibi disputavimus. ^{182.} *Id non est in iis electionibus.*

Ut sit de verbis d. Canonis, & aliorum jurium, ut lex actum, quem prohibet, etiam irritare censeatur, sufficit, secundum Omnes, ut eo sensu sit usu recepta. An autem lex, quæ prohibet Græcis post Ordinationem Matrimonium contrahere, eò sensu sit usu recepta, affirmat Azor, ut audivimus, negare videntur Erasmus & Arcudius superius allegati. ^{183.}

Hoc firmissimè teneas; incertum omninò esse, quo præcisè tempore sacer Ordo coeperit esse, quo tempore coeperit Matrimonium dirimere, etiam in Ecclesia Latina: tum, quia nulla est certa ratio, nec jus, impedim. id dirimimus.

id probabiliter insinuans; tum, quia hoc impedimentum consuetudine magis & traditione introductum est, quam lege scripta; non potest autem certo constare, quando coeperit introduci.

184.
Pontius exi-
stimas à
tempore In-
noc. 2.

Pontius sup. cap. 27. n. 2. dicit, se primis mille annis nullam legem Ecclesiasticam universaliter receptam invenire, quæ irrita redderet huiusmodi Matrimonia, post Ordinationem contracta, quamvis sic contrahentes punirentur, usque ad Innocentium 2. in Concil. Later. (& habetur cap. Vi lex, 27. q. 1.) cap. 7. sequentis tenoris: Ad hæc prædecessorum nostrorum Greg. 7. Urbani & Paschalis Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, præcipimus, ut nullus Missus eorum audiatur, quos uxores vel concubinas habere cognoverint. Ut autem lex continentia, & Deo placens munditia in Ecclesiasticis personis, & sacris Ordinibus dilateatur, statuimus, quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Regulares, Canonici & Monachi atque Conversi professi, qui sanctum transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumperint, separentur. Huiusmodi namque copulationem, quam contra Ecclesiasticam regulam constat esse contractam, Matrimonium non esse censuimus. Qui etiam ab invicem separati pro tantis excessibus condignam penitentiam agant.

Est prius
Matr. pro-
hibuerit.

Et quamvis (prosequitur Pontius sup.) innumerati Canones reperiantur apud Gratianum à dist. 27. & sequentibus, quibus initiatorum conjugia prohibeantur, in nullo censentur irrita usque ad Innoc. 2. in d. cap. Vi lex. Et quamvis in nonnullis Canonibus separari præcipiantur: at tamen ex eo verbo non satis colligi nullum esse Matrimonium dixi in præcedentibus. Hæc ille.

185.
Contra Pon-
tium addu-
citur statu-
tum Calixti
2.

Planè dixisti: sed nunquid bene? Videat Lector, quæ de ea re diximus Disp. Præced. Sect. fin. Conclus. 9. Non lubet nobis hic ea repetere, quia parùm utilia ad hodiernam praxim. Tantùm addam statutum Calixti 2. qui aliquot annis præcessit Innoc. 2. & habetur dist. 27. c. 8. Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis, concubinas habere seu Matrimonia contrahere, penitus interdiximus: contracta quoque Matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad Penitentiam redigi debere juxta factorum Canonum definitiones iudicamus.

186.
Quod Glossa
intelligit de
imped. diri-
mente.

Ubi Gloss. verb. disjungi, 1. Non enim, inquit, debet dissimulatione culpabili nefanda sententia corroborari, Cod. de Incestis. nupt. l. ult. in fine. Et verb. Disjungi, 2. ait: Quoad carnis copulam; quia quod non est, non potest dissolvi, neque accusari, extrà de Desp. impub. Ad dissolvendum. Sed dicit lex, quod Matrimonium non dicitur dissolvi, quod ab initio nullum fuit, ut in Auth. de Nupt. §. Si verò ab initio. Igitur secundum hanc Glossam Matrimonium Presbyteri, Diaconi &c. tempore Calixti ab initio erat nullum.

Et nota, quod d. cap. subjungunt Correctores Decreti, Hic Canon, inquit, inventus est in Cod. Vatic. Biblioth. in fragmento cujusdam Concilij ab Urb. 2. habiti, c. 2. Antecessit autem Urb. 2. Innoc. 2. plus quam per 40. annos.

187.
Post Innoc.

Cæterum post Innoc. 2. hanc veritatem a-pertissimis verbis declaravit Alex. 3. in Ap-
Bosco de Matrim. Pars II.

pend. Concil. Later. sub ipso celebrati parte 18. cap. 6. in fine: Illi verò qui in Subdiaconatu & sup. ad Matrimonium convolaverunt, possunt & debent mulieres invidas & venientes relinquere: nec huiusmodi conjunctio Matrimonium, sed contubernium est potius nuncupandum.

2. hanc ve-
ritatem de-
claravit A-
lex. 3.

Notat autem Pontius sup. n. 5. facilibus ex causis fuisse permissum nubere Subdiaconis ex ead. Append. ead. part. cap. 4. ibi: Si verò Subdiaconi contraxerint Matrimonium, eos, dummodò, ante tales fuerint, quod timendum sit, ne pro una pluribus abutantur, dissimulare poteris cum suis mulieribus remanere: quia tolerandum est malum, ut pejora vitentur.

Facilibus ex
causis fuit
permissum
Matr. Sub-
diaconis, ex
Pontio.

Dicit autem Pontifex tolerandum malum; non quia jam post eum consensum Pontificis illicitus esset usus foemina: jam enim ab eo tempore & Matrimonium valebat, & licitus erat usus; sed malum illud, quod perpetratum est in Matrimonio contrahendo, quod & legibus Ecclesiasticis prohibitum erat, & irritum. Idem prorsus statuitur cap. 13. cum hac tamen clausula: Ita tamen quod ad altaris ministerium non accedant, nec Ecclesiastica beneficia percipiant.

188.
Explicantur
verba Alex.
3.

Et rursus cap. 14. sic ait idem Pontifex: Cum insisteret apud nos lator presentium H. Parochianus ab eo concessum minus (fortè nimis) enormiter & inordinatè se ingesserat, cum eo misericorditer ageremus: ne potuisset sicut nec debuerat in parte proficere: tandem tamen à nobis licentiam postulavit, ut posset sibi aliquam in Matrimonio copulare. Nos itaque studiosius attendentes, quomodo prædictus Ordo, cum nullam sibi dignitatem attulerit vel honorem, Matrimonium ejus non impedit, discretioni vestra &c. quatenus si Matrimonium legitime duxerit contrahendum, nullus vestrum eum à contracto Matrimonio prædicti Ordinis obtentu prohibere presumat, nec sibi propter hoc molestiam inferat vel gravamen. Signum ergò evidens est (infert Pontius sup.) Ordines sacrum nequaquam ex institutione ac jure Divino Matrimonium impedire. Sic ille.

189.
Licentia,
ab eo concessa,
nubendi
cujusdam Sub-
diacono.

Sed contra, dicit aliquis: Videtur Pontifex ibi agere de Ordine Subdiaconatus invalidè suscepto: nam ait, nullam sibi dignitatem attulisse vel honorem, & ideò Matrimonium ejus non impedire.

190.
Objicitur 1.

Præterea: potest Papa dispensare in voto solemnium, & ita relaxare ejus Obligationem, ut quis postea Matrimonium contrahere possit; ergò idem poterit præstare cum Ordinatis in Sacris, tamen id sit lege Divina prohibitum.

Secundò.

Respondetur ad ultimum: illud non efficit Papa, relaxando jus Divinum, quo voventes tenentur ad servandum id, quod promiserunt; sed remittendo verbum promissionis factæ Deo, quo remisso, cessat & tollitur omnis obligatio voti. Dispensatio quoque, quæ fit in dissolvendo Matrimonio rato non consummato, non fit auferendo aut relaxando ex parte obligationem juris naturalis, quæ conjuges tenentur, ut maneant in Matrimonio semel contracto, sed dissolvendo contractum ipsum, ex quo nata fuit obligatio juris naturalis, ad quod dicimus, Summum Pontifi-

191.
Resp. ad 2.

Perez. cem potestatem à Deo habere, non autem ad relaxandum ullo modo, etiam ex parte, legem Divinam. Ita Perez hic disp. 27. Sect. 6. n. 3. in fine.

192. Constit. Pape Cum ergò constet, Papam dispensare, etiam hoc tempore (quidquid sit de illis dispensationibus Alex. 3.) cum Ordinatis in Sacris, ita ut postea Matrimonium possint contrahere non solum validè, sed etiam licitè, dici nequit impedimentum hoc dirimens immediatè à Deo fuisse constitutum, & annexum Ordini sacro; sic quippè propriè Papa dispensaret in lege Divina, eamque relaxaret; nec esset ulla ratio, quare in aliis præceptis Divinis non posset similiter dispensare eaque relaxare. Quam utique potestatem nemo hæctenus Pontifici ausus fuit concedere, estò dictum sit Petro ejusque successoribus Matth. 16. & alibi: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis.*

Pontifex non potest dispensare in præceptis divinis. Si Pontifex posset dissolvere, seu tollere Ordinem semel validè susceptum, facillè intelligeremus, quomodo posset tollere impedimentum dirimens, tametsi à Deo immediatè foret constitutum, scilicet tollendo sacrum Ordinem, qui esset tota ratio constitutionis: sed quoniam Ordo sacer semel validè susceptus, inconcussus permanet, utpotè imprimens characterem indelebilem, quâ, quæso, ratione Ecclesia posset tollere illud impedimentum sive in universali sive in particulari, nisi dispensando in ipso præcepto Divino.

193. An ex d. dispensatione bene inferatur Ordinem non dirimere jure divino. Quod non probatur. Dicunt aliqui; tametsi Ordo sacer non habeat ex natura sua, & jure naturali Divino dirimere Matrimonium subsequens, quòd non habeat ex jure annexam sibi continentiam: at ratione voti solemniss annexi, id efficere jure naturali Divino. Et hæc ratione eo modo potest dispensare Ecclesia in hoc impedimento, quàmvis sit juris naturalis, atque in impedimento solemniss Professionis. Ergò ex dispensatione Ecclesiæ in impedimento Ordinis, non rectè inferitur Pontius sup. Ordinem sacrum nequaquam ex institutione ac jure Divino Matrimonium impedire.

Probatur autem antecedens: quia licet per accidens & ex statuto solo Ecclesiæ annexum sit id votum solemne Ordini sacro: at, suppositâ annexione, habebit jure naturæ dirimere Matrimonium, qui est voti solemniss effectus. Sicut album per accidens conjungitur corpori, & idèò corpus, ut sic, disgregat per accidens visum: at corpus, ut album est, id habet essentialiter. Et confirmatur: quia si per accidens ex statuto Ecclesiæ annexeretur votum simplex Ordini; impediretur jure naturæ Matrimonium subsequens, non ex vi Ordinis, sed ex vi voti. Cum ergò sit annexum votum solemne, quàmvis ex jure Ecclesiastico, dirimetur Matrimonium subsequens, non solo jure Ecclesiastico, sed Divino naturali, ratione voti solemniss adjuncti. Perinde enim est voti solemniss effectus, dirimere jure naturæ Matrimonium, ac simpliciter impedire.

194. Confirmatur. Respondetur: Pontium non fuisse locutum de jure Divino naturali; sed de jure Divino positivo superaddito institutioni sacrorum Ordinum, quasi Deus immediatè per seipsum inhabilitasset personas Sacris initiatas, etiam secluso voto continentia, qualiter Ecclesia eas illegitimavit, ita ut tametsi formaliter & expressè noluisent votere, equidem Matrimonium non valerent.

Quantum ad votum solemne annexum, neque illud jure naturali Divino inhabilitat, cum nec ipsum votum solemne Professionis sic inhabilitet, ut Concluf. præced. ostendimus. Et ratio est: quia quod votum aliquod sit solemne, non habet ex natura rei, seu ex jure Divino naturali; sed merè ex constitutione Ecclesiæ; ergò etiam quâ solemne est non dirimit essentialiter Matrimonium; sed merè per accidens, sive ex constitutione Ecclesiæ, per quam inducta est solemnitatis.

Porro quòd album disgreget visum, hoc habet ex natura rei, & essentialiter ei competit, & sic non mirum, quòd corpus, ut album est essentialiter disgreget visum; hoc quippè nihil aliud est, quàm albedinem essentialiter disgregare visum. Similiter, quòd votum simplex castitatis impediat Matrimonium contrahendum, non habet ex constitutione Ecclesiæ, sed ex natura sua, sive ex jure Divino naturali: unde si ve adjungatur susceptioni Ordinis sacri, seu alteri cuiquam actioni, semper ex jure Divino naturali impedit Matrimonium; at verò quòd votum aliquod castitatis dirimat Matrimonium, non habet ex natura rei, seu jure Divino naturali; ac proinde seu conjungatur Ordini sacro, seu Professioni Religionis approbatæ, aut alteri cuiquam actioni, nunquam ex jure Divino naturali dirimet Matrimonium; sed si dirimat, hoc erit ex constitutione Ecclesiæ.

Nec dubitandum: quin Ecclesia optimo jure potuerit sacro Ordini conjungere non solum votum simplex continentia, sed etiam solemne, id est, Sacris initiatis suo præcepto reddere inhabiles ad Matrimonium; sicuti consanguineos in secundo, & ulterioribus gradibus usque ad 4. reddidit inhabiles.

Hanc potestatem Ecclesiæ graphicè nobis declarat Doct. Seraph. S. Bonav. 4. dist. 37 a. 1. q. 3. in corp. hæc verbis: *Dicendum, quòd istud statutum de Clericorum continentia fecit Ecclesia, quia potuit, sive licuit, quia decuit, quia expediens fuit. Potuit autem Ecclesia dupliciter, tum propter auctoritatem Prelatorum, & maxime Pontificis Summi; tum propter consensum subditorum. Propter auctoritatem namque potuit, quoniam etsi omnia sacramenta auctoritatem respiciant in dispensante aliquo modo, tamen illud sacramentum præcipue inter alia. In cujus signum in Ordinis datione loquitur potestatem habens ille, qui Ordines confert: unde & dicit: Accipe potestatem &c. & idèò istud opus, quòd voluit Summus Pontifex huic Ordini sive Sacramento alligare, potuit & sibi licitum fuit. Sed huic auctoritati & potestati successit in Latinis voluntas obtemperandi; quia tale statutum super se libenter susceperunt; & hæc duo fecerunt statutum firmum. Sed Græci dederunt tergum, & quia non consenserunt in nobile statutum, ut vasa sua servarent mundam, ablatum est regnum, & intelligentia Scripturarum,*

num, quasi Deus immediatè per seipsum inhabilitasset personas Sacris initiatas, etiam secluso voto continentia, qualiter Ecclesia eas illegitimavit, ita ut tametsi formaliter & expressè noluisent votere, equidem Matrimonium non valerent.

Quantum ad votum solemne annexum, neque illud jure naturali Divino inhabilitat, cum nec ipsum votum solemne Professionis sic inhabilitet, ut Concluf. præced. ostendimus. Et ratio est: quia quod votum aliquod sit solemne, non habet ex natura rei, seu ex jure Divino naturali; sed merè ex constitutione Ecclesiæ; ergò etiam quâ solemne est non dirimit essentialiter Matrimonium; sed merè per accidens, sive ex constitutione Ecclesiæ, per quam inducta est solemnitatis.

Porro quòd album disgreget visum, hoc habet ex natura rei, & essentialiter ei competit, & sic non mirum, quòd corpus, ut album est essentialiter disgreget visum; hoc quippè nihil aliud est, quàm albedinem essentialiter disgregare visum. Similiter, quòd votum simplex castitatis impediat Matrimonium contrahendum, non habet ex constitutione Ecclesiæ, sed ex natura sua, sive ex jure Divino naturali: unde si ve adjungatur susceptioni Ordinis sacri, seu alteri cuiquam actioni, semper ex jure Divino naturali impedit Matrimonium; at verò quòd votum aliquod castitatis dirimat Matrimonium, non habet ex natura rei, seu jure Divino naturali; ac proinde seu conjungatur Ordini sacro, seu Professioni Religionis approbatæ, aut alteri cuiquam actioni, nunquam ex jure Divino naturali dirimet Matrimonium; sed si dirimat, hoc erit ex constitutione Ecclesiæ.

Nec dubitandum: quin Ecclesia optimo jure potuerit sacro Ordini conjungere non solum votum simplex continentia, sed etiam solemne, id est, Sacris initiatis suo præcepto reddere inhabiles ad Matrimonium; sicuti consanguineos in secundo, & ulterioribus gradibus usque ad 4. reddidit inhabiles.

Hanc potestatem Ecclesiæ graphicè nobis declarat Doct. Seraph. S. Bonav. 4. dist. 37 a. 1. q. 3. in corp. hæc verbis: *Dicendum, quòd istud statutum de Clericorum continentia fecit Ecclesia, quia potuit, sive licuit, quia decuit, quia expediens fuit. Potuit autem Ecclesia dupliciter, tum propter auctoritatem Prelatorum, & maxime Pontificis Summi; tum propter consensum subditorum. Propter auctoritatem namque potuit, quoniam etsi omnia sacramenta auctoritatem respiciant in dispensante aliquo modo, tamen illud sacramentum præcipue inter alia. In cujus signum in Ordinis datione loquitur potestatem habens ille, qui Ordines confert: unde & dicit: Accipe potestatem &c. & idèò istud opus, quòd voluit Summus Pontifex huic Ordini sive Sacramento alligare, potuit & sibi licitum fuit. Sed huic auctoritati & potestati successit in Latinis voluntas obtemperandi; quia tale statutum super se libenter susceperunt; & hæc duo fecerunt statutum firmum. Sed Græci dederunt tergum, & quia non consenserunt in nobile statutum, ut vasa sua servarent mundam, ablatum est regnum, & intelligentia Scripturarum,*

Votum solemne non inhabilitat jure naturali.

196. Respond. ad simile de albo.

197. Ecclesia potuit merito Ordinem influere imped. dirimens.

Hæc potestas declaratur ex S. Bonav.

195. Explicatur mens Pontij.

tum, & datum est genti facienti fructum ejus. Sic igitur patet quod potuit.

198. Oſtenditur tale impedimentum fuiſſe de- cerni, ex eod.

Nec ſolum licuit, imò etiam decuit; & hoc prop- ter duo, quoniam in actu carnali, qui eſt uſus Ma- trimonii, ut plurimum eſt libido, & in cohabitatione ut plurimum eſt ſollicitudo. Et libido ſive carnalis delectatio reddit ſœtidum & immundum, & ſollicitudo reddit diſviſum. Et quoniam Clericum, in ſacris Or- dinibus conſtitutum decet eſſe mundum, cum ferat vaſa Domini, decet nihilominus eſſe ſollicitum & at- tentum ut ſollicite & diligenter ſerviat Domino, & ſtudeat quomodo placeat Chriſto, ideo decens fuit, eos ab uxoribus ſeparari, ut per omnia fierent idonei cul- tores miniſtri altaris. Si enim illi, qui comedebant panes propoſitionis, vaſa facta habere debebant; quanto magis iſti, qui agno immaculato aſiſtunt, & diſpenſant, & ſumunt, omni paritate & ſanctitate debent ſurgere, & vaſa ſua cuſtodire in ſanctificatio- nis & honore, non in deſiderij poteſtate? Certè hoc non tantum decens, ſed & decentiſſimum judicabit omnis anima, qua eſt templum Spiritus ſancti.

199. Declaratur fuiſſe expe- ditum, ex eod.

Et non tantum decuit, imò etiam expediens fuit. Primò, propter vitandum irregularitatis periculum. Secundò, propter vitandum latrocinium. Propter vi- tandum periculum; quia ſi mulier qua eſt uxor ali- cujus cognoſcat alium virum, & ille vir poſt cognoſ- cat eam, jam irregularis eſt; & ideo ſi uxor Sacer- dotis Graci fornicatur, jam amplius nec cum ipſa, nec cum alia poteſt rem habere; & quia difficile eſt talibus abſtinere, frequenter in irregularitatem inci- derent, & cum periculo miniſtrarent, ſi uxores habe- rent.

Secundò verò propter vitandum latrocinium. Si enim Epifcopi & Archiepiſcopi nunc filios haberent, omnia bona Eccleſiaſtica furarentur & diriperent, ita quòd pauperibus pauca vel nulla remanerent: cum enim modò congregent & ditent nepotes, quaſi gradibus incomputabilibus ab eis elongatos, quid fa- cerent ſi haberent filios legitimos? Vnusquisque at- tendat quantum eſſet periculum; ideo prævidit Spi- ritus ſanctus hoc offendiſſimum auferre, & Dei con- ſilio hoc ſtatutum fuit in Eccleſia ſancta Dei, ut Cle- rici ad ſacros Ordines venientes nullo modo Matri- monio poſſint uti. Huc uſque D. Bonaventura.

Qui ibidem reſpondet ad ea, quæ ſolent ob- jici contra hoc ſtatutum. Nimis longum eſſet omnia hæc tranſcribere, tranſcribam tamen ali- qua.

200. Prima ob- jeſtio.

Objicitur ergò 1. Matrimonium eſt in reme- dium concupiſcentiæ; ſed hic morbus maximè viget in Clericis, ut patet, ergò non debuit de- negari remedium.

Solvitur

Reſpondet S. Doctor: Quòd verum eſt (ſcili- cet Clericos indigere remedio) ſed tamen non ſo- lum eſt remedium Matrimonij ad vitandam fornicationem, ſed multò nobilius eſt remedium, macerare carnem: unde quando otium eſt, & nulla eſt carnis maceratio, ſed nutritur & impinguitur venter, tunc præſtatur fomentum igni luxuriæ, & ideo aliquibus videtur difficile continere: ſed ſi exercerent ſe bono exercitio, & carnem macerarent, alio remedio non indigerent: & iſtud remedium eſt eis conſeſſum, quia convenit eorum ſtatu. Aliud verò eſt remedium, quod non competit eorum calibrati.

Secunda objeſtio eſt: Difficillimum eſt ju- venibus abſtinere à mulieribus; & ideo conti- nentia in eis pro Martyrio computatur à Hiero- nymo: ſed lex nova debet eſſe lex levitatis & ſuavitatis: ergò &c.

Dicendum (inquit S. Bonav.) quòd reverà hoc difficillimum eſt; quia qui ignem abſcondit in ſinu, quomodo poteſt eum ferre, ut ejus planta non arde- ant? Difficile autem eſt extinguiere ignem immittendo ligna; ſed facillimum eſt ſuperinfundendo aquam. Si enim vis continere, neceſſe habes mulieres effuge- re, & carnem macerare, maxime ſi juvenis es; quòd ſi hoc feceris, & continentiam amare cæperis, fiet tibi non ſolum non difficile, immo per omnia facile. Cum enim dicitur, quòd lex nova eſt onus leve, hoc dicitur ratione charitatis, quæ cætera mandata facit facilia, quæ qui caret, difficulter poteſt onus portare.

Rogas S. Doctorem quare potius hodie ſit indicta Clericis continentia, quàm in primitiva Eccleſia? Reſpondet continuò: Quòd illi (primitivæ Eccleſiæ) non compete- bat, tum prop- ter perſonarum paucitatem; tum etiam propter pau- peritatem; tum etiam propter modeſtiam & honeſta- tem. Propter paucitatem; quia oportebat Clericos fie- ri de novo converſos, qui ut plurimum uxores habe- bant, nunc autem à cunabulis inſtruntur. Propter paupertatem, quia non tantum abundabant tunc, quantum nunc ideo non tantum timendum de furto erat, ſed poſt Dei diſpenſationem Eccleſia temporalia habens, ne charitate refrigeſcente, iam in Clericis, quam in Laicis cultus Dei periret, qui dilatari debe- ret, ideo tunc oportuit continentiam indicere. Propter modeſtiam, quæ erat in illis; ſciebant enim uxoribus melius & temperantiùs uti. Sic ille.

Ubi videtur ſupponere, Clericis in primitiva Eccleſia non fuiſſe indictam continentiam, quòd commodè debet intelligi de Eccleſia Græ- ca; alioqui ſibiipſi contradiceret, quando ait in eod. a. q. 2. in corpore: Dicendum eſt, quòd eſt apud Græcos non impedit (Ordo facer Matrimo- nium) hoc eſt ratione ſtatuti, & ſic non impedi- vit (ſcilicet apud Græcos) ut dicunt quidam, à tem- pore Apoſtolorum: tamen apud Latinos impedi- vit (ſcilicet à tempore Apoſtolorum) & ratione ſtatuti & ratione voti.

Vel dic, ſic fuiſſe locutum S. Doctorem, ut ſatisfaceret ſequenti objeſtioni: Non eſt majo- ris perfectionis moderna Eccleſia, quàm primi- tiva; ſed tunc non fuit indicta Clericis conti- nentia: ergò nec modò debuit indici. Oſtende- re, inquam, voluiſſe, modò majorem eſſe ratio- nem indicendi continentiam, quidquid ſit de hoc, an etiam tunc fuerit indicta, de quo ibi non diſputabat.

Porrò quomodo facer Ordo poſſit impedire Matrimonium, tamen virtus cum virtute non ha- beat oppoſitionem, bene explicat D. Bonav. ſup. q. 2. dicens, hoc verum eſſe, quantum ad habi- tum: ſed tamen, inquit, ſtatus aliquando ſunt in- compoſibiles, ut conjugalis & virginalis, & quoniam Sacramenta diverſa ſtatus diverſos reſpiciunt, ut Or- do ſtatim continentia virginalis: hinc eſt quòd im- pedit; ſicut ſtatus ſecularis & religioſus ſuo modo opponuntur.

201. Secunda.

202. Quare po- tius hodie ſit indicta continentia Clericis, quàm in primitiva Eccleſia, ex D. Bonav.

203. Explicatur ejus menti, primò.

Secunda.

204. Tertia ob- jeſtio ſolvitur.

205.
Obiectum 4
Resp. D.
Bonav.

Si dixeris : Matrimonium non impedit Ordinem ; ergo nec Ordo Matrimonium ; quippe oppositio est relatio æquiparentiæ. Respondet Doct. Seraphicus ibidem : Antecedens verum esse, si uxor fuit virgo, & vult continere : *Sed tamen, inquit, non est simile ; quia processus in virtutibus est à statu imperfectiori ad perfectiorem ; sed non debet esse relictus : & quoniam Matrimonium collocat in statu imperfectioris ; Ordo verò in statu perfectioris, ideo &c. sicut de saculo ad Religionem licet ascendere, non descendere.*

206.
Fuit maxime expediens, ut nunc Ordo sacer foret impedimentum dirimens.

De cætero, ut continentia Clericorum tanto firmior esset, & magis perfecta, est à principio sive in primitiva Ecclesia, quando adhuc omnes fideles tam Clerici, quàm Laici, non nisi charitatem aliaque virtutes spirabant ; estò, inquam, Ordo sacer non fuisset impedimentum dirimens, sed tantum prohibens ; equidem procedente tempore, jam refrigerante charitate, aliisque virtutibus, tam in Clericis, quàm in Laicis, planè expediens & quodammodo necessarium fuit, ut fieret impedimentum dirimens, ut sic magis coerceretur libido tam Clericorum, quàm Laicorum, & confusiones quàmplurimæ, quas facile quilibet apud se poterit expendere, evitarentur.

Enimverò consueque malitia aliquorum Clericorum excrevit, ut, non obstante, quòd probè sciant, Sacrum Ordinem esse impedimentum dirimens, audeant nihilominus Matrimonium contrahere, ut patet ex Clem. un. de Consang. & Affin. Quam utique audaciam punit Ecclesia ibi poenà excommunicationis ipso facto incurrendæ, de qua diffusè satis egimus in fine præced. Sect. & ideo hinc superledeò.

207.
Clericus in Sacris contrahens Matr. incurrit privationem Officiorum ac Beneficiorum ex Decreto Innoc. 2.

Dico autem, huiusmodi Clericos, præter jam dictam poenam excommunicationis, incurrere privationem Officiorum ac Beneficiorum Ecclesiasticorum, per Decretum Innoc. 2. in Conc. Rom. aliàs Later. 2. (& refertur 28. dist. c. 2.) cap. 5. aliàs 6. *Decernimus etiam, ut ij, qui in Ordine Subdiaconatus (aliàs, Diaconatus) & sup. uxores duxerint, aut concubinas habuerint, Officio atque Ecclesiastico Beneficio careant. Cum enim ipsi templum Dei, vasa Domini, & Sacrarium Spiritus sancti debeant esse & dici, indignum est, eos cubilibus & immunditiis deservire.*

An sit poenata sententia? Negat Perez.

Perez sup. sect. 8. n. 4. pro ly *Caveant*, quod habetur in Decreto Gratiani & in Summa Concil. Francisci Longi, legit : *Priventur*. Unde existimat hanc poenam non incurri ipso facto ; sed huiusmodi Clericos, sic contrahentes, privandos esse suis beneficiis. Quod satis, inquit, comprobatur ex ipso textu, in quo non additur particula, *Ipsa facto* ; sed indefinite dicitur : *Beneficio Ecclesiastico priventur*. Id autem indifferens est, ut privetur ipso facto, vel per sententiam iudicis, & ideo in materia poenali mitiori modo est interpretandum. Hæc ille.

208.
Expenditur hæc sententia.

Ego autem nescio, in quo libro legerit ly *Priventur* ; & sanè, si ita res se haberet, communi calculo foret lex ferendæ sententiæ, præsertim si accipiatur pro verbo futuri temporis ; sin autem pro verbo imperativi modi, cum ca-

dat in actionem iudicis, sicuti dum dicitur : *Excommunicetur, suspendatur à Divinis &c.* etiam sic potest convenienter intelligi de poena ferendæ sententiæ, ad minus res est dubia & obscura secundum omnes : porro, ut ait Regula 49. de Reg. juris in 6. *In panis benignior interpretatio est faciendæ.* Et Reg. 30. eod. dicit, *In obscuris minimum est sequendum.*

Si igitur dict. textus legi debeat, sicuti ipsum legit Perez ; lubens subscribo ejus sententiæ. Sin autem legi debeat : *Officio atque Ecclesiastico beneficio careant* ; res non caret difficultate, cum ly *Caveant* ; non cadat in actionem iudicis, sed immediate versetur circa ipsam poenam, vel potius sit ipsa poena, sicuti si diceretur : *Sit excommunicatus, sit privatus suis bonis &c.* quæ verba, secundum Omnes, continent latam sententiam.

Unde & multi Auctores apud Sanchez sup. disp. 43. n. 4. asserunt, in casu proposito, ipso jure absque alia sententia perdi beneficia. At contrarium (inquit Sanchez) est probabilius, nimirum non vacare beneficia ipso jure, sed deferri sententiam. Quod probatur rationibus n. præced. adductis.

Præterea ex c. 1. de Clericis conjugatis, ubi de Clericis minorum Ordinum ducentibus uxores deciditur, uxores retinendas, beneficia autem dimittenda : & statim fit sermo de constitutis in Sacris, transeuntibus ad Matrimonium, & solum dicitur, uxores dimittendas. Hæc ille.

Accipe verba hujus textus : *Si qui Clericorum, infra Subdiaconatum, acceperint uxores, ipsos ad relinquenda beneficia Ecclesiastica, & retinendas uxores, districtione Ecclesiastica compellatis. Sed si in Subdiaconatu, & aliis superioribus Ordinibus uxores accepisse noscantur, eos uxores dimittere, & poenitentiam agere de commisso per suspensionis & excommunicationis sententiam compellere procuretis.* Ita Alex. 3.

Enimverò si hunc solum textum velim attendere, dicam cum Pontio lib. 7. c. 28. n. 7. *Initiati sacris Ordinibus, licet graviter puniantur, si attentent conjugium contrahere, non tamen privantur beneficio Ecclesiastico. Quia cum Matrimonium sit irritum, si eo privarentur, cogerebantur mendicare. Atque id expressè colligitur ex cap. Si qui Clericorum, ex 2. part. cap. ubi sic contrahentes puniri jubentur, non privari beneficio, cum tamen infra Subdiaconatum nubentes, priventur beneficio. Ita Basiliius.*

Et merito, si ille solus textus expendatur : sed nihil clarius est, ex d. cap. *Decernimus*, quàm eos posse privari officio & beneficio Ecclesiastico, si non priventur ipso facto.

Immo ipso facto privari, præter eos, quos citat Sanchez, videtur docere Gloss. in d. cap. *Decernimus*, verb. *Caveant*, ubi sic ait : *Mitius agitur cum eis decretalis, quæ jubet eos amoveri post admonitionem, ut extra de Cohabitatione Clericorum, Sicut, sequentis tenoris : Sicut ad extirpanda : Et infra : Fraternitati vestre mandamus, quatenus Clericos vestra jurisdictionis, qui in Subdiaconatu, & supra, fornicarias habuerint, studiosè monere curetis, ut à se illas removeant, eas ulterius mini-*

Multis oppositum tenent Sanchez ad hæreticam sententiam negantia.

209.
Probat ex c. 1. de Cler. conjug.

210.
Textus expenditur Pontius.

211.
Gloss. in d. cap. Decernimus, videtur ipsum intelligere de privatione lata sententia.

minimè admissuri. Si verd acquiescere contempserint, eos ab Ecclesiasticis beneficiis, usque ad satisfactionem congruam suspendatis. Et si eas suspensi presumpserint detinere, ipsos ab eisdem beneficiis perpetuò removere curetis.

Si hic mitius agitur, secundum Gloss. haud sanè in alio quoquam, quàm quòd privatio beneficij hic sit ferendæ sententiæ post admonitionem; in d. autem cap. Decernimus, latæ sententiæ, quod cap. miror, à Sanchio & Pontio non semel in hac materia citari.

212.
Resp. ad
arg. quod
dam Pontij.

Quod autem sup. ait Pontius : Si eo (beneficio) privarentur, cogerentur mendicare, sæpius non est verum ; quia habent aliunde, unde vivere possunt sine mendicatione ; vel si non habent, potest eis aliunde provideri. Et profecto ex hac ratione Pontij sequeretur, nunquam aliquem Clericum posse privari suo officio & beneficio, quod repugnat d. cap. Sicut, & aliis multis similibus.

Judicium
Austoris.

Dico itaque, in casu proposito Clericum vel ipso facto esse privatum officio & beneficio Ecclesiastico, vel saltem, quod mitius est, post admonitionem, si nolit desistere, sed contrahat ; aut post contractum nolit eam dimittere, posse officio & beneficio Ecclesiastico privari in pœnam delicti. Unde Gloss. sup. addit : *Vt hoc delictum cesset, dic, Careant, si pramoniti non cessaverint secundum Laurent. Vel dic, quòd Decretalis : Sicut, loquitur in concubinario Clerico, hic autem in eo, qui de facto duxit uxorem, qui plus contemnit. Archid.*

213.
Sub benefi-
cio hic com-
prehenditur
pensio, qua
datur pro
ministerio
spirituali.
Perez.

Porro quod hic dicitur de Beneficio, etiam est intelligendum de illis pensionibus, quæ veniunt nomine beneficij Ecclesiastici, ut sunt illæ, quæ ob spirituales titulum dantur : in aliis verd (inquit Perez sup. n. 5.) consulenda esset propria consuetudo in modo puniendi hoc delictum. Quamquam hodie post Motum proprium Pij V. quo pensio quælibet secum affert obligationem recitandi preces B. Virginis, consequenter jam habet annexum aliquem spirituales titulum, ratione cujus jam comprehenditur sub nomine beneficij, & idèò probabilius est, amitti per contractum Matrimonij, non ipso jure, sed per judicem modo dicto. Hæc ille.

Secus pro
ministerio
merè tempo-
rali, ex San-
chione.

Ego autem dico cum Sanchio lib. 7. disp. 44. n. 2. Pensio data Laico pro ministerio merè temporali v. g. pro pulsandis campanis, organis &c. non vacat per Matrimonium. Constituitur ergò similis pensio Clerico Sacris initiato, nonne per Matrimonium illam amitteret, vel ipso jure, vel per judicem ? Negat Sanchez sup. n. 4. Quia, inquit, ea pensio datur tamquam Laico, & pro re merè temporali, & idèò est eadem ratio, ac si conferretur Laico.

214.
Objeçtio.

Si dixeris : talis Clericus non obligatur recitare preces B. Virginis, ut patet ex verbis d. Motus proprii Pij V. (qui est Bulla 135. apud Cherubinum) §. 1. in fine : *At quicumque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas ut Clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium parvum B. Mariae Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum rerumq; ipsarum amissioni obnoxium.* Jam autem talis Clericus non accipit pensionem ut Clericus, id est, non accipit titulo clericali, sed pro ministerio merè temporali.

Si, inquam, id dixeris, rectè quidem. Sed quomodo (inquit aliquis) tunc verum est, quod ait Perez : *Quamquam hodie post Motum proprium Pij V. quo pensio qualibet secum adfert obligationem recitandi preces B. Virginis ?* Siquidem hæc pensio non affert dictam obligationem, ut concedis.

Respondet Perez pro se. Ego dico : per pensionem in Motu Pij V. intelligi debet non quælibet pensio, ut patet ex verbis mox relatis ; sed ea tantum, quæ accipitur titulo clericali, id est, quæ fundatur in titulo merè spirituali, ut ea, quæ datur Concionatori, vel adjutori Episcopi, aut Parochi : item, quæ fundatur in solo statu spirituali, non tamen in officio spirituali præstando, ut ea, quæ datur Clerico pauperi, vel Parochi seni, ut se sustentet ; & quæ datur causa resignationis, vel litis componendæ.

Atque hæc pensio per Matrimonium vacat eodem modo, quo per illud vacat beneficium. Ratio est : quia beneficij loco subrogatur ; at quod loco alicujus subrogatur, ejus naturam sapit. Imò (ait Sanchez sup. n. 6. stylus Curia, qui facit jus, cap. *Quam gravi*, de Crimine falsi, habet ejusmodi pensiones per Matrimonium vacare, etiamsi nullo spirituali onere adjecto sint constitutæ. Atque hæc satis de pœna privationis beneficij & officij Ecclesiastici.

Est & alia pœna, quæ incurritur per Matrimonium attentatum in casu proposito, scilicet irregularitas, de qua tractat Sanchez sup. disp. 85. & probatur ex diversis juribus, in primis ex cap. Nuper, de Bigamis, in fine : *Nos autem in hac questione taliter respondemus, quòd cum hujusmodi Clericis, qui, quantum in ipsis fuit, secundas mulieres sibi matrimonialiter conjunxerunt, tamquam cum bigamis non liceat dispensari, licet in veritate bigami non existant, non propter sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere subsecuto.*

Sed hic textus non loquitur generaliter de omnibus Clericis majorum Ordinum ; sed de illis tantum, qui duplex Matrimonium inierunt, unum ante Ordinem sacrum, & alterum postea. Aliud jus est cap. finale eod. ibi : *Ille autem, qui in Subdiaconatus Ordine constitutus de facto tantum (quia de jure non potuit) duxit viduam in uxorem, profecto bigamus non existit : sed nec vidua potest in veritate dici maritus, cum inter ipsam & illam non fuerit vinculum maritalis contractum : cum eo tamen, contra doctrinam Apostoli, tamquam cum marito vidua dispensare non licet, non propter sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere subsecuto.*

Sed neque hoc jus est universale, quia, ut patet, solum loquitur de Clerico contrahente cum vidua. Et nota, quòd utrumque jus requirit copulam, ibi : *Operis subsecuto : Scilicet* (inquit Gloss. eo verbo in ult. textu) *carnali, sup. eod. Debitum.* Ubi ad veram bigamiam requiritur

com-

215.
Solvitur.

Qua pen-
siones hic
vacant.

Probatur ea
vacare ex
Stylo Curia.
Sanchez.

216.
Incurritur
etiam per
tale Mate-
rimonium
irregulari-
tas ex c. 4.
de Bigamis.

Item per
cap. fin.
eod.

217.
Necrum
jus est mi-
versale, &
utrumque
requirit co-
pulam

com-

Cap. 5. de Bigam.

commixtio corporum, dicente Innocent. 3. Cùm ergo propter sacramenti defectum inhibendum sit, ne bigamus aut maritus vidua presumat ad sacros Ordines promoveri, quoniam nec illa est unica unicus, nec iste unus unius; profecto ubi deficit inter huiusmodi conjuges commixtio corporum, non deest huiusmodi signaculum sacramenti. Vnde is qui mulierem, ab alio viro ductam, sed minime cognitam, duxit uxorem, quia nec illa, nec ipse carnem suam dirigit in plures, propter hoc impediri non debet, quin possit ad sacerdotium promoveri.

218. Communis sententia affirmat copulam esse necessariam

Si ad veram bigamiam, & irregularitatem inde emanantem requiritur commixtio carnalis, quidni etiã ad bigamiam similitudinariam, & irregularitatem ab ea provenientem? est communis sententia affirmans. Jam autem in d. cap. 4. & fin. propter bigamiam similitudinariam incurritur pœna irregularitatis; quia nempe Matrimonium invalidum est simile Matrimonio valido; porro ex Matrimonio valido cum secunda uxore, vel cum vidua, oritur vera bigamia, & contrahens efficitur irregularis; ergo ex Matrimonio invalido in his evētib; oritur bigamia similitudinaria, & ratione ejus contrahens efficitur irregularis.

219. Quis si ordinatus in eum unicum Matr. cum virgine.

Sed quid si initiatus Sacris unicum Matrimonium ineat cum virgine? nunquid & hic erit irregularis propter bigamiam similitudinariam, aut certè in pœnam delicti? Verius est (inquit Sanchez sup. disp. 85. n. 5.) incurri hanc bigamiæ irregularitatem similitudinariæ, quàmvis in Sacris constitutus cum unica & virgine contrahat

Probat esse irregularitatem, ex r. Qui Clerici &c.

Probat ex cap. 1. Qui Clerici vel voventes, ubi Alex. 3. Remen. Archiep. in hanc formam verborum rescribit: De Diacono, qui in Sabbato sancto alium Diaconum vulneraverat, & uxorem accepit, hoc tua prudentia respondemus, quod si contrito & humiliato corde ad Ecclesiam redire voluerit, dimissa illa, quam accepit in uxorem, & absolutione obtenta, adjuncta sibi penitentia de utroque excessu, post eam peractam dispensativè poteris ei Diaconatus officium reddere, & si perfecta vita & conversationis fuerit, eum in Presbyterum ordinare.

220. Item ex cap. 2. eod.

Et cap. 2. eod: idem Pontifex Cenoman. Episcop. rescribit, dicens: Ex literarum tuarum tenore accepimus, quod lator presentium in Subdiaconatus officio constitutus, quamdam sibi in conjugem copulavit, quam eundem abjurare fecisti: Super quo prudentiam tuam in Domino commendamus: Mandantes, quatenus si ad monasticum Ordinem transire voluerit, & tibi post laudabilem conversationem ipsius, visum fuerit, eum ad majores Ordines promoveri concedas; quod si ad Religionem se transferre noluerit, eum neque in Subdiaconatu ministrare, neque ad altiores permittas Ordines promoveri, in minoribus tamen Ordinibus poterit ministrare.

221. Et cap. 4. de Cler. conjug.

Adde cap. 4. de Clericis conjugatis: Sanè Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, quæ non nuptia, sed contubernia sunt potius nuncupanda, post longam penitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia

sui Episcopi ejus executionem habere.

In his juribus nulla fit mentio secundæ uxoris, aut etiam viduæ; sed simpliciter statuitur irregularitas ei, qui Sacris initiatus contrahit de facto Matrimonium, & nihil cogit excipere eum, qui contrahit cum unica & virgine; ergo & ipse efficitur irregularis.

Ratio autem (inquit Sanchez sup.) hujus similitudinariæ bigamiæ ea est. Quia hic, post Matrimonium similitudinarium initum cum Christo per votum solemne Castitatis Ordini annexum, de facto ad alias nuptias transivit, eas consummans copulã. Atque proinde verificatur in ipso ratio tradita in cap. Nuper, & cap. fin. de Bigamis, nimirum dari quamdam similitudinem bigamiæ in hoc eventu, propter affectum ad duplex Matrimonium cum opere subsecuto. Ita Sanchez.

222. Ratio bigamia similitudinaria in hoc contractu, ex Sanchez.

Et actutum subjungit: Quod si nolis hanc irregularitatem appellare bigamiæ similitudinariæ; sed propter Ordinis reverentiam, & in pœnam incontinentiæ inductam, & sic velis conciliare Doctorum varias sententias, non contradicam. Quia textus adducti probant hunc esse irregularem; at non probant hunc esse bigamum. Nec ad rem moralem confert, five unum five alterum dicamus, modo fateamur hunc esse irregularem. Nam licet dicamus, esse bigamiæ similitudinariæ irregularitatem, tenebimus n. 10. non ob defectum significationis, sed ob delictum contrahi. Hæc ille.

Contrahitur d. irregularitas ob delictum.

Ex quo consecrarium est, Clericum, qui bona fide existimaret, se posse licitè & validè contrahere Matrimonium, sic contrahendo non incurere irregularitatem; quia reverà delictum non committit, & reverà non est bigamus.

A qua proinde excusatur, qui bona fide contraxit.

De cætero Marchinus sup. diff. 11. ubi tractat de his pœnis n. 2. sic ait: Hodie Inquisitores contra huiusmodi delinquentes, procedere solent tamquam contra suspectos de hæresi, & malè sentientes de Sacramenti Ecclesiæ, nec non contra Religiosos professos sive palam, sive clam Matrimonium contrahentes, adeo ut propter istam hæresis suspicionem torquantur, & si nihil emergat, præmissâ abjurazione de vehementi, ad Triremes ad tempus de Stylo Superiori Tribunalis Rom. Curiaë condemnantur. Sic post multos alios testatur Prosper Farinacius tract. de Hæresi q. 183. §. 6. n. 71. in similitudine, loquens de Religiosis professis, qui Matrimonio sive palam, sive clam se jungunt n. 72. & 73. Ita Marchinus.

223. Inquisitores contra huiusmodi delinquentes procedunt tamquam contra suspectos de hæresi.

Alia multa solent hic tractari circa Ordinem sacrum, & obligationem continentiaë ei annexam, quæ nos tractavimus disp. 10. hujus Operis Sect. fin. & idè hic supersedeo iis repetendis, quia repetitio tædiosa foret Lectori, & confido, quod qui hanc partem sibi comparaverit, etiam præcedentes non neglexerit comparare. Pergam igitur ad impedimentum Conjugationis, pro quo instituitur.

Marchinus. Farinacius.